

Dorpsgezicht Hansbeke

Beheersplan

Dorpskern Hansbeke (Nevele)

April 2018

Beheersplan opgemaakt door:

Erfgoed & Visie bvba
Lierselei 84
2390 Malle

Arcadis Belgium NV
Koningsstraat 80
1000 Brussel

Opdrachtgever:

Gemeente Nevele
Cyriel Buyssestraat 15
9850 Nevele

Beheersplan opgemaakt door:
Erfgoed & Visie bvba
Arcadis

Masterplan opgemaakt door:
ism. Artgineering
H+N+S Landschapsarchitecten

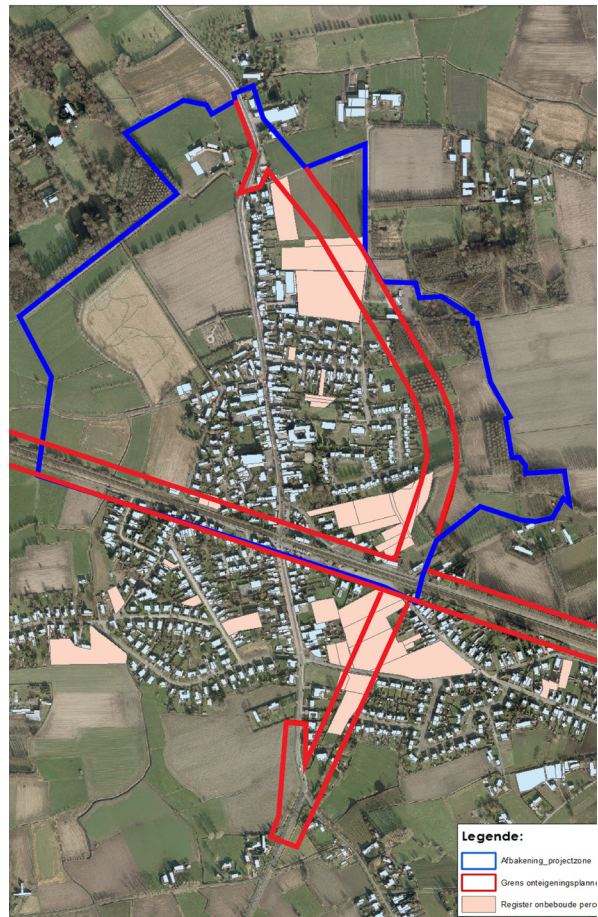
Beheersplan

1. IDENTIFICATIE

1.1. Doel opmaak beheersplan

In het dorp Hansbeke gebeuren in de nabije toekomst grote infrastructuurwerken: enerzijds wordt de spoorweg verbreed van twee naar vier sporen en anderzijds wordt er een nieuwe rondweg langs het dorp aangelegd. Door de verbreding van de spoorlijn is er geen doorgaand verkeer meer mogelijk door de hoofdstraat van het dorp. De inwoners en bezoekers van het dorp zullen de nieuwe rondweg moeten gebruiken om het centrum van het dorp te kunnen bereiken. Het is onnodig om aan te halen dat deze veranderingen een grote impact zullen hebben op de dorpskern.

De dorpskern van Hansbeke is beschermd als dorpsgezicht. De rondweg en een stukje van de spoorlijn zullen binnen dit dorpsgezicht komen te liggen. Het doel van onderhavig beheersplan is om de erfgoedelementen binnen het beschermde dorpsgezicht te identificeren en deze zo te integreren binnen het masterplan dat tot doel heeft de dorpskern te herwaarderen. Nevenstaande afbeelding duidt de nieuwe infrastructuur (rondweg en verbreding van de spoorlijn) aan in het rood en het projectgebied van het masterplan in het blauw. Dit projectgebied is iets ruimer opgevat dan louter het beschermde dorpsgezicht. In het volgende hoofdstuk wordt het kadasterplan bijgevoegd met de exacte afbakening van het gebied waarop het beheersplan betrekking heeft.

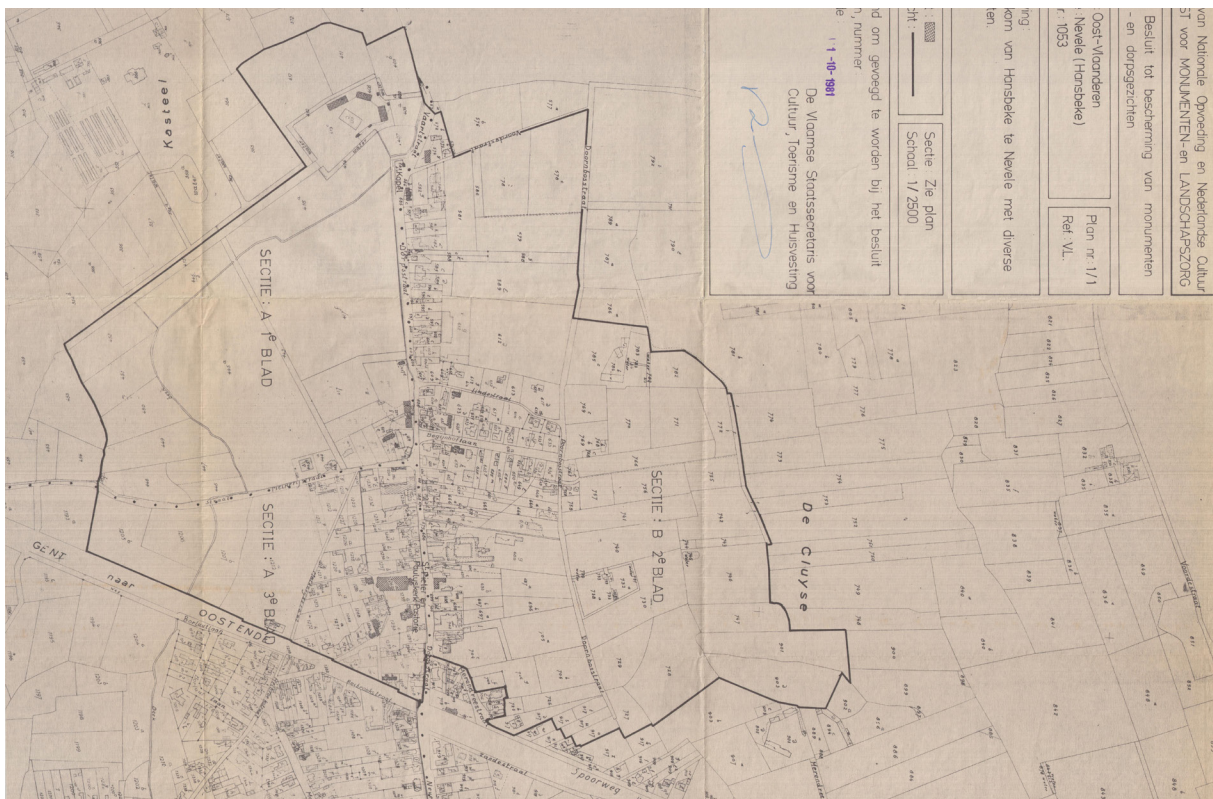
Nieuwe infrastructuur (rood) en afbakening projectgebied masterplan (blauw)

1.2. Situering en juridische context

Naam	Dorpsgezicht Hansbeke
Beschermd als	Dorpsgezicht
Nummer en datum beschermingsbesluit	Nummer 1702, 01/10/1981

Onderstaande kadasterkaart afkomstig uit het beschermingsbesluit nr 1702 duidt de afbakening van het beschermde dorpsgezicht aan. Ten zuiden wordt het dorpsgezicht begrensd door de Merendreestraat en de spoorlijn. Ten noorden loopt de bescherming tot aan het kasteel van Hansbeke (niet bij het beschermde dorpsgezicht inbegrepen) en tot aan de Voordestraat. Binnen dit dorpsgezicht komt de nieuwe rondweg.

Het beheersplan wordt opgemaakt voor de afbakening van het dorpsgezicht zoals hieronder is afgebeeld.

Kadasterkaart bijgevoegd bij beschermingsbesluit 1702

2. HISTORISCHE NOTA

Hansbeke is gelegen ten noord-westen van de stad Gent, in de provincie Oost-Vlaanderen. Momenteel behoort het dorp tot de gemeente Nevele. In het verleden behoorde Hansbeke ten minste voor een deel bij het bestuurlijk Land van Nevele¹.

2.1. Vroegste geschiedenis

In het land van Nevele zou de eerste grote bevolkingstoename te situeren zijn in de Frankische periode. De meeste nederzettingen werden gesticht op de koutergronden. Dit zijn droge zandleemgronden, gelegen aan de rand van de valleien van de Leie en de Kale. Het landschap bestond uit grote repelpercelen die een open landschap vormden. Buiten deze kouters is een onregelmatiger percelenpatroon te zien, wat wijst op een latere individuele landinname tijdens de 10e en de 12e eeuw². De naam 'Ansbeke' komt voor het eerst voor in 1145. Een kleine 100 jaar later is de naam veranderd naar 'Hamsebeke'. Het toponiem 'Ham' zou verwijzen naar een landtong in het overstromingsgebied ten zuiden van de rivier de Kale³. De beek waarnaar de plaatsnaam verwijst zou kunnen slaan op de Bellembek. Deze rivier ligt ten noorden van het huidige dorpscentrum, in de wijk Hamme. Dit doet vermoeden dat de dorpskern voor ca. de 12e eeuw in deze regio gelegen was. Voor deze theorie zijn enkele aanwijzingen terug te vinden, onder meer dat de economisch belangrijke gemeenschappelijke gronden bij deze wijk gelegen waren en dat het reeds vroeg een volwaardige wijk was met een dichte bebouwing⁴.

1 SCHELSTRAETE, E., e.a., Het einde van de onveranderlijkheid, p.12

2 Ibidem, p.8

3 MARTENS, A., Lag de Middeleeuwse dorpskernen van Hamsebeke op de wijk Hamme?, p.384-385

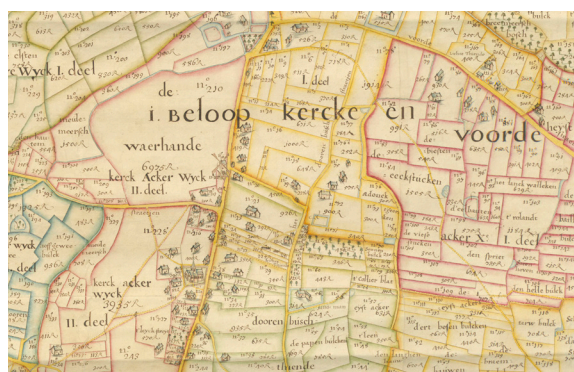
4 MARTENS, A., Lag de Middeleeuwse dorpskernen van Hamsebeke op de wijk Hamme?, p.387-388

2.2. Het stratenpatroon

5

2.2.1. Algemene ontwikkeling

De eerste gedetailleerde kaart van het stratenpatroon van Hansbeke dateert van omstreeks 1700, opgetekend door landmeter Joos De Deken. De kaart blijkt nauwkeuriger dan de Ferrariskaart van ca. 1770. De verschillende wegen die bij De Deken wel aanwezig zijn, zijn niet te zien op de kaart van de Ferraris. Het lijkt onwaarschijnlijk dat deze straten verdwenen zijn eind 18e eeuw, omdat ze in de 19e eeuw wel opnieuw afgebeeld worden. De kaart van de Ferraris is in dit opzicht verwaarloosbaar om de evolutie van het stratenpatroon na te trekken. Op de kaart van Joos De Deken klopt het perspectief niet volledig, waardoor dat de Melkerijstraat en de Kerkakkerstraat een beetje breder zijn opgetekend dan ze vermoedelijk in werkelijkheid waren. Onderstaande kaarten geven de evolutie weer van het stratenpatroon van vandaag tot begin 18e eeuw. In stipplijn werden de huidige straten aangeduid die in een bepaalde periode nog niet aanwezig waren.

Kaart De Deken, ca. 1740

Ferrariskaart, ca. 1770

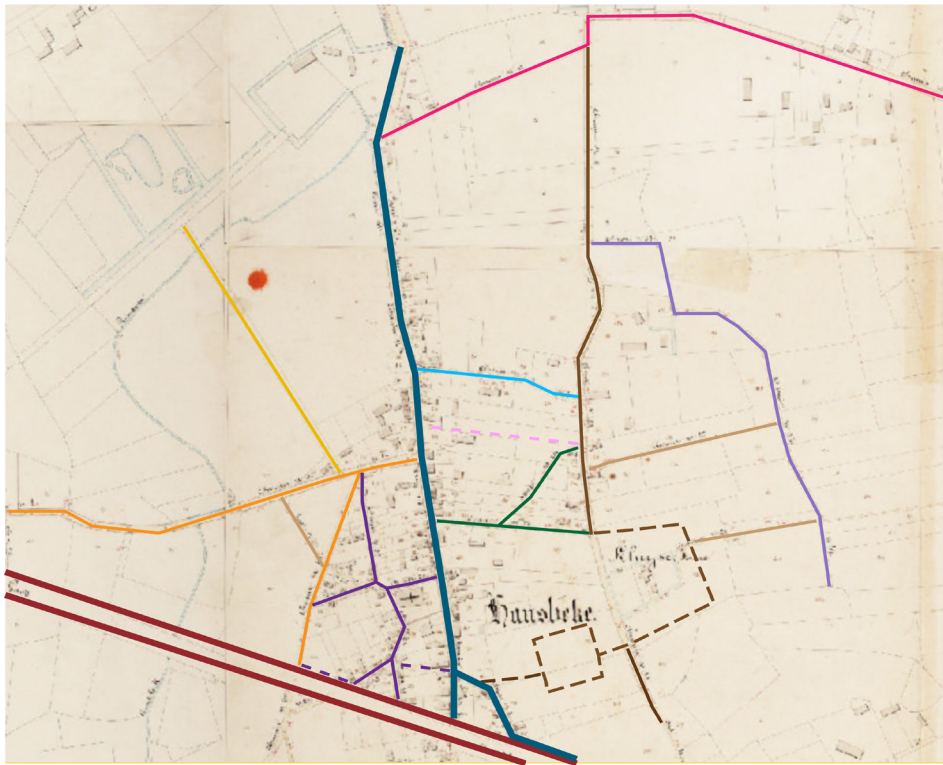

- Spoorweg of kerk
- Hansbekedorp
- Melkerijstraat
- Kerkakkerstraat
- Leilindenlaan
- Voordestraat
- Lindestraat
- Begijnhoflaan
- Doornbosstraat
- Voetweg ten oosten van de Doornbosstraat
- Voetweg tussen Hansbekedorp en Doornbosstraat

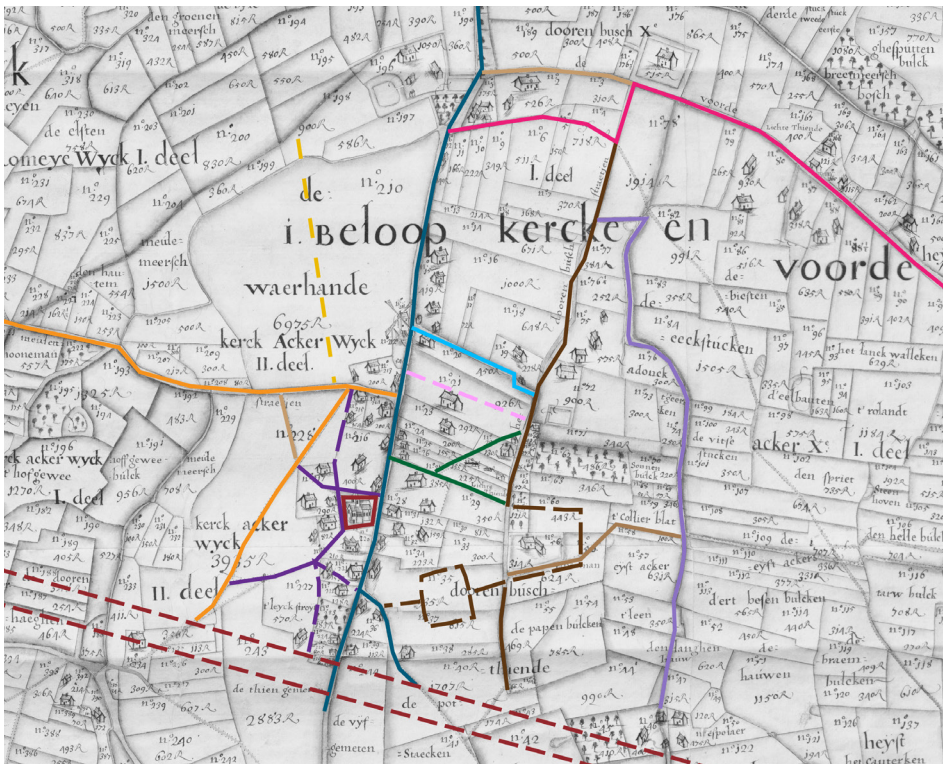
Hedendaagse kaart

Popp-kaart (ca. 1850-1860)

Atlas der buurtwegen (ca. 1840)

Figuratieve kaart Joos De Deken (ca. 1740)

Op de kaart van De Deken (ca. 1700) is een onderscheid te maken tussen de straten, veldwegen en weggetjes. De straten waren de eigenlijke verbindingswegen tussen het dorp en een aangrenzend dorp of andere wijk. De veldwegen waren louter wegen naar het vrije veld. De kleine weggetjes waren voetpaden die ontstaan waren als binnenwegen om naar bijvoorbeeld de kerk te lopen of als snellere weg tussen twee straten. In de onderhavige dorpskern zijn de volgende wegen als **'straten'** aangeduid in 1700:

- Hansbekedorp (vroeger de Leystraete genoemd)
- Voordestraat (vroeger Voordestraete)

Als **'veldwegen'**:

- Melkerijstraat (vroeger Meulenstraetjen)
- Doornbosstraat (vroeger Doornbuschstraetjen)

Als **'weggetje'**:

- Straatje van de Doornbosstraat naar Hansbekedorp
- Weggetje langs en ten noorden van het kerkhof (vroeger 'voetslagh tusschen het kerckhof')
- Weggetje van de Reybroeckstraete naar de molen, nu een deel van de Melkerijstraat, en naar de kerk, nu deel van de Kerkakkerstraat

Zoals op de bovenstaande kaarten te zien is, bleef het stratenpatroon grotendeels onveranderd sinds de 18e eeuw. Ook de kleine voetwegen bleven bewaard, hoewel er ook enkele verdwenen, voornamelijk de weggetjes ten oosten van de Doornbosstraat. De Melkerijstraat en de Doornbosstraat golden in de 18e eeuw als 'veldwegen', wat erop wijst dat het kleinere wegen waren. Het onderscheid in deze wegen is tot vandaag grotendeels bewaard gebleven.

De Doornbosstraat is in de jaren 1970 voor een stuk verlegd bij de aanleg van een sociale woonwijk (zie verder). Het oude verloop van de straat is nog terug te zien in de voetweg die er nog op aansluit. Ook de Begijnhoflaan is een nieuwere straat, deze werd pas aangelegd in de jaren 1960. Hierdoor is de huidige oriëntering van de 18e eeuwse huisjes die nu het adres 'Begijnhoflaan' hebben,

anders dan oorspronkelijk het geval was.

De aftakking van de hoofdstraat Hansbekedorp die nu uitloopt op de Merendreestraat, parallel met de spoorlijn, bestaat minstens sinds de 18e eeuw. Ook bij de aanleg van de spoorlijn bleef deze straat bestaan.

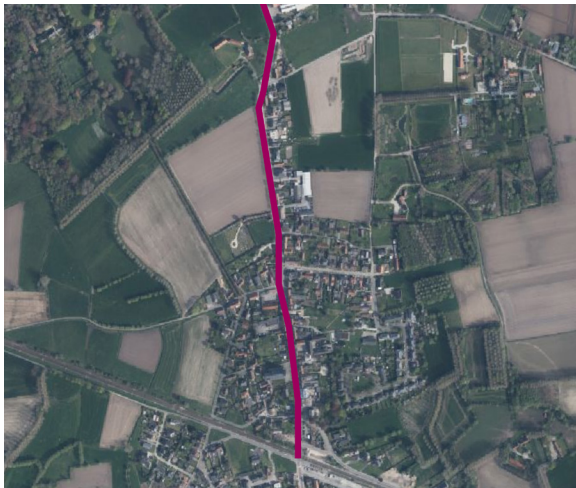
2.2.2. Ontwikkeling van de straten in de dorpskern⁵

Hansbekedorp

Zoals de naam doet vermoeden was dit eigenlijk de echte 'hoofdstraat' van het dorp. Zowel de kerk als de molen waren aan deze baan gelegen. Rond 1800 heette het Noordelijke deel 's Heerenstraete of Heerstraete. Dit verwijst naar de Heer van Hansbeke die een groot deel van het grondgebied in zijn bezit had. Het gedeelte vanaf de kerk tot aan de waterloop werd ook Leystraete genoemd. De bebouwing rondom de kerk breidde zich meer uit richting het zuiden, waar de naam 'Dorp-Zuid' naar verwees. In 1971 veranderde de straatnaam officieel naar 'Dorpsstraat', maar in 1977 kreeg het de nieuwe naam 'Hansbekedorp'.

De straat heeft traditioneel steeds het meeste bebouwing gehad. In 1700 telde de straat 12 woningen aan de oostzijde en 10 woningen aan de westzijde van de straat. Van de straten binnen het bereik van het dorpsgezicht was dit de straat met de meeste bebouwing in de 18e eeuw. De positie van hoofdstraat blijft tot vandaag geldig. De bebouwing concentreert zich voornamelijk rond deze verkeersas en de gebieden hierachter blijven gekenmerkt door een opener karakter en vormen een overgang naar het open landschap.

⁵ Informatie uit: "Wat betekent mijn straatnaam?" - Vlakaf, laatst geconsulteerd op 05/01/2016

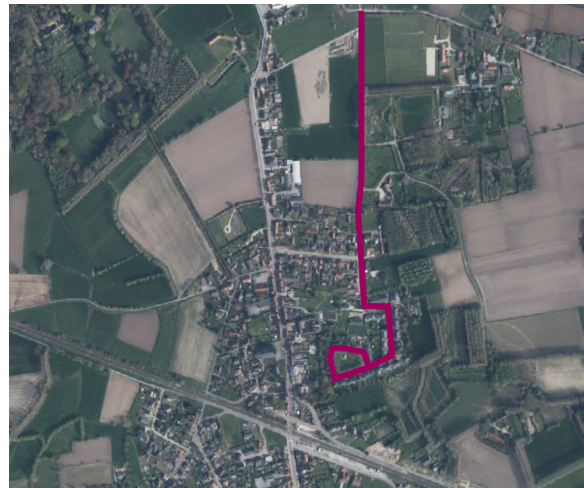

Doornbosstraat

De straat was van oudsher gelegen in het Dorenbos. De Doornbosstraat staat via een voetweg in verbinding met Hansbekedorp (afbeelding 3 t.e.m. 6). Deze weg bestond reeds omstreeks 1700. Er waren enkele gebouwen over de gehele lengte van de straat aanwezig, maar de belangrijkste was vermoedelijk de hofstede die ter hoogte van de kerk te lokaliseren valt. De hofstede bestond reeds in de 15e eeuw, en werd in 1701 een hermitage. De hermitage, in de volksmond 'de cluyse' genoemd, bleef bestaan tot ver in de 20e eeuw. Op dat moment was ze ook uitgebreid met armenhuizen.

In 1965 besliste het gemeentebestuur om op deze locatie een sociale woonwijk aan te leggen. Hiervoor moest de oude hermitagewoning wijken⁶. Het zuidelijke deel van de Doornbosstraat werd op dat moment onderbroken en vormt nu een doodlopende straat.

⁶ MARTENS, A., "De Cluyse te Hansbeke"

Lindestraat

De straat is recht tegenover de voormalige molen gelegen. De molen brandde in 1911 geheel af en werd niet heropgebouwd. Op de hoek van de straat was begin 18e eeuw het molenhuis gelegen. De straat was oorspronkelijk een binnenweggetje om van Hansbekedorp naar de Doornbosstraat te lopen. Op de Popp-kaart wordt het straatje 'Scheurstraetje' genoemd, wat vermoedelijk slaat op het gebruik van een binnenweg. In 1971 veranderde de naam officieel naar 'Lindestraat', vermoedelijk genoemd naar de linde met Maria-kapelletje aan de kruising met de Doornbosstraat.

Melkerijstraat

De straat had oorspronkelijk de naam 'Meulensstraetje' of 'Molenstraat'. In 1884 werd een melkerij ingericht in de straat (huidige huisnummer 24). In 1894 richtte de grafelijke familie van Hansbeke een nieuwe melkerij op aan de overkant van de straat. De straat werd dus sinds eind 19e eeuw gedomineerd door twee melkerijen, één voormalige en de nieuwe. De straatnaam veranderde in 1971 dan ook officieel in 'Melkerijstraat'. De bebouwing in de straat was rond 1700 beperkt tot slechts één woning. Tijdens de 19e eeuw veranderde er weinig aan deze situatie, uitgezonderd de twee hoeves die aan beide zijden van de leilindendreef gebouwd werden. De leilindendreef werd vermoedelijk aangelegd ca. 1790 toen het nieuwe kasteel van Hansbeke werd gebouwd. De dreef vormt de verbinding tussen het kasteel en het dorpscentrum, en meer bepaald met de kerk. In 1876 werd de jongensschool annex onderwijzerswoning gebouwd, wat inhield dat de bebouwing in de straat geleidelijk aan toenam.

Kerkakkerstraat

De Kerkakkerstraat bevindt zich letterlijk op het gebied achter de kerk, dat op de kaart van De Deken (1700) als 'KERCKACKERWIJCK' aangeduid wordt. De oorsprong van de straatnaam moet niet ver gezocht worden. In 1443 wordt het gebied al vermeld als 'DE KLEINE WARANDE' genoemd te worden. Het stuk grond behoorde dus toe aan de heer van Hansbeke, die het kasteel bezat halfweg tussen de kerk en de Brugse vaart. Het oorspronkelijke verloop van de weg achter het kerkhof is nog steeds te zien. De zijstraat van Hansbekedorp ten noorden van de kerk en het kerkhof was oorspronkelijk een processieweg rondom de kerk. Op de kaart van De Deken is er wel reeds enige bebouwing te zien. Vermoedelijk waren dit hoeves die in gebruik waren voor het bewerken van het land. In de jaren 1970 werd het gebied achter de kerk beperkt verkaveld, waarbij de straat in 1971 officieel 'Kerkakker' werd benoemd.

Begijnhoflaan⁷

De straat werd nieuw aangelegd naar aanleiding van een verkaveling in 1956. De straat werd 'Begijnhoflaan' genoemd, hoewel hier in de strikte zin van het woord 'begijnhof' nooit iets dergelijks geweest is. Rond 1700 was het perceel nog onbebouwd, maar in de loop van de 18e eeuw werd het perceel grenzend aan de straat Hansbekedorp bebouwd. Er werden drie gebouwen geplaatst rondom een groen erf. Vermoedelijk werd de naam hofje hiervan afgeleid. Tot zover is de geschiedenis van de oorsprong van de benaming zeker. Begijntjes hebben hier echter nooit gewoond. Er zijn verschillende verklaringen mogelijk voor deze benaming. In eerste instantie zou het kunnen verwijzen naar de begijntjes Petronilla en Maria-Anna Sutterman, die het stuk grond geërfd hadden van hun vader in 1767 en die vermoedelijk de bestaande huisjes rondom het erf hebben laten bouwen.

Anderzijds kan de benaming ook komen van het feit dat de huisjes rondom de eeuwwisseling van 19e naar de 20e eeuw relatief veel weduwen, alleen- of samenwonende vrouwen als bewoners hadden. Omdat het een vrij uitzonderlijke situatie was dat de huisjes uitsluitend bewoond werden door deze specifieke bevolkingsgroep is het mogelijk dat de Hansbekenaren spraken van 'het begijnhofje' als men deze groep huizen bedoelde.

7

MARTENS, A., "Het begijnhofje te Hansbeke"

Voetwegels

Naast de grotere straten zijn er ook enkele kleinere voetwegen aanwezig in de dorpskern. Dit zijn 'trage wegen' die doorheen de eeuwen ontstaan zijn om gemakkelijk van de verspreide hoeves de kerk en de hoofdstraat te bereiken. In de dorpskern van Hansbeke zijn deze grotendeels nog aanwezig. De processieweg ten noorden van de kerk werd reeds aangehaald. Ook de 'kattewegel' doorkruiste de kerkakker, van de Melkerijstraat tot aan de kerk. Dit weggetje ontstond pas eind 18e eeuw, na de bouw van het kasteel van Hansbeke. Het was een echte 'kerkwegel', een kortere route voor de kasteelheren om van het kasteel tot de kerk te geraken. Bij de verkaveling van de kerkakker zijn er nog twee andere voetweggetjes ontstaan als kortere weg tussen de bebouwing.

Aan de oostkant van de hoofdstraat verbindt een kerkwegel de Doornbosstraat en Hansbekedorp. Deze kerkwegel is reeds te zien op de kaart van Joos De Deken van ca. 1740. Ze werd tot vandaag gerespecteerd als voetweg. Nog in deze Doornbosstraat waren er voetwegels richting de achterliggende velden, die thans verdwenen zijn. De "chemin n°44" die ten oosten parallel loopt met de Doornbosstraat, bestaat vandaag nog steeds als voet- en landbouwweg die uiteindelijk doodloopt op het privéterrein van het Goed ter Elst.

Ten zuiden van de Doornbosstraat is de voetweg die ook te zien is op de Popp-kaart en de Atlas der Buurtwegen ("sentier n°66") ook nog aanwezig. Dit is een restant van het oude verloop van de Doornbosstraat die na de aanleg van de spoorlijn doodliep.

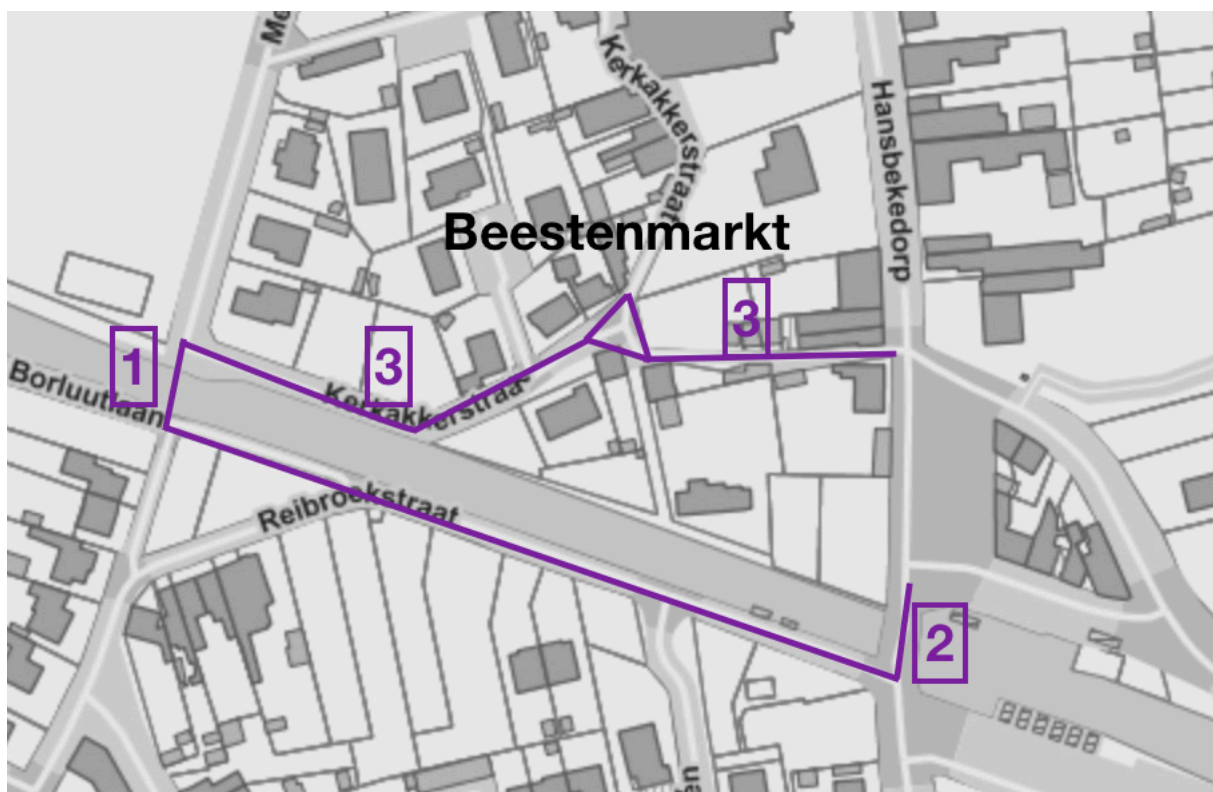
2.2.3. Aanleg van de spoorlijn ca. 1838⁸

De spoorlijn werd omstreeks 1838 aangelegd ten zuiden van de dorpskern van Hansbeke. Het is onnodig om te vermelden dat de aanleg van deze spoorlijn een impact gehad heeft op het stratenpatroon in het dorp. Er werd onder meer een zuidelijke verbinding van de Reibroekstraat naar de kerk onderbroken (1). Voor de komst van de spoorweg was de verbinding grotendeels een klein weggetje waar men te voet langs ging. Na de aanleg van spoorlijn kwam hier een bijzondere overweg die in principe steeds gesloten was. Als men hier toch met paard en kar wenste te passeren, moest men bellen en indien de kust veilig was deed de bareelwachter open. In 1971 werd de overweg afgeschaft en de oude verbinding definitief afgesloten. De spoorweg sneed eveneens de straat Hansbekedorp in twee (2). Het was cruciaal dat juist op deze plek een overweg kwam voor het doorgaande verkeer. Op deze plaats is

8 LANGERAERT, F. "Hansbeke en spoorlijn 50A"

vandaag de overgang nog steeds aanwezig. Voor veel voetwegen werd in de 19e eeuw een omleiding gezocht. Dit geldt onder andere voor de doorgang naar de kerk via de Beestenmarkt, het driehoekig plein ten noorden van de spoorweg. Ten noorden van de spoorweg werd er een weg aangelegd naar de overweg aan de Melkerijstraat (zie hierboven) en ten zuiden kwam een weg tot aan het station. De voetgangers konden via een erfdienstbaarheid over het perceel behorende tot Kerkakkerstraat 2A en Hansbekedorp 5 richting de wijk van de Kerkakkerstraat lopen (3).

De aanleg van de spoorlijn heeft dus de grootste impact gehad op de kleine voetweggetjes. De grote verkeersassen zoals bijvoorbeeld Hansbekedorp bleven intact omdat hier een overweg werd aangelegd. De kleine voetwegen werden grotendeels omgeleid of ze verdwenen.

2.2.4. Conclusie

Grosso modo bleef het stratenpatroon grotendeels bewaard tot vandaag. De ingrijpendste verandering is de aanleg van de spoorlijn geweest in 1838 ten zuiden van de dorpskern. De verkaveling van het gebied achter de kerk heeft er ook voor gezorgd dat het stratenpatroon hier een beetje uitgebreid werd. De Doornbosstraat werd in de jaren 1985 voor een stuk verlegd door de aanleg van een nieuwe sociale woonwijk op de plaats van de voormalige hermitage . Tot slot is de Begijnhoflaan de nieuwste straat in de dorpskern, zij werd volledig nieuw aangelegd bij de verkaveling ten zuiden van de Lindestraat in 1956.

2.2.5. Vergelijkende zichten

Hansbekedorp thv. kerk, ca. 1900 (archief Oud Hansbeke)

De straat was ca. 1900 geplaveid met kasseien. Er waren twee geulen aanwezig die voor een scheiding zorgde tussen rijweg en voetweg.

Hansbekedorp thv. nummer 32, ca. 1901 (archief Oud Hansbeke)

De bestrating van kasseien werd toegepast op de gehele hoofdstraat en liep ongecompartimenteerd van gevel tot gevel, zodat de straat tegelijk meer het karakter van een stedelijk plein had. De straat werd gekenmerkt door aaneengesloten bebouwing van verschillende hoogtes, wat vandaag ook nog steeds het geval is.

*Hansbekedorp thv. station richting noorden, ca. 1900
(Archief Oud Hansbeke)*

Aan de rechterzijde waar vroeger een huis stond, is nu een plein. Het dorp wordt nog steeds, net zoals in 1900, voornamelijk gedomineerd door laagbouw. De kerktoren is van overal goed te zien. De hoofdstraat was geplaveid met kasseien, buiten de hoofdstraat voor de spooroverweg was er geen verhard wegdek maar slechts aangestampte aarde.

Kerkakerstraat "beestenmarkt", ongedateerd (Hansbeke in Oude Postkaarten)

Het uitzicht vanop de Kerkakerstraat richting de kerk is nauwelijks veranderd in vergelijking met vandaag. Er is rechts enkel een stukje van de oude ommuring rondom de pastorie afgebroken om een doorgang voor auto's te voorzien. Op het pleintje stond een vrijheidsboom, die nu niet meer aanwezig is op deze locatie. Er werd wel een nieuwe boom aangeplant die zich iets meer naar rechts bevindt op het plein (niet zichtbaar op de foto).

2.3. Perceel- en groenstructuren

Het dorp Hansbeke is gelegen op de grens tussen de zand- en de leemstreek. Op de Ferrariskaart (ca. 1770) is te zien dat de typische perceelstructuur van het Meetjesland, met langwerpige repels met hierrond perceelsrandbegroeiing, ten noorden van Hansbeke meer uitgesproken is dan rond het dorp zelf. Meer ten zuiden en zuidoosten van Hansbeke, richting de rivier de Kale, komt het landschap van kouters en bulken voor. De kouters ontstonden door het samenvoegen van droge gronden tot grote open landbouwcomplexen, die noodzakelijk werden door stijgende bevolkingsaantallen in de middeleeuwen. De zogenoemde 'bulken' ontstonden op lager gelegen gronden, dicht bij de rivier en dus met een slechtere waterhuishouding. Hierdoor zijn de percelen kleiner en was drainage noodzakelijk. Rondom de percelen werd perceelsbegroeiing in vorm van knotbomen aangebracht, om de drainage te vergemakkelijken. In dit landschap komen eveneens zogenoemde 'meersen' voor, dit zijn grote vruchtbare oppervlaktes die in eerste instantie enkel gebruikt werden voor het grazen van vee omdat ze te dicht bij water lagen en zo regelmatig onder water konden staan.

De gronden rondom Hansbeke vormen grotendeels een bocagelandschap, met perceelsbegroeiingen rondom de akkers, maar de percelen vertonen niet noodzakelijk de typische structuur van 'repels'. Ten oosten van de dorpskern is de repelstructuur aanwezig, maar ten westen neigen de percelen eerder naar het 'bulken en meersen'-uitzicht zoals dit meer ten zuiden van Hansbeke ook het geval was. Op de kaart van De Deken (ca. 1740) worden onder meer de 'meulenmeersch', 'meidemeersch' en 'hoffgeweebulck' vermeld aan deze zijde van de dorpskern. Rondom de meersen werden eveneens knotbomen geplant voor drainage. Het grachtensysteem dat eigen is aan de meersen is aan deze westelijke zijde nog steeds waarneembaar.

Op de kaart van De Deken worden ten oosten van de dorpskern anderzijds ook de 'papenbulck' en 'sonnenbulck' vermeld. De aanwezige waterlopen en deze benamingen wijzen eveneens op lager gelegen, nattere gronden die gedraineerd moesten worden met knotbomen teneinde drogere gronden te krijgen. Aan deze kant waren de percelen ingedeeld in repels met een grachtenstructuur hierrond, terwijl aan de westelijke zijde de percelen groter opgevat waren.

Door bebouwing van de gronden grenzend aan de Doornbosstraat zijn de repelpercelen verdwenen en vandaag niet meer zichtbaar in het landschap. De perceelsrandbegroeiingen die aanwezig waren rondom alle landbouwpercelen in de nabijheid van de dorpskern, zijn eveneens grotendeels verdwenen.

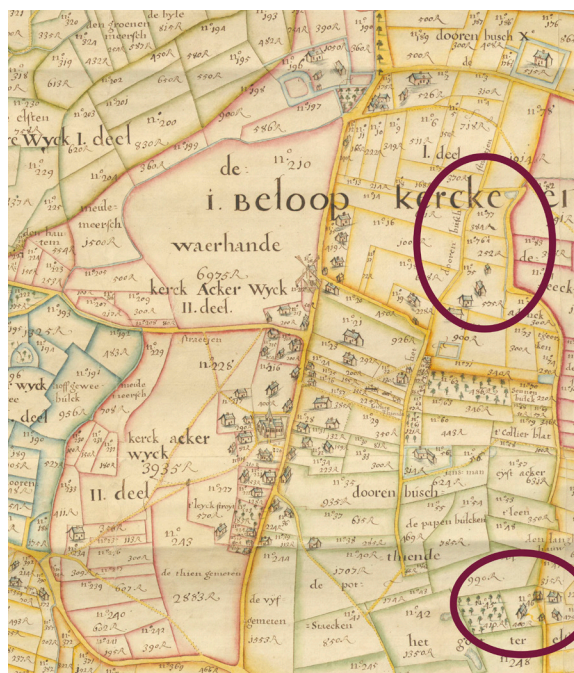
de Ferrariskaart met aanduiding Hansbeke

Ter hoogte van huidige nummer Doornbosstraat 1 is reeds op de historische kaart van De Deken (ca. 1740) een nat gebied te zien. Op de kaart van Vandermaelen wordt de hoeve die hier gelegen is 'ferme Hansbroek' genoemd. De toponiem 'broek' wijst inderdaad op een moerassig gebied. Rondom de hoeve was er grasland, en ten oosten hiervan was een elzenbroekbosje gelegen dat eveneens vandaag nog aanwezig is.

In het uiterste zuidoosten van het beschermde dorpsgezicht bevond zich reeds in de 18e eeuw het goed Ter Elst. Strikt genomen bevinden deze gebouwen en hun omliggende gronden zich buiten de afbakening van het dorpsgezicht. De percelen die hieraan grenzen behoren hier evenwel toe, en bevatten nog steeds verschillende bomenrijen die de percelen afbakenen. Deze bomenrijen zijn vermoedelijk niet historisch maar geven wel een beeld van het meer gesloten landschap dat zich hier vroeger bevond.

Langsheen de waterloop ten westen van de leilindenlaan zijn populieren aangeplant.

De meeste groenstructuren aan de rand van en binnen de beschermde dorpskern Hansbeke zijn louter aangelegd ter verfraaiing en niet zozeer vanwege hun nuttige kwaliteiten. Onder meer de tuin die bij het 'kasteel van juffrouw De Schuyter' behoorde, is een voorbeeld van een begin 20e eeuwse tuin behorende bij een herenwoning. De leilindenlaan die een verbinding maakt tussen het kasteel van Hansbeke en de dorpskern is eveneens aangelegd na de bouw van het kasteel. Gelijkaardige linden zijn eveneens aangeplant rondom het kerkplein, deze zijn te zien op de historische foto's (zie 2.2.5 vergelijkende zichten). De leilindenlaan komt uit in de kasteeltuin. Daarnaast zijn er ook verschillende bomenrijen aangeplant die de dorpskern afboorden, zoals de bomenrij van de Philomenakapel tot aan het kerkhof en de bomenrij in de Melkerijstraat. Tot slot is ook de 'kapellekeslinde' op de hoek met de Lindestraat en de Doornbosstraat is aangeplant. Lindebomen werden gezien als een heilige en magische boom.

Kaart De Deken (ca. 1740) met aanduidingen "Hansbroek" en "Ter Elst"

Kaart Vandermaelen (ca. 1850) met aanduidingen "Hansbroek" en "Ter Elst"

2.4. Beknopte historiek gebouwen

In dit hoofdstuk zal beknopt de ontstaansgeschiedenis van de verschillende gebouwen (geselecteerd door het Agentschap Onroerend Ergoed) gesitueerd worden binnen de ontwikkeling van het dorp. Het is evenwel niet de bedoeling om een exhaustief bouwhistorisch onderzoek te voeren. Het historisch onderzoek beperkt zich tot literatuur- en cartografisch onderzoek zonder dat er diepgaand archiefonderzoek verricht werd. Er wordt daarbij vertrokken vanuit het huidige uitzicht van de gebouwen. Aan de hand van de Popp-kaart en bijhorende legger⁹ werd er getracht retrogressief te werk te gaan, tot waar de beschikbare literatuur en kaartmateriaal dit toeliet. De legger bij de Popp-kaart is nuttig om na te gaan welke klassering er aan de gebouwen werd gegeven. Deze klassering hing samen met de kadastrale belasting die er betaald moest worden. Er waren 14 categorieën, waarbij klasse 1 de hoogste klasse was (met een belasting van 570 frank) en 14 de laagste (met een belasting van 6 frank). De aanduiding van een klasse geeft dus een indicatie van de grootte van een huis (zowel grondoppervlakte als de totale oppervlakte van het gebouw). De legger vermeldt ofwel de eigenaars, vruchtgebruikers of erfpachters. Indien de eigenaar van een betreffend goed verschillende eigendommen heeft, is dit problematisch. Het is immers moeilijk te bepalen of de eigenaar het pand effectief zelf bewoonde of dat een pachter dit huurde. In sommige gevallen wordt een huurder wel vermeld naast een eigenaar. Vermoedelijk gaat het in deze gevallen om een situatie waarbij de grond volledig in eigendom is van de eigenaar, maar de pachter verantwoordelijk is voor het huis. Dit is echter een ongewone situatie, meestal was de eigenaar eveneens verantwoordelijk voor het gebouw¹⁰.

⁹ Zie bijlage 2

¹⁰ LAMBRECHT, T., *Een grote hoeve in een klein dorp*, p. 61

De verschillende op te nemen gebouwen binnen het beheersplan werden als volgt in verschillende categorieën opgedeeld (situering zie bijlage 1):

(Boeren)arbeiderswoningen

Voordestraat 1
Lindestraat 6-8
Hansbekedorp 37, 60-62, 68
Begijnhoflaan 1-3 en 2
Kerkakkerstraat 2, 4 en 23
Melkerijstraat 10, 16, 22 en 26-28
Doornbosstraat 7, 9A en 12

Dorpshoeve

Kerkakkerstraat 18
Doornbosstraat 1
Hansbekedorp 56

Dorpswoning

Hansbekedorp 70, 44-46, 36-38, 34-34bis, 32, 27, 23, 19 en 7
Melkerijstraat 9
Lindestraat 1

Villa

Lindestraat 3
Hansbekedorp 10

Werkplaats

Hansbekedorp 30
Melkerijstraat 24

School

Hansbekedorp 30 en 35

In wat volgt zal de bouwhistorische ontwikkeling van de panden per type toegelicht worden. In eerste instantie worden de 'bakens' van het dorp, namelijk de kerk en het gemeentehuis, kort toegelicht omdat rond deze twee belangrijke gebouwen het gehele dorp zich ontwikkelde. Daarbij worden ook het kasteel van Hansbeke en haar eigenaars kort toegelicht omdat deze eveneens een grote impact hadden op de eigendomsverhoudingen en het uitzicht van het dorp.

2.4.1. Religieuze en wereldlijke macht

Een dorpskern is meestal gebouwd rondom de kerk (religieuze macht) en gemeentehuis (wereldlijke macht). Deze dualiteit bestond in Hansbeke ook. De eerste vermelding van de kerk in Hansbeke is 1145, de kerk werd gesticht door het bisdom Noyon-Doornik. Er is niets bekend over de ligging van de kerk, maar vermoedelijk lag ze op de plek van de huidige kerk. Dit wil zeggen dat vanaf de 12e eeuw het dorpscentrum, waarbij het leven rondom de kerk geconcentreerd is, toch zeker op haar huidige locatie terug te vinden was. In de 17e eeuw zou de kerk driebeukig geweest zijn met een middenbeuk en twee zijbeuken. Op de figuratieve kaart van Joos de Deken (ca. 1700) wordt de kerk inderdaad afgebeeld met een middenbeuk en de zuidelijk zijbeuk, de noordelijke zijbeuk was vermoedelijk wel aanwezig maar werd niet aangegeven. De kerk had eveneens een vieringtoren met een spits zadeldak. Op de uiteindes van de hoofdbeuk waren twee kruisen aanwezig. Het staat vast dat deze kerk zich wel bevond op de locatie van de huidige kerk, aan de hoofdstraat van het dorp.

Figuratieve kaart Joos De Deken, ca. 1740

De kerk werd in 1790 volledig afgebroken, met uitzondering van de toren. De nieuwe basilicale kerk werd gebouwd in classicistische stijl¹¹. Het torengebouw werd bekroond met een spitsvormige toren. In 1872 werd de kerk aan de westzijde met één travee verlengd en werd er een veelhoekig hoogkoor en twee nieuwe sacristieën gebouwd. De kerk werd tijdens de Eerste Wereldoorlog zwaar gebombardeerd. Quasi de gehele kerk moest heropgebouwd worden. De kerk kreeg een nieuwe torenbekroning in neo-barokke vormgeving¹².

De pastorie die hiernaast ligt, kreeg haar huidige uitzicht in 1847. De kern van de pastorie woning stamt vermoedelijk uit de 16e eeuw, waarbij onder meer in 1772 grote verbouwingswerken werden uitgevoerd¹³.

11 DE RUYCK, L., e.a., "De kerkdorpen Merendree en Hansbeke heemkundig bekeken", in: Ons Meetjesland, 1979, nr. 12

12 <http://www.nevele-parochies.be/Hansbeke/Hans-kerk.htm>, laatst geconsulteerd op 15/09/2016

13 MARTENS, A., Merkwaardige gebouwen in de dorpsstraat van Hansbeke, p.11-14

De 'wereldlijke macht' situeerde zich van 1774 tot in de 20e eeuw in het gemeentehuis, eveneens in de Dorpsstraat gelegen, recht tegenover de kerk. Daarvoor stond het kasteel van Hansbeke en het wethuis symbool voor de wereldlijke macht. De motte en het kasteel van Hansbeke bestonden vermoedelijk al in de tweede helft van de 11e eeuw. Het goed was te leen van de burggraven van Gent in Heusden. Het kasteel werd in 1452 verwoest, waarna het verlaten werd. Het kasteel lag ten noorden van de dorpskern, vermoedelijk in de huidige Vaartstraat tegenover de herberg 'oud gemeentehuis'¹⁴. Dit laatste pand was gedurende de 18e eeuw het symbool voor de wereldlijke macht, hier was het 'wethuis' gevestigd. De ruïnes van het kasteel werden in 1766-1767 verwijderd en de motte gelijk gemaakt met de grond. In de Warandestraat werd in 1790 een nieuw kasteel gebouwd, dat langs de achterzijde via de Leilinde-laan in verbinding stond met de dorpskern¹⁵.

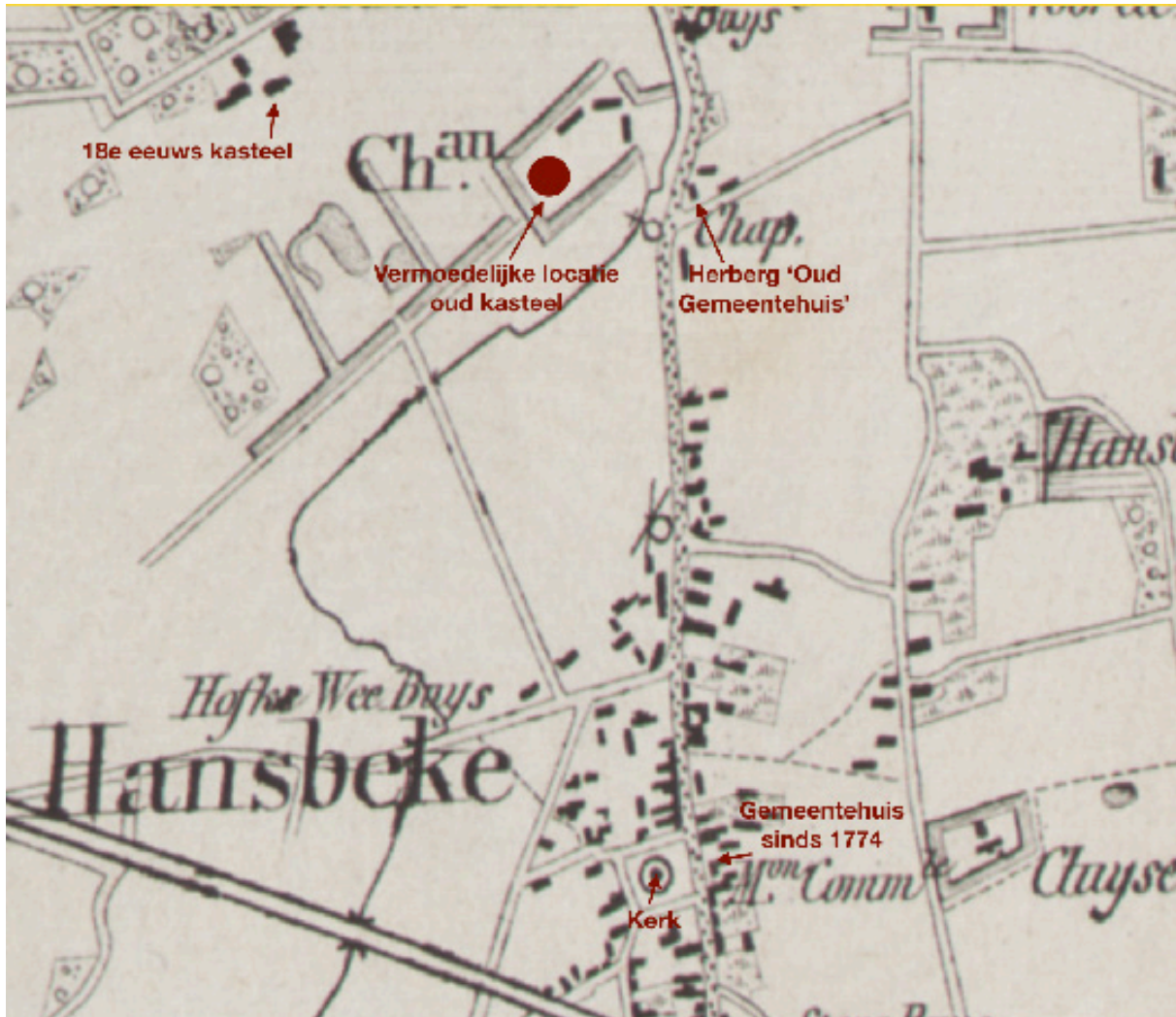
"Maison communale", ca. 1900

¹⁴ DE GROOTE, S., "Het kasteel de Bousies-Borlout", p.223-225

¹⁵ Ibidem

22

Op onderstaande kaart worden zowel de gebouwen van de 'wereldlijke macht' als de gebouwen van de 'religieuze macht' op kaart gesitueerd.

Kaart Vandermaelen¹⁶ met aanduiding kerkelijk en wereldlijke macht

2.4.2. Kasteel van Hansbeke

Kasteel van Hansbeke, ca. 1900

De geschiedenis van het kasteel van Hansbeke wordt hier niet toegelicht, aangezien het kasteel strikt gezien niet binnen het beschermde dorpsgezicht valt. Hier wordt wel de impact van de bouw van het kasteel en haar eigenaars op het dorp toegelicht.

Zoals hierboven reeds vermeld, werd er in 1790 een nieuw kasteel gebouwd in Hansbeke door Joseph van de Woestijne, heer van Hansbeke. De bouw van het kasteel met bijhorende kasteeltuin heeft enkele veranderingen teweeg gebracht binnen de structuur van het dorp. Zo werd er een leilindendreef aangeplant aan de achterzijde van de kasteeltuin, waardoor de kasteel eigenaars een rechtstreekse verbinding hadden naar de dorpskern, daar de hoofdingang van het kasteel helemaal ten noorden, in de Warandestraat, gelegen is. Hierdoor ontstond er een volledig nieuwe dimensie aan deze kant van de dorpskern. Er ontstond eveneens een nieuwe kerkwegel tussen de Melkerijstraat en de kerk, de Kattewegel, om weer de kortste verbinding te hebben naar de kerk¹⁷. Daarnaast waren verscheidene hoeves in eigendom van de kasteelheer en werden ze verpacht aan boeren.

Na zijn dood in 1802 ging onder meer het kasteel en de bijhorende gronden naar zijn neef Jan Baptist van de Woestijne. Hoewel hij niet veel op het kasteel te Hansbeke verbleef, heeft

¹⁷ MARTENS, A., "Heemkundige wandeling in oude dorpswijk van Hansbeke"

zijn aanwezigheid voor het dorp veel betekend. Het klooster en godshuis grenzend aan de hoofdstraat werden door zijn impuls opgericht (zie verder). Hij heeft de gehele bouw gefinancierd en later ook het onderdak, eten en kleding betaald voor de armen die hier hun toevlucht zochten.

In 1858 overleed Jan Baptiste van de Woestijne kinderloos, zijn bezittingen gingen over naar zijn achterneef graaf Frans Gisleen Borluut. Net zoals zijn nonkel heeft hij ook zijn stempel op het dorp achtergelaten. Hij richtte onder meer een schooltje op in 1879-1880 in de Melkerijstraat, recht tegenover de leilindendreef die uitkwam bij het kasteel. Het schooltje raakte in onbruik in 1894 en werd toen ingericht als melkerij. Het gebouw werd al snel te klein als melkerij. In 1909 heeft Frans Gisleen Borluut een nieuwe melkerij laten optrekken aan de overkant van de straat (zie verder). Ook de jongensschool op de hoek van Hansbekedorp met de Melkerijstraat heeft hij opgericht¹⁸.

Toegangs-dreef naar kasteel (langs Warandestraat), ca. 1916

¹⁸ MARTENS, A., "Heemkundige wandeling in oude dorpswijk van Hansbeke"

Ook de kleurstelling van de luikjes van de kleine hoefetjes binnen het dorp Hansbeke zijn vermoedelijk verbonden met het wapenschild van de adellijke familie Borluut. Het wapenschild bestaat uit drie springende herten op een blauwe achtergrond. Het blauw wordt ook wel 'gravenblauw' genoemd.

Naast deze blauwe tint zijn er ook verschillende hoefetjes met wit-groen geschilderde luikjes. Het is niet geheel duidelijk waar deze kleuren vandaan komen, het staat vast dat ze in ieder geval niet in bezit waren van de adellijke familie Borluut. De hoeves waren vaak in eigendom van de families De Schuyter, Martens of Van Vynckt die door onderlinge huwelijken ook verwant met elkaar waren. Zij behoorden tot de meest gegoede families binnen Hansbeke, die op het grondgebied verschillende bezittingen hadden. Het groen-witte kleurgebruik is niet uitsluitend verbonden aan deze families, vermits er ook hoefetjes voorkomen met deze kleuren die nooit in hun bezit zijn geweest¹⁹. In de onderstaande hoofdstukken zal dit nog verder aan bod komen.

Familiewapen Borluut

¹⁹ Mondelinge informatie Hugo Schaeck en Willy Quintyn (waarvoor dank)

2.4.3. Overige beschermde gebouwen

Voor de volledigheid wordt de historiek van de overige beschermde gebouwen binnen het beschermde dorpsgezicht Hansbeke kort toegelicht. Voor een uitgebreidere historische nota wordt verwezen naar een afzonderlijk beheersplan van deze monumenten²⁰.

Hierboven werd reeds kort de historiek van de kerk, het kasteel en het voormalige gemeentehuis aangehaald. De overige beschermde gebouwen in Hansbeke zijn allemaal te classificeren onder 'boerenarbeiderswoningen' of 'dorpshoeves'. Op de kaart van De Deken van ca. 1700 zijn er enkele met zekerheid terug te herkennen en dateren dus minstens uit de 18e eeuw. Het betreft hier de hoeves met volgend adres:

- Vaartstraat 1
- Vaartstraat 2
- Hansbekedorp 92
- Begijnhoflaan 4
- Melkerijstraat 25
- Kerkakkerstraat 13

Deze hoeves bestonden dus reeds minstens begin 18e eeuw. De grote hoeve op Vaartstraat 1 ('Goed 't Exaarde') was voorheen het neerhof van het (verdwenen) kasteel van Hansbeke²¹.

De hoeve op Kerkakkerstraat 2A dateert van 1763²². Kerkakkerstraat 2 en Hansbekedorp 39-43 dateren beiden uit het laatste kwart van de 18e eeuw. De twee huisjes op het 'begijnhofje' (Kerkakkerstraat 64-66) werden vermoedelijk begin 19e eeuw opgetrokken²³. Het boerenarbeidershuisje in de Lindestraat 4 is de jongste van deze monumenten, het dateert uit de derde kwart van de 19e eeuw²⁴. Uitgezonderd deze laatste hoeve, zijn ze ook allemaal uitgerust met het typerende kleurenpalet blauw-wit of groen-wit.

²⁰ De monumenten beschikken over de mogelijkheid om een beheersplan op te maken met hun eigen specifieke beheer.

²¹ Inventaris Bouwkundig Erfgoed

²² Inventaris Bouwkundig Erfgoed

²³ Inventaris Bouwkundig Erfgoed

²⁴ Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Er zijn verder nog twee kapelletjes die aan de hoofdstraat gelegen zijn, beschermd als monument. De Philomena-kapel is de oudste van beide, ze dateert uit 1848 en werd gebouwd in opdracht van kasteelheer de Woestyne in een empire-achtige stijl. De neoromaanse kapel 'Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes' werd in 1877-1878 opgetrokken in opdracht van kasteelheer Borluut²⁵. Beide kapellen zijn uitgerust met het blauw-witte kleurenpalet, wat verwijst naar de kasteelheren van Hansbeke.

2.4.4. (Boeren)arbeiderswoningen

Deze gebouwen zijn klein opgevat, vaak met een langse gevel. De huizen hebben vaak slechts één bouwlaag. In het Meetjesland, de streek waarin Hansbeke onder te brengen is, komen er twee types boerderijbouw naast elkaar voor. Enerzijds waren er de hoeves met losse bestanddelen, waarbij de stallingen en schuren als aparte gebouwen opgevat waren. De kleinere hoeves waren vaak van het type 'langgerekt woonstalhuis' waarbij de stal vaak uitgevoerd was als een houten aanbouw. De gebouwen zijn meestal opgetrokken uit witgekalkte bakstenen en hebben een zadeldak dat met rode dakpannen bedekt is. De hoeves in het Meetjesland werden vaak met de voorgevel richting de zon (dus zuidkant) gebouwd om op die manier het meeste zon binnen te halen in de woning. Een smalle gevel was meestal richting het westen gericht.

De woningen worden op twee verschillende manieren benaderd, enerzijds een cartografisch onderzoek aan de hand van de Poppkaart en anderzijds een typologische benadering. De typologische benadering betreft het inpassen van het betreffende gebouw in een bestaande streekgebonden typologie.

VOORDESTRAAT 3

Het hoevegebouw is aanwezig op de Popp-kaart. Het gebouw is vermoedelijk eind 18e - begin 19e eeuw opgetrokken. Het huis was in handen van de zussen Maria en Francisca Maldegem, die het beroep 'winkelier' uitoefenden (woonachtig te Hansbeke). De achterliggende tuin was ook in hun bezit. Binnen het dorp Hansbeke was dit het enige bezit dat de zussen hadden. Dit doet vermoeden dat zij effectief in deze hoeve woonden. Dit betekent dat de hoeve begin 19e eeuw niet meer in gebruik was als boerderij. Vermoedelijk werd er wel kleinvee gehouden, zoals onder meer kippen of een varken. Het huis kreeg een klassering van 12 (op 14). Hieruit wordt afgeleid dat het gebouw midden 19e eeuw bij de kleinere gebouwen gerekend kon worden, wat doet vermoeden dat er nog niet veel veranderd is ten opzichte van vandaag.

Foto 1983

De foto uit 1983 toont aan dat er ten opzichte van toen geen grote aanpassingen meer gebeurden. Enkel de deur is nog vervangen door een exemplaar met een glaspartij, maar de ramen en luiken bleven hetzelfde.

Dit pand is een typisch klein hoevegebouw. De voorgevel is richting het zuiden gericht, waardoor langs deze kant het meeste licht en warmte in de woning kan binnenvallen. De hoeve is tevens achter 'het oud gemeentehuis' gelegen, dat ca. 1775 haar functie verloor omdat het nieuw gemeentehuis (tegenover de kerk) op dat moment in gebruik werd genomen. De hoeve werd vermoedelijk op (voormalige) gronden van de herberg 'het oud gemeentehuis' gebouwd. Er is momenteel echter geen duidelijk stalgedeelte aanwezig. Het is mogelijk dat het meest rechtse raam later aangebracht, en was dit vermoedelijk het voormalige stalgedeelte waarbij mens en dier onder één dak leefden. Het schrijnwerk van de hoeve is momenteel het 'gravenblauw' en wit geschilderd. Het is niet duidelijk of dit steeds het geval is geweest of dat dit slechts een latere aanpassing is. De hoeve was midden 19e eeuw niet in eigendom van de familie Borluut. Echter de hoeve 'oud gemeentehuis' was dit wel. Mogelijks heeft men deze kleurstelling later overgenomen.

LINDESTRAAT 6-8*Straatzijde**Tuinzijde (nummer 8)*

De hoeve is reeds aanwezig op de Popp-kaart. Op de legger wordt aangeduid dat de huidige nummer 8 (linkerdeel) in bezit was van Petrus-Franciscus Martens, woonachtig te Merendree. Carolus-Ludovicus Van Vynckt, landbouwer, bezat de huidige nummer 6 (rechtse deel). Beide mannen konden tot de 'vooraanstaanden' van het dorp gerekend worden die relatief veel gronden in Hansbeke in bezit hadden.

Beide delen van het huis kregen een klassering van 11 (op 14). Ze werden hoogstwaarschijnlijk afzonderlijk verpacht. Gezien de huidige indeling van de achtergevel en nog aanwezige bouwsporen zou het kunnen gaan om vier huisjes die verpacht werden. De huisjes werden vermoedelijk bewoond door boerenarbeiders die thuisnijverheid combineerden met het boeren. Rondom de huizen hadden de eigenaars eveneens de helft van de tuin en de boomgaard in bezit. Het bijgebouw vooraan was vermoedelijk in gebruik als bakhuisje, eventueel was dit zelfs gemeenschappelijk voor de vier bewoners. De bijgebouwen op het erf zijn nog niet aanwezig op de Popp-kaart en werd dus vermoedelijk later in de 19e eeuw opgetrokken.

In het interieur van de hoeve is nog een hardbalk aanwezig met het jaartal '1771' hier ingekerfd. Dit doet vermoeden dat dit het bouwjaar is van de hoeve.

Jaarbalk met datering

De hoeve heeft een nagenoeg blinde gevel naar het noorden, en de meeste ramen bevinden zich aan de zuidkant van het perceel. Hierdoor kan het meeste zonlicht en warmte binnenvallen in de woning. De gevels richting het oosten en het westen zijn de smalste gevels en zijn blind. Deze opbouw past volledig binnen de typologie van hoeves in het Meetjesland. De raam- en deuropeningen in de noordelijke gevel zijn latere toevoegingen. Enkele elementen van het schrijnwerk hebben een groen-witte kleurstelling. Deze kleuren verwijzen vermoedelijk naar het bezit van Martens en Van Vynckt.

HANSBEKEDORP 60-62 EN BEGIJNHOFLAAN 1-3

Hansbekedorp 60-62 (2016)

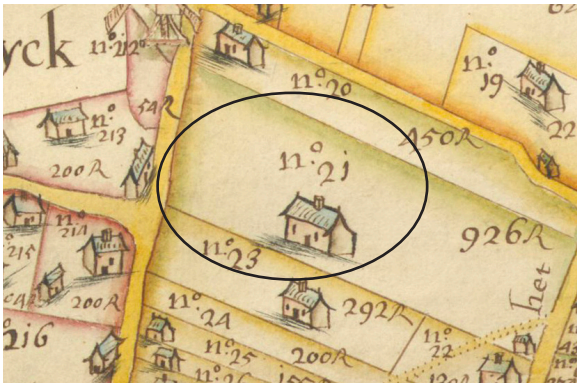
Beide huisjes worden samen besproken, omdat ze samen met Hansbekedorp 64-66 één geheel vormden. Ze werden vermoedelijk eind 18e eeuw gebouwd, op de westelijke gevel van Begijnhoflaan 1-3 is het jaartal '1769' te lezen.

Op de legger van de Popp-kaart wordt voor de huisjes op Hansbekedorp 60-62 Regina Martens als eigenares vermeld. Regina had naast deze huisjes verschillende andere bezittingen in Hansbeke en verpachtte vermoedelijk deze huisjes. Albert Martens heeft aan de hand van bevolkingsregisters kunnen achterhalen wie de huisjes heeft bewoond, en van 1847 tot minstens 1867 woonden een zekere Eduard De Maegd en Monica Dobbelaere in nummer 60 (in 1881 woonde er reeds iemand anders). Van 1891 tot 1911 werd nummer 60 bewoond door de zusters Pauline en Rosalie Lambrecht. Van 1921 tot 1961 werden het huisje weer bewoond door alleenstaande vrouwen. Nummer 62 werd van 1847 tot minstens 1857 bewoond door Karel Claeys en Catharina De Witte, vanaf 1867 woonde Rosalie De Nevele en Delphine Van den Braembussche, beide alleenstaande vrouwen, hier. Delphine bleef hier wonen tot in 1911, waarna de zusters Lambrecht van nr. 60 naar nr. 62 verhuisden. Van 1947 tot 1961 woonde Marie-Octavie Poucke alleen in nummer 62. Op het erf zijn geen stallen aanwezig, waarbij de pachters van de hoevetjes vermoedelijk actief waren in de thuisnijverheid om in hun onderhoud te voorzien. De gebouwen werden geklasseerd als 10 (nummer 60) en 12 (nummer 62). Nummer 10 was vermoedelijk groter van oppervlakte dan nummer 12.

Voor Begijnhoflaan 1-3 worden Petrus-Josephus De Schuyter en Maria-Theresia Claeys vermeld op de legger bijhorende bij de Popp-kaart. Vermoedelijk was Maria-Theresia de eigenares van het gebouw en De Schuyter eigenaar van de grond. Hij bezat immers eveneens de grond hierrond, wat aangeduid wordt als 'boomgaard'. Maria-Theresia Claeys wordt het beroep 'spinstster' aangewezen op de legger, wat doet vermoeden dat zij dit beroep

hier uitoefende. Vermoedelijk werd er ook nog een deel van het gebouw verpacht. De woning werd onderverdeeld in klasse 11 (op 14).

Op de figuratieve kaart van Joos De Deken (ca. 1740) zijn de huisjes nog niet aanwezig. Ze werden gebouwd op perceel nummer 21 zoals aangeduid op deze kaart. Op dit stuk grond stond reeds een hoeve die met de voorgevel naar het zuiden gericht was, namelijk huidige Begijnhoflaan 4 ('het omgekeerde huis').

Begijnhoflaan 1-3; ca. 1983

De drie huizen werden rondom een gemeenschappelijk erf geordend. De open zijde van het erf is richting de straat gericht. Begijnhoflaan 1-3 werden in 1769 gebouwd, waar de jaarankers op de gevel naar verwijzen, en Hansbekedorp 60-62 en 64-66 vermoedelijk in de tweede helft van de 18e eeuw. Het zijn telkens twee kleine woninkjes waarin in de 18e en 19e eeuw relatief veel alleenstaanden of weduwen hebben gewoond. Op het erf bevond zich eveneens een boomgaard. Er zijn wel verschillende kenmerken van hoeves uit het Meetjesland die hier ook van toepassing zijn, onder meer de zuidelijk gerichte gevel is hier ook terug te zien.

De panden op Begijnhoflaan 1-3 werden in de tweede helft van de 20e eeuw wel verbouwd. Er werden nieuwe dakkapellen geplaatst, net als nieuw schrijnwerk in de ramen en deuren. Aan de noordelijke zijde werden ramen en deuren ingebracht. Hierdoor ging het historische karakter voor een stuk verloren, dat bij de andere panden op het 'begijnhofje' nog wel aanwezig is. Op de foto van 1983 is te zien dat er toen nog drie deuren waren, de middenste is inmiddels verdwenen. De gevels waren oorspronkelijk ook wit gekaleid op een donkere plint.

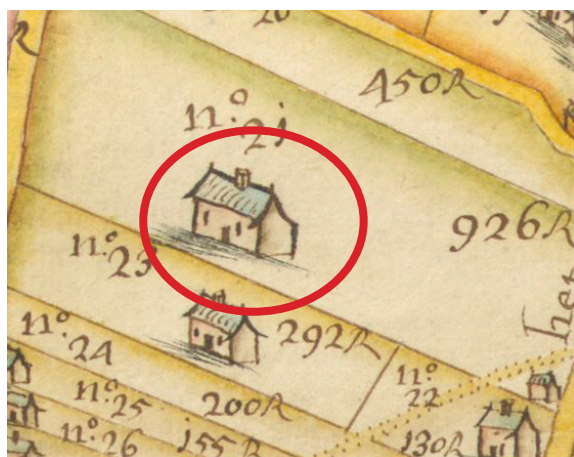
Beide huisjes op Hansbekedorp 60-62 en 64-66 hebben groen-wit geschilderd schrijnwerk, wat vermoedelijk verband houdt met het bezit door familie Martens. Momenteel is er geen groen-witte kleurstelling meer aanwezig bij de huisjes op Begijnhoflaan 1-3. Vermits het pand in handen was van De Schuyter, had het schrijnwerk vermoedelijk oorspronkelijk ook deze kleuren. Het is uiteraard vanzelfsprekend dat de goederen sinds begin 19e eeuw verschillende malen verkocht werden, maar men hield het oorspronkelijke kleurgebruik blijkbaar aan.

BEGIJNHOFLAAN 2

Straatzijde

Tuinzijde

Uitsnede kaart Joos De Deken, ca. 1740 met 'omgekeerd huis' op perceel nummer 21

Het gebouw vormt één geheel met Begijnhoflaan 4. Het werd hier vermoedelijk later bij aangebouwd. Op de legger van de Popp-kaart is de gehele hoeve in handen van Petrus-Josephus De Schuyter, een rijke landbouwer uit Hansbeke. De hoeve was opgedeeld in drie delen, alle drie de delen waren in bezit van De Schuyter en werden bijgevolg waarschijnlijk verpacht. Rondom de hoeve lag een boomgaard. De drie delen worden op de legger aangeduid als 'huis', er was vermoedelijk geen stal aanwezig die aansloot op de woning. De pachters bewerkten waarschijnlijk de landen van Deschuyter.

De kaart van De Deken, daterend van ca. 1740, beeldt de hoeve reeds af. Hier was echter de huidige huisnummer 2 vermoedelijk nog niet bij aangebouwd en gaat het slechts om de huidige huisnummer 4. Huisnummer 2 werd waarschijnlijk begin 19e eeuw aangebouwd.

De voorzijde van de hoeves zijn naar het zuiden gericht, waardoor er meer lichtinval is in de gebouwen. De achtergevel was oorspronkelijk vermoedelijk nagenoeg blind. Het perceel was te bereiken via de hoofdstraat Hansbekedorp, vermits de Begijnhoflaan pas aangelegd werd in de jaren 1960. De hoeves zijn te klasseren als typische hoeves uit het Meetjesland. Het oorspronkelijke schrijnwerk heeft nog steeds een groen-witte kleurstelling. Hiermee werd aangeduid dat ze in bezit waren van De Schuyter.

KERKAKKERSTRAAT 2-4

Kerkakkerstraat 2 (2016)

Kaart De Deken, ca. 1740

Kerkakkerstraat 2, ca. 1983

De gebouwen zijn beide rondom een erfje gelegen, samen met huisnummer 6. De huizen worden gelijktijdig besproken omdat ze relatief gelijkaardig zijn. Vermoedelijk werden ze eind 18e – begin 19e eeuw gebouwd.

Kerkakkerstraat 2 was midden 19e eeuw in bezit van Joannes-Franciscus Duynslaeger, die koopman was van beroep. Naast dit huis met achterliggende tuin bezat Duynslaeger nog enkele andere huizen in Hansbeke, die allemaal in een lagere klasse geplaatst werden (12 en 14). Aangezien hij in Hansbeke woonachtig was, woonde hij vermoedelijk in dit huis met een klasse van 7. Hieruit is af te leiden dat het een relatief groot huis was. Midden 19e eeuw is er in deze context eigenlijk geen sprake meer van een boerenarbeiderswoning. Op de kaart van De Deken (ca. 1740) is het huis vermoedelijk reeds te zien, hoewel niet noodzakelijk in haar huidige vorm.

Op een foto van ca. 1983 is te zien dat relatief recent het schrijnwerk (zowel ramen, deuren als luiken) vervangen werden. Voorheen zaten hier ramen met roedeverdelingen in. De luiken waren vermoedelijk toen al niet meer de originele.

Kerkakkerstraat 4 (2016)

Kerkakkerstraat 4, ca. 1983

Het huis gelegen op Kerkakkerstraat 4 hoorde samen met het gebouw hier links van gelegen en waren midden 19e eeuw in bezit van Franciscus-Willem Borluut. Hij was de kasteelheer van het 'kasteel van Hansbeke', verderop gelegen. Het huis werd naar alle waarschijnlijkheid verpacht. Het gebouw hier links van, dat momenteel verdwenen is, was misschien in gebruik als stal of opslagruimte. De aanbouw rechts was mogelijk in gebruik als bakhuisje. De pachter bewerkte vermoedelijk het land dat ook in bezit was van de kasteelheer. Het huisje werd in klasse 11 geplaatst. Op de kaart van De Deken is het niet helemaal duidelijk of het huisje reeds aanwezig is, er was in ieder geval bebouwing te zien ongeveer op de plaats waar het hoevetje gebouwd werd. Vermoedelijk dateert de hoeve van de tweede helft van de 18e eeuw.

Op een foto van 1983 is te zien dat de houten ramen met roedeverdelingen vervangen werden. Ook de schoorsteen, die voorheen niet echt paste bij het historische uitzicht, werd verlaagd en mee gewit.

Zowel nummer 2 als nummer 4 waren op de Kerkakker gelegen, waarbij de boerenpachters waarschijnlijk deze akkers bewerkt zullen hebben. Er zijn geen schuurgedeeltes overgebleven, waarschijnlijk waren deze ernaast uit hout opgetrokken of stonden ze iets verder op het erf. Bij Kerkakkerstraat 4 is de voorgevel eveneens naar het zuiden gericht. De luikjes van de woningen hebben de kleuren wit en gravenblauw, wat wijst op de eigendommen van de graaf Borluut. Voor Kerkakkerstraat 4 komt dit overeen met de eigenaar op de legger van de Poppkaart. Het huis te Kerkakkerstraat 2 was midden 19e eeuw niet (meer) in bezit van Borluut, de kleuren werden vermoedelijk later aangepast.

KERKAKKERSTRAAT 23

De hoeve was ca. 1840 eveneens in bezit van Franciscus-Willem Borluut. Het huis werd in klasse 11 geplaatst, waardoor het vermoedelijk een relatief eenvoudige boerderij betrof. De hoeve werd, net zoals de andere bezittingen van Borluut, verpacht. Op de kaart van De Deken van ca. 1700 is het pand nog niet te zien. De hoeve valt vermoedelijk begin 19e eeuw te dateren.

De hoeve is van het type 'langgerekt woonstalhuis' waarbij mensen en dieren onder één dak leefden. De noordelijke gevel is nagenoeg blind, de momenteel aanwezige ramen in deze gevel werden vermoedelijk later toegevoegd. De meeste ramen zijn in de zuidelijke gevel aanwezig, de beste kant om het meeste licht en warmte in de woning te verkrijgen.

MELKERIJSTRAAT 10

Kaart Joos De Deken, ca. 1740

Foto ca. 1975

Op de legger van de Popp-kaart wordt Franciscus-Willem Borluut als eigenaar vermeld. Het huis werd in klasse 11 geplaatst. De hoeve werd waarschijnlijk, net zoals de andere hoeves, verpacht. Vermoedelijk waren er houten bijgebouwtjes aanwezig om kleinvee, oogst of materialen te bewaren. Vermoedelijk bewerkte de pachter de gronden hierrond.

Het hoevetje is reeds te zien op de kaart van De Deken (ca. 1740). Mits latere aanpassingen, onder meer waarschijnlijk het aanpassen van het dak en het vervangen van het schrijnwerk, stamt de hoeve uit begin 18e eeuw.

De hoeve bestaat net zoals de meeste hoeves in Hansbeke uit één bouwlaag met een zadeldak. De gevel met de meeste raamopeningen is naar het zuiden gericht. Het schrijnwerk is in het gravenblauw en het wit geschilderd, dit verwijst terug naar de graaf Borluut die eigenaar was.

Op een foto van 1975 is te zien dat de huidige luiken toen niet aanwezig waren, deze werden dus relatief recent (opnieuw) aangebracht. Op de foto lijken luikduimen zichtbaar, wat impliceert dat er vroeger reeds luiken gehangen hebben. Het houten raam- en deurschrijnwerk lijkt nog hetzelfde als vandaag. Er werd wel een hanggoot toegevoegd.

MELKERIJSTRAAT 16

Foto 1983

De legger bij de Popp-kaart vermeldt Franciscus Borluut als eigenaar, net zoals bij de meeste andere hoeves op de kerkakker. Het gebouw zelf was in eigendom van Leo Vanhuffel, die smid was van beroep. Het betreft hier dus een erfpacht, waarbij Borluut eigenaar was van de grond en Van Huffel het huis bezat. Midden 19e eeuw betrof het hier strikt gezien dus geen hoeve, maar een woonhuis annex werkatelier. Het gebouw werd vermoedelijk eind 18e-begin 19e eeuw opgetrokken. De hoeve werd in klasse 10 (van de 14) geplaatst. In vergelijking met de overige boerenarbeiderswoningen die reeds besproken werden, doet dit vermoeden dat de hoeve iets groter was.

De hoeve werd eind jaren 1980 sterk verbouwd, de foto van 1983 toont nog de oude situatie. Er bevonden zich luiken voor de ramen, die vermoedelijk in het gravenblauw-wit geschilderd waren. Het raamschrijnwerk bestond uit twee vleugels met roedeverdelingen. Er was een dakoversteek die ondersteund werd door houten klossen. Boven de deur is wel een hanggoot te zien. De gevels waren eveneens wit gekalkt op een zwarte plint.

Ondanks dat de hoeve midden 19e eeuw in gebruik was als een smidse, is ze te plaatsen binnen de typologie van een hoeve uit het Meetjesland. Er is één bouwlaag aanwezig en de raamopeningen zijn richting het zuiden geplaatst. Momenteel is er geen blauw-wit schrijnwerk meer aanwezig, maar het is niet uitgesloten dat dit hier ooit wel was.

MELKERIJSTRAAT 22*Foto 1983*

De hoeve is links van de leilindenlaan gelegen en was opgetrokken op de gronden van de kasteelheer Borluut. De hoeve werd vermoedelijk pas gebouwd na de aanleg van de leilindenlaan begin 19e eeuw. De hoeve wordt op de legger van de Popp-kaart in klasse 10 geplaatst. Ze werd hoogstwaarschijnlijk ook verpacht. Er werden latere aanpassingen doorgevoerd, zoals onder meer het vervangen van het dak van het hoofdvolume (nu zonder dakoversteek) en het verwijderen van het schrijnwerk.

De foto van 1983 toont dat hier voorheen ook luiken aanwezig waren, die waarschijnlijk in het gravenblauw en wit geschilderd waren. In de meest linkse gevel werd later nog een raampje ingebracht.

Qua typologie is de hoeve sterk gelijkaardig aan de overige gebouwen op de kerkakker gelegen. Het betreft een pand met één bouwlaag en naar het zuiden gerichte ramen. De luiken zijn thans niet meer aanwezig maar de sporen van luikduimen wijzen erop dat deze hier ooit wel waren. Waarschijnlijk waren deze eveneens in het gravenblauw en wit geschilderd.

MELKERIJSTRAAT 26-28

Op de legger van de Popp-kaart wordt het pand genoteerd als eigendom van graaf Borluut. Het huis wordt in twee delen vermeld, waarvan het ene deel in klasse 12 geplaatst wordt en het andere deel in klasse 11 (van de 14), waardoor het vermoedelijk eenvoudige woningen betrof. De gebouwen werden waarschijnlijk verpacht. Het gebouw is later sterk aangepast, onder meer de dakkapel is vermoedelijk later toevoegd, net zoals de sierankers. De kern van het gebouw gaat terug midden 19e eeuw. Het enige element van de typologie van de hoeves dat nog te herkennen is, is de opbouw uit één bouwlaag. Vermoedelijk was de hoeve gelijkaardig aan de overige hoevegebouwen op de kerkakker, met een naar het zuiden gerichte voorgevel. De kleurstelling van de luiken is momenteel grijs-beige met wit, maar dit was vroeger vermoedelijk eveneens blauw-wit net zoals bij de overige panden.

DOORNBOSSTRAAT 12

De Popp-kaart toont op deze locatie reeds bebouwing. Het huidige pand is echter een reconstructie van wat er misschien ooit gestaan heeft. Het kleine schuurtje vooraan staat niet afgebeeld op de Popp-kaart. Op de bijhorende legger wordt duidelijk dat het hoevetje in twee kleinere entiteiten was opgesplitst en verpacht werden. Beide delen werden in klasse 11 geplaatst. Het betrof hier bijgevolg dus eenvoudige woningen. Ze waren in eigendom van een zekere Carolus Trioen, die kamslager was van beroep en in Eekloo woonachtig was. Er is geen duidelijke reden om aan te nemen dat er vroeger groene of blauwe luikjes hier aanwezig waren. De kleine schuur vooraan werd vermoedelijk eind 19e eeuw geplaatst. Aldus een samenvattende kadasterkaart ²⁶ zou de herbouw van de hoeve zich voorgedaan hebben tussen 1981 en 2000. Bij de herbouw behield men de oriëntatie als ook de historische plaatsing van de ramen aan de zuidzijde van het gebouw om het meeste lichtvang te hebben.

DOORNBOSSTRAAT 7

Op het perceel waar het pand momenteel gelegen is, is er op de Popp-kaart ook reeds bebouwing te zien maar dit gebouw lijkt een kleiner volume te zijn dan het huidige gebouw. Op de legger bij de Popp-kaart is het pand in klasse 9 geplaatst. Het is evenwel opmerkelijk dat het gebouw met nummer '796' hiernaast gelegen, aangeduid wordt als 'boomgaard'. Vermoedelijk heeft deze nummer betrekking op het perceel hierrond, en behoren de beide gebouwen samen. Daarbij is een langse gevel van dit gebouw niet naar het zuiden georiënteerd en dat van het naastliggende pand wel. Dit alles doet vermoeden dat het huidige gebouw in gebruik was als schuur en stal. De gebouwen waren midden 19e eeuw in eigendom van Elfride Devaernewyck D'Angest, een gravin uit Gent. De hoeve met stalling en gronden errond werden dus quasi zeker verpacht. Vermoedelijk werd de schuur annex stal later nog uitgebreid tot haar huidige grootte.

26 Zie [bijlage x](#)

DOORNBOSSTRAAT 9A

41

Het hoevetje wordt op de Popp-legger geclas-sificeerd in klasse 12 (van de 14). Het betreft hier dus een klein hoevegebouw. Op het perceel zijn verder ook geen andere gebouwen te zien, waar-door de bewoners vermoedelijk geen grote dieren in bezit hadden. De eigenaar was Deseille Achille-Joannes-Julien, die ook de tuin en de boomgaard in bezit had die rond het gebouw gelegen waren. Vermits de familie Deseille een vooraanstaande familie was, bewoonden zij deze hoeve niet zelf en werd ze verpacht. Vermoedelijk waren de bewo-ners werkzaam in de thuisnijverheid, en hadden ze hooguit wat kleinvee. Op de figuratieve kaart van De Deken lijkt de woning nog niet afgebeeld, vermoe-delijk is het gebouw begin 19e eeuw te dateren.

Het gebouw past eveneens binnen de bouwtypo-logie van een hoeve uit het Meetjesland, met één bouwlaag en naar het zuiden gerichtte voorgevel. De noordelijke gevel is blind. De bescheiden afme-tingen van de woning doen vermoeden dat er nog een houten stalgebouw was, waar men het klein-vee hield. De groene kleur van het schrijnwerk is eventueel een voorbeeld van een hoeve die niet in bezit was van de families De Schuyter, Martens of Van Vynckt. Het is echter niet uitgesloten dat dit in een latere periode wel door hun is overgekocht. Dit werd niet verder onderzocht in het kader van dit onderzoek.

DOORNBOSSTRAAT 2A

Vandaag wijst enkel het oude schuurtje er nog op dat hier een ouder gebouw stond. Het huidige woonhuis dateert van eind 20e eeuw.

Midden 19e eeuw werd de hoeve met bijgebouw in klasse 9 geplaatst op de legger bij de Poppkaart. Rondom het gebouw was een tuin en een boomgaard gelegen. Op deze locatie is reeds bebouwing te zien op de kaart van De Deken ca. 1740. Het huidige schuurtje is hier ook op afgebeeld. Dit wijst erop dat het schuurtje reeds uit die periode dateert.

Het woonhuis en het schuurtje hebben thans een blauw-witte kleurstelling, maar het is niet duidelijk of dit een historische oorsprong heeft. Bij het woonhuis is dit uiteraard een latere imitatie van de traditie, bij de schuur is het schrijnwerk ook eerder nieuw dus dit kan ook pas later aangebracht zijn. In de 19e eeuw was het goed in eigendom van familie Deseille. Het is uiteraard mogelijk dat de kasteelheer dit goed later heeft opgekocht, maar hier zijn geen bewijzen voor gevonden.

HANSBEKEDORP 68

Het huisje wordt op de Popp-kaart reeds vermeld. De woning was toen eveneens opgesplitst in twee afzonderlijke woningen. De huisjes werden in de klasse 11 en 12 geplaatst. Ze waren in eigendom van Jacobus-Franciscus Sieron, olieslager van beroep. Hij had verschillende bezittingen binnen het dorp Hansbeke. Vermoedelijk verpachtte hij de woning aan boerenarbeiders die leefden van thuisnijverheid. De woning werd in de eerste helft van de twintigste eeuw aangepast en de voorgevel vernieuwd. Op dat moment zou ze ook tot de dorpswoningen gerekend kunnen worden. Ze werd voorzien van roodgebakken bakstenen met witgeschilde speklagen en een plint uit bossage. Vermoedelijk werd daarbij ook het dak vernieuwd. Het schrijnwerk werd eind 20e eeuw vervangen.

HANSBEKEDORP 37

Kaart Joos De Deken met aanduiding

Ongedateerde foto, vermoedelijk ca. 1950

Het perceel was midden 19e eeuw in eigendom van de kasteelheer Borluut, maar voor het gebouw zelf worden de kinderen van Joannes Reyniers vermeld, die het beroep van smid uitoefenden. Het is opvallend dat dezelfde situatie eveneens vermeld werd bij Melkerijstraat 16, waar ook een smidse gevestigd was. Het gebouw werd in klasse 9 geplaatst (van de 14), waardoor ze vermoedelijk een relatief grote oppervlakte had.

Op het perceel is reeds bebouwing te zien op de kaart van De Deken (ca. 1740). Hierdoor is de kern van het huidige gebouw vermoedelijk terug te voeren tot begin 18e eeuw.

Op een foto van ca. 1950 wordt het pand afgebeeld, nu met slechts één bouwlaag. Hierop is duidelijk dat de hoeve in een latere periode verbouwd werd. Aldus een samenvattende kadastrale kaart blijkt dat de mutatie zich voordeed tussen 1946 en 1960. De foto toont aan dat het inderdaad vroeger om een relatief bescheiden gebouw ging, gelijkaardig aan andere hoeves in het dorp.

De voorgevel staat schuin op de straat ingeplant. Vermoedelijk was het dak bedekt met dakpannen en voorzien van een dakoversteek. De luiken zijn momenteel in een rood-witte kleurstelling geschilderd, maar ze waren vroeger vermoedelijk eveneens in de kleur gravenblauw geschilderd.

2.4.5. Dorpshoeves

Tot de dorpshoeves worden de grotere hoeves gerekend. Ze werden onder meer bepaald aan de hand van de classificatie die ze kregen op de legger van de Popp-kaart, omdat dit een indicatie geeft van de grootte van het gebouw naar de 19e eeuwse normen.

KERKAKKERSTRAAT 18

Op de legger bijgevoegd bij de Popp-kaart wordt Carolus-Lodewijk De Pauw vermeld als eigenaar. Hij had het beroep landbouwer. Hij had eveneens het huis en tuin gelegen op Hansbekedorp huidige nummer 17 in bezit. De hoeve kreeg een classificatie van 8 (op 14), wat wijst op een relatief grote hoeve. Op de Popp-kaart zijn hier nog verschillende bijgebouwen, vermoedelijk onder meer stallen en een bakhuis, aanwezig. Het was een groter landbouwbedrijf dan de andere hoeves die op de Kerkakker gelegen waren. Het gebouw is begin 19e eeuw te dateren, op de kaart van 1740 is ze nog niet aanwezig.

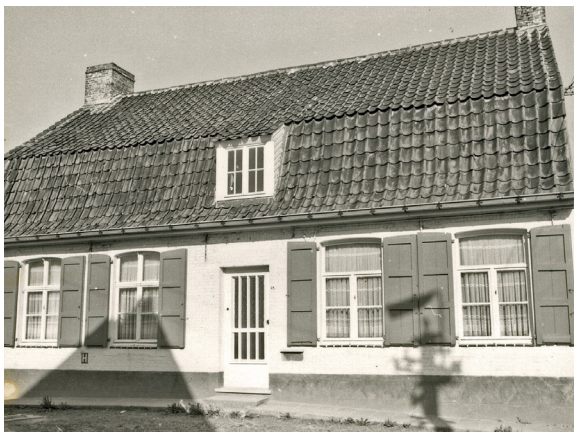

Foto ca. 1983

De foto van 1983 toont dat het raamschrijnwerk toen uit twee verschillende types bestond, links waren het vermoedelijk nog de originele ramen en rechts waren ze reeds vervangen. Thans is het volledig nieuw schrijnwerk. De luiken zijn op deze foto ook anders dan vandaag, ze volgen mee de getoogde vorm van de ramen.

De hoeve onderscheidt zich van de kleinere hoeves, onder meer doordat ze geen zadeldak heeft. Door het mansardedak werd er een volwaardige ruimte gecreeërd op de eerste verdieping. Wat wel gelijkaardig is, dat de gevel met de meeste ramen richting het zuid gericht is. De luiken zijn hier eveneens in de blauw-witte kleur geschilderd, hoewel het gebouw midden 19e eeuw niet in handen was van Borluut. Mogelijk zijn ze later in deze kleur geschilderd.

DOORNBOSSTRAAT 1*Foto 1983**Foto 1983, hoeve*

Bij vergelijking met een foto daterend van 1983 blijkt dat de dakkapel een relatief recente toevoeging is. De dakoversteek is vervangen door een hanggoot. Verder lijkt het houten schrijnwerk, uitgezonderd de deur, op het eerste zicht niet veranderd sinds 1983 en de globale opbouw van de travéeën bleef eveneens onveranderd. Ook de schuur aan de linkerzijde van het huis bleef bestaan.

Op de Popp-kaart is de schikking van de panden gelijkaardig aan vandaag. De gebouwen worden in de legger bij de Popp-kaart aangeduid als 'huis' die in categorie 8 (van de 14) geklasseerd worden. De omliggende gronden zijn als tuin en als boomgaard benoemd. Ten oosten van de gebouwen zijn twee waterlopen aanwezig, eentje als 'bebouwde grond' en de andere als 'land'. Het stuk waterloop dat als 'bebouwde grond' wordt aangeduid werd vermoedelijk een stukje verlegd voor de tuinaanleg van de hoeve en kreeg daarom deze classificatie. Bij vergelijking van de 18e-eeuwse kaart van De Deken en de 19e-eeuwse kaart van Vandermaelen is inderdaad te zien dat de waterloop rechtdoor liep en oorspronkelijk geen afbuiging maakte naar de hoeve. De percelen waren begin 20e eeuw in handen van graaf Fredericus-Josephus D'ennetières. De graaf was werkzaam als politicus, hij was onder meer burgemeester van Houtaing. Het is zeker dat de graaf de gronden verpachtte. Het ging hier om een grotere hoeve waarbij de omliggende gronden bewerkt werden door de pachter. De verschillende bijgebouwen waren vermoedelijk in gebruik als stallen voor groter vee.

Vandermaelen, ca. 1850

De Deken; ca. 1740

Op de kaart van Vandermaelen wordt het geheel benoemd als "Hansbroek ferme". Het achtervoegsel "-broek" wijst op een moerassig gebied. De hoevegebouwen worden omgeven door graslanden.

Op de kaart van De Deken van ca. 1740 is er op dit perceel reeds bebouwing aanwezig. Dit doet vermoeden dat de panden een 18e-eeuwse oorsprong kennen. Zoals reeds aangehaald loopt de waterloop in de 18e eeuw nog verder door maar in de 19e eeuw is dit niet meer aangeduid. De waterloop is vandaag nog steeds aanwezig en vormt achteraan een gracht die de tuin van de hoeve begrenst.

HANSBEKEDORP 56

Hansbekedorp 56, ca. 1950

Op de Popp-kaart wordt het huis in een klasse 7 (van de 14) geplaatst, waardoor ze bij één van de grotere hoeves van het dorp behoorde. Het gebouw was in eigendom van Petrus-Josephus De Schuyter, landbouwer. Hij had eveneens onder meer de boerenarbeiderswoningen van het 'begijnhofje' in zijn bezit (zie hierboven). Van al zijn eigendommen was dit het huis dat het hoogst kwalificeerd werd. Het doet vermoeden dat hij zelf met zijn gezin deze dorpshoeve bewoonde.

De foto van ca. 1950 toont hoe het gebouw sterk gelijkaardig was aan de andere dorpshoeves in het dorp. Er was een zwart geteerde plint met zichtbaar metselwerk. De raamopeningen waren ingevuld met houten ramen met een relatief zware middenstijl en met roedevertelingen. De houten deur had een bovenlicht met glas, en een donkere, bakstenen deuromlijsting. De luiken waren vermoedelijk in het groen-wit geschilderd. Er was een dakoversteek met hanggoot aanwezig, die later vervangen werd door een bakgoot. Ook de linkse schoorsteen is verdwenen, het is niet duidelijk of deze verplaatst werd want op de foto is de huidige schoorsteen niet te zien. Er

De hoeve is niet zoals de andere kleinere hoeves, praktisch ingepland. Hierbij is de blinde kopse gevel naar het zuiden gericht, in plaats van de langse gevel met de meeste raamopeningen. Het gebouw is volledig in functie van de straat georiënteerd. Vermoedelijk waren er ook luiken aanwezig, die in de groen-witte kleur geschilderd waren maar thans verdwenen zijn.

2.4.6. Dorpswoning

Globaal gezien werden de meeste dorpswoningen in de 19e en de 20e eeuw gebouwd. De dorpen breidden steeds meer uit, waarbij mensen niet louter meer leefden van landbouw en thuisnijverheid. De groep mensen die werkzaam waren als bediende of als arbeider werd groter en vestigde zich in nieuwe woningen. Traditioneel gezien woonden ook de 'dorpsnotabelen' zoals de burgemeester, dokter, advocaat etc. in de grotere woningen van het dorp. De uitbreidende bebouwing op het platteland van begin 20e eeuw had een relatief grote impact op het uitzicht van deze dorpskernen. De impact was van die aard dat er verschillende boeken²⁷ werden geschreven door bouwkundigen over hoe de nieuwe bebouwing binnen deze dorpskernen aangepakt moest worden. Hierin werden enkele voorschriften opgesteld waaraan de nieuwe dorpswoningen dienden te voldoen. Het betreft hier onder meer de volgende richtlijnen:

- Het huis wordt met de langste zijde grenzend aan de weg geplaatst;

-- Er wordt een kleine bergplaats en stal voorzien die bij voorkeur achteraan in de tuin geplaatst zijn;

- Het huis moet uiterlijk tonen wat het innerlijk is, zo moet bijvoorbeeld een arbeiderswoning eenvoud uitstralen;

- De materialen moeten uit de omliggende streken afkomstig zijn;

- Het baksteenmetselwerk dient zichtbaar te blijven en de luiken bewaard;

- Plaatsen van hagen als afscheiding en houten poortjes (geen metalen)²⁸;

- Goede plaatsing van de woning op het perceel moet voorzien worden: er moet een voortuintje aanwezig zijn. Dit voortuintje moet in verhouding zijn tot de belangrijkheid van het gebouw en kan als een bron van inkomsten dienen (bv. moestuin);

- Eenvoudig en oprecht ontwerp zonder veel versieringen. Er wordt bij voorkeur ook geen gebruik gemaakt van geglazuurde tegels omdat deze blinken en niet in overeenstemming zijn met de kalmte en de rust;

- Woningen moeten goed georiënteerd zijn;

- Genoeg licht en lucht in de ruimtes voorzien door voldoende ramen te plaatsen;

- Voor pachthoeven en werkmanswoningen moet er ook gekeken worden naar het financiële aspect. Versieringen en kostbare toevoegsels moeten verwijderd worden ten voordele van een lage kostprijs;

- Tweelinghuizen moeten steeds goed gescheiden zijn om alle inbreuk te vermijden. De stallingen kunnen ook tegen de schutting geplaatst worden²⁹.

De dorpswoningen in Hansbeke zullen steeds getoetst worden aan deze principes die begin 20e eeuw werden uitgeschreven. Voldoen ze hieraan of juist niet?

²⁷ Bijvoorbeeld 'Hoe moet men op den buiten bouwen?' door August Poppe (1916), 'Bouwen in het dorp en op het land', Edward Léonard

²⁸ LEONARD, E., Bouwen in het dorp en op het land

²⁹ POPPE, A., Hoe moet men op den buiten bouwen?

HANSBEKEDORP 70

Op de Popp-kaart wordt het huisje nog niet vermeld. Aldus een samenvattende kadasterkaart³¹ is het gebouw te dateren tussen 1875 en 1899. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen maar waarbij speklagen uit faiencetegels werden toegevoegd. Dit is niet in overeenstemming met de voorschriften. Het is een alleenstaand huis, met een voortuintje. Dit voortuintje voldoet wel aan de voorwaarden die opgesteld werden begin 20e eeuw.

HANSBEKEDORP 44-46

De tweelingwoningst werd eveneens nog niet door Popp opgetekend. Er is een postkaart bekend waar de gebouwen in aanbouw zijn. Het uitzicht van de woningen lijkt, hoewel ze op de postkaart nog niet volledig afgewerkt zijn, nog niet veel verandert ten opzichte van vandaag. De faience tegels die de speklagen vormen passen niet volledig binnen de regels die vooropgesteld werden voor 'deugdzaam bouwen op het platteland'.

De postkaart is te dateren in 1920, bij de heropbouw van het dorp. De beide woningen werden in dat jaar gebouwd.

*Bouw tweelingwoningst (ongedateerd)*³⁰

30 Archief Oud Hansbeke

31 Zie bijlage 3

Hansbekedorp 36-38, ca. 1905³²

Op de Popp-kaart is op het perceel reeds bebouwing aanwezig. Vermoedelijk betreft het voor een stuk het linkse gedeelte waarbij achteraan een stal aangrenst. Het rechtse gedeelte werd vermoedelijk later in de 19e eeuw aangebouwd waarbij er wat uiterlijke veranderingen aan het gebouw werden uitgevoerd. Het pand was in eigendom van Jan Baptist Vanderginst, die bakker was van beroep. Het pand werd op de legger van de Popp kaart geklassificeerd in categorie 9 (van de 14). Het betrof hier dus een gemiddeld grote woning. Vanderginst had nog verschillende andere panden in bezit in Hansbeke, daardoor is het niet geheel duidelijk in welke van de panden hij zelf woonde. Zijn beroep als bakker doet vermoeden dat hij woonachtig was in dit pand omdat het op de hoofdstraat gelegen was. De centrale ligging was belangrijk voor zijn bakkerswinkel.

Het staat vast dat het gebouw rond de eeuwwisseling van de 19e naar de 20e eeuw aanwezig was, vermits zij op verschillende postkaarten afgebeeld wordt. Het gebouw grenst rechtstreeks aan de straat en voldoet daardoor niet aan de vooropgestelde voorwaarden zoals ze hierboven geformuleerd werden. Op historische foto's is te zien dat het pand steeds in gebruik is geweest als een tweewoonst. Op de gelijkvloers zijn er luiken aanwezig aan de ramen, die uitgerust zijn met blinden. In de uiterste twee traveeën zijn er deuren aanwezig. De voormalige stallen werden op de scheidingslijn geplaatst.

In 1902 bevond zich in het gebouw een herberg die uitgebaat werd door veehouder en slachter Victor Bauwens. De herberg bevond zich vermoedelijk eveneens in het rechtse deel van het gebouw.

HANSBEKEDORP 34-34BIS EN 32

Dorpsstraat ca. 1901 (twee eerste huizen rechts)³³

Op de Popp-kaart stond hier ook reeds een gebouw. Het huis werd in klasse 6 geplaatst en werd toen bewoond door dokter Tysebaert. Vermoedelijk is dit het gebouw dat te zien is op de historische postkaart die ca. 1901 uitgegeven werd. Het betrof toen een woning met één bouwlaag, met luiken voor de ramen. Op een postkaart van ca. 1909 is het nieuwe gebouw reeds te zien. Het nieuwe gebouw kwam op de plaats van twee woningen met één bouwlaag (beide rechts op de foto van 1902). In nummer 34 werd toen een winkel in 'ellegoed' uitgebaat³⁴. De uitbaters van de winkel woonden hier vermoedelijk boven. Het ontwerp van de gevel is te vergelijken met villa De Schuyter (Hansbekedorp 10).

De vormgeving van het gebouw wijkt af van de typologie die vooropgesteld wordt in de traktaten van de bouwmeesters van toen. De gevel werd versierd met gekleurde bakstenen, sierlijk vormgegeven muurankers en een dakkapel met trapgevel. In een later stadium, vermoedelijk eind jaren 1990, werd het gelijkvloers van beide panden heringedeeld en de gevel bekleed met een gepolijste natuursteen.

33 Archief Oud Hansbeke

34 Hansbeke in oude postkaarten

35 Archief Oud Hansbeke

HANSBEKEDORP 27

Dorpsstraat ca. 1905, met vooraan links nummer 27³⁶

Hansbekedorp 27; ongedateerde foto (vermoedelijk 2e helft 20e eeuw)

Op de Popp-kaart wordt het huis reeds afgebeeld. Het pand was midden 19e eeuw in handen van Joannes-Baptist Van Overbeke, die het beroep koopman uitoefende. Hij had binnen Hansbeke ook nog verschillende andere bezittingen, maar dit huis blijkt het grootste. Het huis werd in klasse 3 (van de 14) geplaatst. Samen met de ligging aan de hoofdstraat doet dit vermoeden dat Joannes-Baptist hier zelf woonde. Achteraan was eveneens nog een uitbouw aanwezig, wat vermoedelijk diende als opslagplaats en eventueel stalruimte. De profilering rondom de ramen op de eerste verdieping zijn in deze bouwfase te dateren. Op een foto van rond de eeuwwisseling is er een bepleisterde gevel te zien met geprofileerde banden op het gelijkvloers. Op het gelijkvloers waren eveneens luiken met blinden aanwezig. De faience tegels op de gevel werden later toegevoegd. Ook de houten bakgoot en kroonlijst werden later vervangen.

Een ongedateerde foto van vermoedelijk tweede helft 20e eeuw toont dat het houten schrijnwerk met roedenverdelingen die rond 1900 nog aanwezig waren, vervangen zijn door houten T-vormige ramen. Deze werden inmiddels ook vervangen door houten ramen met een bovenlicht. De faiencetegels zijn hier te zien. De dubbele voordeur heeft twee diamantkoppen onderaan en een twee glazen panelen met een decoratieve smeedijzeren grille hiervoor. De luiken met blinden zijn op de foto nog steeds aanwezig.

HANSBEKEDORP 23

Postkaart Dorpsstraat ca. 1901 (eerste huis links)³⁷

Op de locatie van het huidige pand stond midden 19e eeuw een kleiner gebouw. Dat was midden 19e eeuw in eigendom van de heer Jan-Francis Geirnaert, die het beroep kuiper uitoefende. Het toenmalige gebouw werd in klasse 12 (van de 14) geplaatst, wat wijst op een bescheiden gebouw. Hierachter waren een boomgaard en een tuin gelegen. De kleinkinderen van Jan-Francis kochten het erf in 1881 en bouwden er een nieuwe woning in 1895. Dit is nog steeds het huidige gebouw. Eind 19e en begin 20e eeuw was er een slagerij in gevestigd en was het dus een echt handelspand. De kleinzoon Geirnaert schonk het gebouw aan de kerkfabriek om hier een onderpastoor in te kunnen huisvesten. Het mariabeeld boven de inkom werd vermoedelijk in deze periode geplaatst. In de jaren 1980 werd het gebouw een volwaardige pastorie, vermits men de pastorie naast de kerk een andere bestemming wilde geven³⁸.

Op historisch fotomateriaal van begin 20e eeuw blijkt dat de woning nog vrijwel identiek is. Enkel de luiken werden vervangen, voormalig waren dit luiken met enkel blinden aan de bovenzijde. In vergelijking met foto's van de jaren 1990, blijkt dat men momenteel het originele raam- en deurschrijnwerk vervangen heeft. De houten ramen hadden een relatief zwaar geprofileerde T-vorm waarbij het bovenlicht vast was.

De typologie die voorgeschreven werd in de bouwgidsen werd hier gevolgd. De opbouw is eenvoudig, met zichtbaar baksteenmetselwerk en zonder onnodige versieringen. Er waren luiken op de gelijkvloers aanwezig. Er is geen voortuin voorzien, een aspect dat wel werd voorgeschreven maar waar dit pand niet aan beantwoordt.

HANSBEKEDORP 19

Foto lijkdeur Hansbekedorp 19

Foto lijkdeur case sophia, Hansbekedorp 43

De woning was midden 19e eeuw in eigendom Augustus-Napoleon Fobe, secretaris. Het huis werd in klasse 11 (van de 14) geplaatst, waardoor het gebouw eerder bescheiden was van opbouw. Eigenaar Fobe had nog meer eigendommen in Hansbeke, dus het is niet duidelijk of hij hier zelf woonde of de woning verpachtte. De woonst was en is recht tegenover het voormalige klooster gelegen. Het gebouw telt slechts één bouwlaag. Op historische foto's van de hoofdstraat wordt het gebouw zelf nooit afgebeeld, maar hieruit blijkt dat het gros van de gebouwen in deze straat allemaal gelijkaardig waren. Na secretaris Fobe werd het gebouw verkocht aan Pieter Buysse, die bakker was. Het pand bleef tot de jaren 1950 in gebruik als bakkerszaak.

Bij de restauratie van het gebouw in 2016 is bij het afkappen van de bezetting links van de voordeur een zogenaamde 'lijkdeur' zichtbaar geworden. Dit is een kleine opening die open gekapt werd als men een overledene uit het huis naar de kerk droeg, en deze werd nadien onmiddellijk terug dichtgemetst. Dit gebruik was gebaseerd op het volksgeloof dat op deze manier de geest van de gestorvene niet terug kon komen 'spoken', vermits de deuropening waarlangs hij het huis had verlaten niet meer aanwezig was. Een gelijkaardige 'lijkdeur' is aanwezig bij casa Sofia, Hansbekedorp 46³⁹.

HANSBEKEDORP 7

Postkaart puinen van het huis van Madame Hanssens, ca. 1918⁴⁰

Postkaart dorpsstraat en kerkzicht, ca. 1937⁴¹

40 Archief Oud Hansbeke
41 Archief Oud Hansbeke

De gronden waar zich de villa momenteel bevindt, waren reeds in de 17e eeuw bebouwd. In 1850 werden de gronden verkaveld en verdeeld tussen de drie kinderen van de toenmalige eigenaars Martens. De kavel met de oude hofstede kwam in handen van Petrus-Francies Martens. Zijn dochter en haar echtgenoot Van Vynckt sloopten de oude woning en bouwden een bakstenen dubbelhuis. Van Vynckt stierf voor de voltooiing ervan. Het huis had vier beluikte benedenvensters met aan weerszijden een toegangsdeur tot de huizen. Op de eerste verdieping waren er vijf getoogde raamopeningen aanwezig⁴².

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het pand sterk beschadigd. De helft van de voorgevel was compleet weggeblazen. De oorspronkelijke opbouw met vijf traveeën, een schilddak en twee schoorstenen bij de kopse gevels bleef wel behouden. De voorgevel werd hersteld naar haar huidige uitzicht, waarbij er een erker werd toegevoegd. Bij het vergelijken met historisch fotomateriaal blijkt dat het schrijnwerk en de houten rolluiken nog (naar het) origineel (model) zijn. De dubbele voordeur is eveneens dezelfde als op de historische foto. In 1983 heeft men wel het cirkelvormig dak boven de erker afgebroken. Het ijzeren hekwerk werd eveneens geplaatst bij het verbouwen van de gevel. Men heeft hier resoluut voor een stijlbreuk met het vorige pand gekozen, dit was relatief sober vormgegeven en met zichtbaar baksteenmet-selwerk. Bij de verbouwing heeft men een natuursteenbepleistering en versieringen in de vorm van guirlandes toegevoegd.

Het oorspronkelijke gebouw voldeed aan de voorschriften die algemeen bekend werden begin 20e eeuw. Een sobere vormgeving werd hier nagestreefd. Na de verbouwing koos men voor een meer gedecoreerde stijl. Rechts van het gebouw is een ommuring aanwezig en een bijgebouw achteraan.

42 MARTENS, A., Merkwaaardige gebouwen in de Dorpsstraat van Hansbeke

MELKERIJSTRAAT 9

De woning werd oorspronkelijk opgericht als onderwijzerswoning voor het aanpalende schoolgebouw dat hier rechts van gelegen was. Na de ontmanteling van de school was het gebouw steeds bewoond door de dokter van het dorp. Hierdoor is de woning eveneens onder 'dorpswoning' te plaatsen, omdat ze eveneens bewoond werd door de notabelen van het dorp.

Het huidige gebouw is een deel van de oude schoolgebouwen die in 1879-1884 werden gebouwd op initiatief van baron Frans Gisleen Borluut. Architect P. Steenbrugge heeft de school ontworpen. Het huidige gebouw was de woning van de onderwijzer. Het oude schoolgebouw dat rechts aanpaalde, werd in 1979 afgebroken.

In 1894 werden de gebouwen ingericht als melkerij. Dit was echter slechts tijdelijk tot de nieuwe melkerij aan de overkant van de straat opgericht werd in 1909 (zie verder). Het schoolgebouw werd na de Eerste Wereldoorlog ingericht als toneelzaal. Het huis zelf werd steeds bewoond door dokters.

KERKAKKERSTRAAT 14

Het gebouw is achter het voormalige kerkhof gelegen. Op de Popp-kaart was er op deze locatie nog geen bebouwing te zien. Het schuurtje dat hier links van gelegen is, is midden 19e eeuw wel reeds aanwezig. Dit was vermoedelijk in gebruik als stalling voor het huis dat meer richting de kerk gelegen was. Het huidige gebouw werd vermoedelijk opgetrokken begin 20e eeuw. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het gebouw in handen van een kruidenier, die in het pand zijn kruideniers- en textielwinkel gevestigd had. Het gelijkvloers was vermoedelijk ingenomen door zijn winkel en op de eerste verdieping woonden de eigenaars.

Foto Kerkakkerstraat 14, ca. 1975

De foto daterend uit 1975 toont de oude winkelpui, deze bestond uit hout dat witgeschilderd was.

LINDESTRAAAT 1

Het huisje werd vermoedelijk eind 19e eeuw gebouwd. Midden 19e eeuw waren er aan deze zijde van de Lindestraat nog enkel open percelen. Het huis is eenvoudig vormgegeven, met in de voor-gevel een deur die geflankeerd wordt door twee relatief grote ramen. De grotere ramen voldoen aan de nieuwe tendens van 'licht en lucht' waaraan de huizen moesten voldoen. Bij de ramen werden eveneens luiken voorzien. De vormgeving is eenvoudig. In een latere fase werd het schrijnwerk en de bakgoot vervangen.

2.4.7. Villa's

Het onderscheid tussen de villa's en dorpswoningen is miniem, zij zijn echter iets groter opgevat dan de voorgaande categorie. De gebouwen die in deze categorie opgenomen zijn, werden rond de eeuwwisseling van 19e naar 20e eeuw gebouwd. De richtlijnen die voor deze woningen geformuleerd werden, gelden eveneens voor de onderstaande gebouwen.

LINDESTRAAT 3

De woning werd vermoedelijk rond 1900 gebouwd door notaris Blomme. De linkse aanbouw werd later aangebouwd, gezien het gebruik van andere bakstenen en dakbedekking. De luiken op het gelijkvloers werden eveneens verwijderd. Het oorspronkelijke schrijnwerk is eveneens niet meer aanwezig. Naar de 'regels' geformuleerd door Vlaamse bouwmeesters, voldoet deze villa hieraan. Er werd een ruime voortuin voorzien, het ontwerp is eenvoudig en oorspronkelijk werden er luiken voorzien zodat het landelijke karakter behouden bleef. De woning staat eveneens in verhouding tot het 'innerlijk' van het gebouw, het werd gebouwd door een notaris en deze behoorde automatisch tot de notabelen van het dorp. Hierdoor mocht de woning een zekere uitstraling hebben.

*Villa Blomme, ca. 1909*⁴³

HANSBEKEDORP 10

Het perceel was in eigendom van het echtpaar Francisca Lambrechts en Pieter-Jozef De Schuyter. Zij bewoonden het huis dat hier links van gelegen was samen met hun acht kinderen. Na de dood van beide ouders woonden enkel nog Henri en Leontine in de ouderlijke woning. Zij lieten op het perceel hiernaast een nieuwe grote woning bouwen ca. 1909. Vooraleer het huis voltooid was, stierf Henri en bewoonde Leontine het huis alleen tot haar dood in 1931. Het huis bleef nadien in de familie en werd in 1945 betrokken door Henri Claerhout die handelde in bouwmaterialen. In de bijgebouwen had hij zijn opslagplaats. In 1960 werd het gebouw verkocht aan de gemeente⁴⁵.

Villa van juffrouw De Schuyter, ca. 1919⁴⁴

In vergelijking met oude postkaarten blijkt dat het exterieur nauwelijks veranderd is. De linkse aanbouw is op de historische postkaarten niet te zien, deze werd vermoedelijk in een latere bouw-fase aangebouwd maar past wel in de stijl van het hoofdgebouw. Voor de ramen waren houten rolluiken voorzien. De ramen zijn ingevuld met houten T-vormige ramen met een bovenlicht. Rondom de voortuin was voorheen een hoge afsluiting aanwezig. Deze bestond uit een bakstenen opstand met hierop bakstenen pilaren waartussen een smeedijzeren hek was aangebracht. Deze afsluiting is thans verdwenen en vervangen door een lager hek.

44 Archief Oud Hansbeke

45 MARTENS, A., Merkwaaardige gebouwen in de Dorpsstraat van Hansbeke

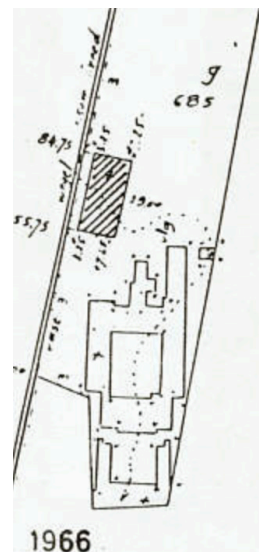
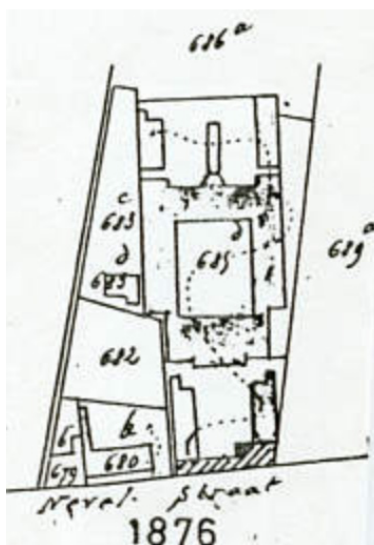
2.4.8. Werkplaats

De panden in deze categorie hebben een oorsprong als werkplaats of opslagruimte. De gebouwen zijn gebouwd om functioneel te kunnen zijn.

HANSBEKEDORP 30A

Het gebouw wordt onder 'werkplaats' ingedeeld vanwege de aanwezigheid van de restant van een hijschaak en het gesloten karakter van de bovenverdieping. Het gebouw is naast het klooster gelegen, maar behoorde hier vermoedelijk oorspronkelijk niet toe. Op kadasterschetsen die gepubliceerd werden in het artikel van Albert Martens over het klooster is dit eveneens te zien. Het pand steekt een stukje vooruit ten opzichte van de huizen hier links van. Het pand liep vermoedelijk nog verder door op het perceel. Het is bekend (zie hierboven) dat de panden hier links van, Hansbekedorp 32-34, (deels) in gebruik waren als winkel voor 'ellegoed' rond 1910. Vermoedelijk was dit pand het magazijn voor de winkel. Het pand werd waarschijnlijk eind 19e eeuw opgetrokken. Op een gepubliceerde kadasterkaart van 1876⁴⁶ is te zien dat er toen nog geen gebouw op het perceel aanwezig was. Op een gepubliceerde kadasterkaart van 1910⁴⁷ is het pand wel aanwezig.

46 MARTENS, A., *Het klooster en zusters Franciscanessen (Crombeen) te Hansbeke*

47 Idem

MELKERIJSTRAAT 24

Melkerij ca. 1909⁴⁸

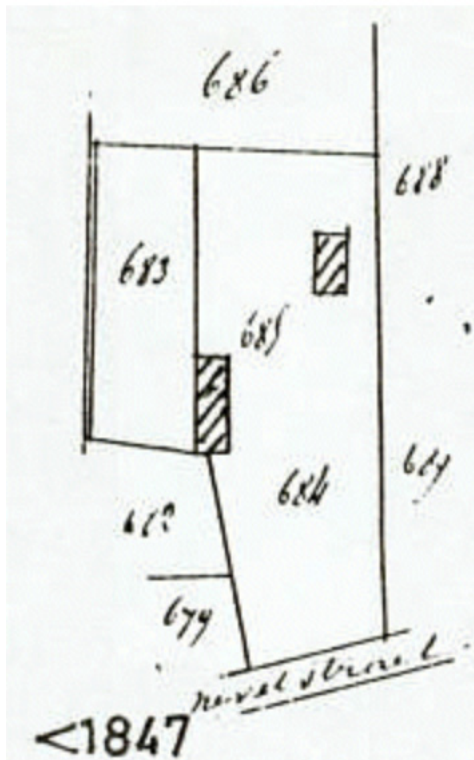
De melkerij werd opgericht in 1909 op initiatief van baron Borluut. Deze verving de tijdelijke melkerij aan de overzijde van de straat, die ondergebracht was in het voormalige schoolgebouw. De melkerij gold als een 'modelinrichting' voor deze typologie. De melkerij bleef in bedrijf tot 1960. Hierna werd de melkerij onder meer gebruikt als toneelzaal.

Onderstaande foto dateert van 1909. Bij vergelijking met de huidige situatie is duidelijk dat de volumetrie en raamindeling nog grotendeels hetzelfde is. Het schrijnwerk van de ramen is eveneens nog grotendeels origineel. Er werd later een veranda bestaande uit glazen panelen toegevoegd. Links is er een poort toegevoegd.

2.4.9. Schoolgebouwen

In Hansbeke waren er, net zoals in veel Vlaamse dorpen, zowel gemeentescholen als katholieke scholen. De voormalige school tegenover de melkerij is reeds aan bod gekomen. Verder in het dorp werd nog een gemeentelijke jongensschool en een klooster met katholieke meisjesschool (annex wees- en godshuis) bewaard.

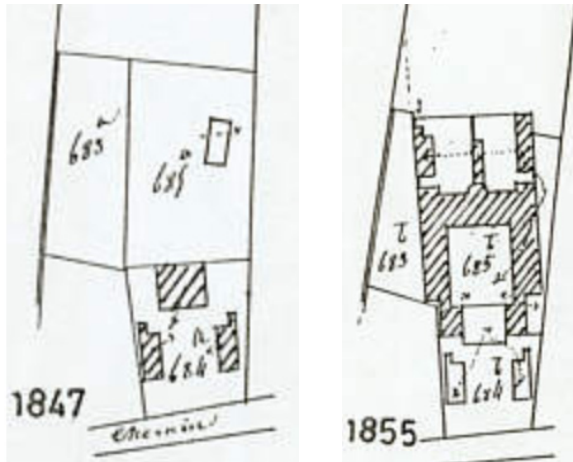
HANSBEKEDORP 30: VOORMALIG KLOOSTER

De huidige kleuter- en lagere school zijn ingericht in de gebouwen van het voormalige klooster en hospitaal van Hansbeke. De onderstaande informatie is afkomstig uit het artikel geschreven door Albert Martens "Het klooster en zuster Franciscanessen (Crombeen) te Hansbeke". Het klooster werd opgericht en gefinancierd door baron Jan Baptist van de Woestijne. Het kloostercomplex had een dubbele functie. In eerste instantie was het luik onderwijs voor meisjes een kerntaak van de zusters en daarnaast werd er een godshuis voor de ouderen en de behoeftigen van Hansbeke opgericht. Complementair hieraan was er ook een weeshuis voor weesmeisjes.

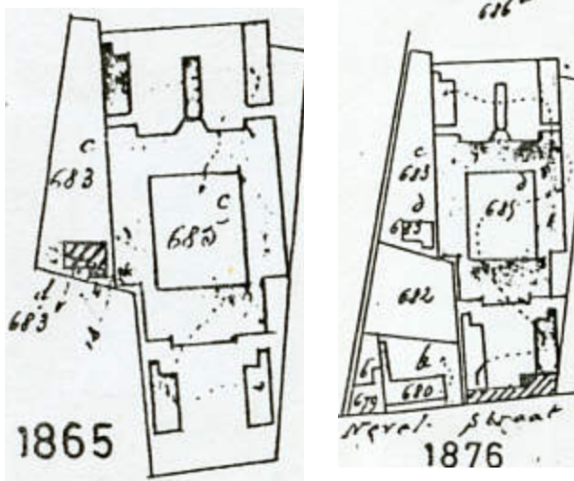
Bouwfase 1: oprichting school en godshuis (1846-1852)

In 1846 werd er een kloosterhuis opgericht met twee schoolgebouwen. Het kloosterhuis bevond en bevindt zich parallel met de weg, de twee schoolgebouwen staan hier haaks op zodat er een besloten speelplaats ontstond. De schoolgebouwen waren identiek, met één bouwlaag onder een zadeldak. In 1848 werd er gestart met de uitbouw van een godshuis. De noordelijke en zuidelijke vleugels werden aangebouwd aan het godshuis. Daarbij werden de kloostergebouwen rondom de kloostertuin, een oostelijke vleugel met kloosterkapel en een weeshuis ten zuiden van de kapel opgetrokken. In 1852 gingen de gebouwen open en konden oude en zieke mensen hier onderdak vinden. Dit is eveneens de situatie die afgebeeld wordt op de Popp-kaart en op de kadastralschets van 1855.

In dezelfde bouwphase werd eveneens een hoeve opgericht. Een boerderij was onontbeerlijk voor de voedselvoorziening van het klooster en het godshuis. Ten oosten van het complex werd het hoevegebouw opgericht, waar een dienstknecht de gewassen verzorgde. De toegang bevond zich aan de voetweg tussen Hansbekedorp en de Doornbosstraat.

Bouwfase 2: uitbreidingen (1865-1922)

In 1865 wordt ten noorden van het kloostergebouw de Sint-Vincentiuszaal opgericht. De vereniging Sint-Vincentius had tot doel de armen te helpen. De toegang bevond zich naast de poort van de boerderij, aan de voetweg.

In 1876 werd aan de straatzijde een bewaarklas opgericht en een overdekte speelplaats. In 1910 wordt de kapel herbouwd, er werd een jongensklas, 2e bewaarklas, nieuw weeshuis en een uitbreiding van de boerderij verwezenlijkt. Aan de oorspronkelijke klaslokalen werden in 1921-1922 veranderingen doorgevoerd. Aan de zuidkant werden nieuwe toiletten en een overdekte speelplaats gemaakt, aan de noordkant kwamen nieuwe klaslokalen met een verdieping.

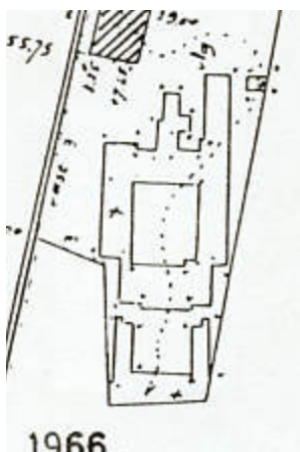

Foto van het klooster ca. 1900⁴⁹

Nevenstaande foto toont het klooster ca. 1900. Hierop is het oorspronkelijke kloostergebouw te zien dat in 1847 werd opgetrokken. Links vooraan is eveneens de nieuwe bewaarklas te zien die parallel met de hoofdstraat werd aangelegd in 1876.

Nevenstaande foto toont het kloostergebouw met een beraapte gevel met een gecementeerde plint. Boven de deur is het alliantieteken van Van de Woestijne te zien. Hier links van zijn de klaslokalen van 1922 te zien, die verhoogd werden met één verdieping.

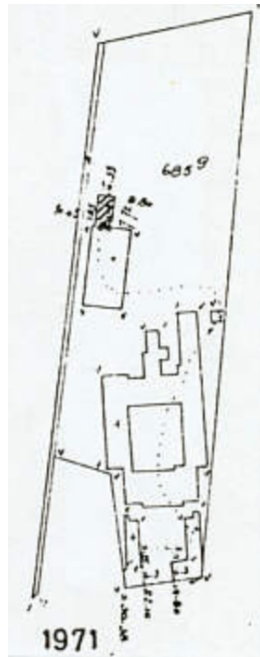
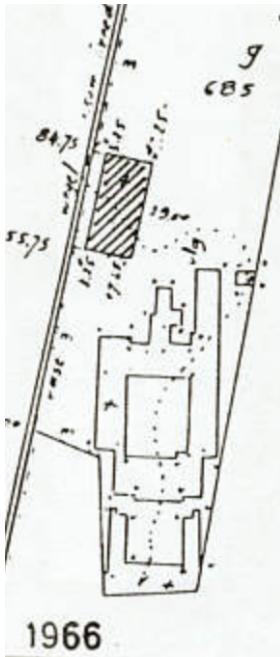

Nevenstaande foto beeldt de binnentuin van het klooster af, waar de ingang naar de kapel gelegen was. Hier aangrenzend bevonden zich twee bakstenen vleugels. Momenteel zijn de façades nog sterk gelijkaardig aan deze foto. Enkel de torenbekroning is verdwenen en werd vervangen door een stalen constructie.

49 Archief Oud Hansbeke

50 Ibidem

51 Ibidem

Bouwfase 3: huidige uitzicht (1965-1975)

In 1965 werd de werking van de boerderij stopgezet en werd deze afgebroken ten voordele van een nieuwe bewaarschool met een afzonderlijke speelplaats aan de voetweg. Tot slot werd in 1975 de overdekte speelplaats afgebroken zodat het huidige zicht op het oude kloosterhuis verkregen werd.

HANSBEKEDORP 35: VOORMALIGE GEMEENTE-SCHOOL

67

Foto gemeenteschool, ca. 1937⁵²

Naar aanleiding van de wet van 1873, waarbij de overheid budgetten voorzag voor de bouw van nieuwe gemeentescholen, kocht het gemeentebestuur van Hansbeke een stuk grond aan op de hoek van Hansbekedorp met de Melkerijstraat. De oude school aan het station was in dergelijke slechte staat dat dit de gezondheid van de kinderen schaadde. De nieuwe gemeenteschool werd ontworpen door architect Modest De Noyette. In 1876 werden de werken aanbesteed aan Pieter Van De Woestijne, die timmerman Charles Neyt in onderaanneming had voor het vervaardigen van de schoolmeubels.

De school bestond uit een schoolhuis voor de onderwijzer met twee bouwlagen en vier traveeën, een klassenlokaal waarbij twee klassen ingericht waren, een bijgebouw met toiletten (gesloopt in 1955) en een overdekte schuilplaats dat hieraan grensde. De speelplaats was volledig ommuurd, met een toegangspoort naast het klassenlokaal. Op de voorgevel van het klassenlokaal werd een herdenkingsplaat aangebracht, waar onder meer de namen van de toenmalige burgemeester (Frans-Gisleen Borluut), schepenen en de architect op worden vermeld.

Een afbeelding daterend van voor de Eerste Wereldoorlog toont een fronton en een zwaardere geprofileerde kroonlijst bovenaan het schoolhuis. Het huis werd echter zwaar beschadigd tijdens de bombardementen en werd hersteld in de jaren 1920. Hierbij werd er een attiek en een minder zwaar geprofileerd fronton aangebracht. De aanpassing is duidelijk zichtbaar door het gebruik van een andere kleur baksteen.

Na de bouw van een nieuwe jongensschool in 1955 werden de gebouwen herbestemd als gemeentenzaal⁵³.

52 Archief Oud Hansbeke

53 MARTENS, A., Merkwaardige gebouwen in de Dorpsstraat van Hansbeke, p.24-28

2.4.10. Conclusie

Op onderstaand plan werden de bouwfases van de gebouwen (zoals aangereikt door Onroerend Erfgoed), de beschermde monumenten en het wegennet opgenomen. De tijdsperiodes werden niet in detail bepaald, maar in blokken van ca. 30 tot 50 jaar opgedeeld.

	18e eeuw of ouder
	1800-1850
	1850-1900
	1900-1920
	1920-1950
	1950-1980

In de hoofdstraat Hansbekedorp dateren de meeste gebouwen van de 19e eeuw. Deze gebouwen komen overeen met de panden die ingedeeld werden bij de types 'dorpswoning' en 'villa'. Er is slechts één pand waarbij de belangrijkste bouw-fase zich situeert tussen 1900 en 1920, namelijk de tweelingwoning op Hansbekedorp 44-46.

De hoeves binnen het beschermde dorpsgezicht Hansbeke werden in de 18e eeuw of in de eerste helft van de 19e eeuw gebouwd. Ze concentreren zich grotendeels op de zogenoemde 'kerkaker' en in de Lindestraat, Begijnhoflaan en Doornbosstraat.

Het stratenpatroon dateert grotendeels nog uit de 18e eeuw of vroeger. Het verlengde van de Doornbosstraat werd verlegd in de jaren 1970 bij de aanleg van de sociale woonwijk. Ook de straten tussen verkaveling van de Kerkakkerwijk werden pas in die periode aangelegd. De Begijnhoflaan dateert eveneens slechts uit de periode 1960.

3. BESCHRIJVING EN INVENTARIS VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.1. Algemene beschrijving van de omgeving

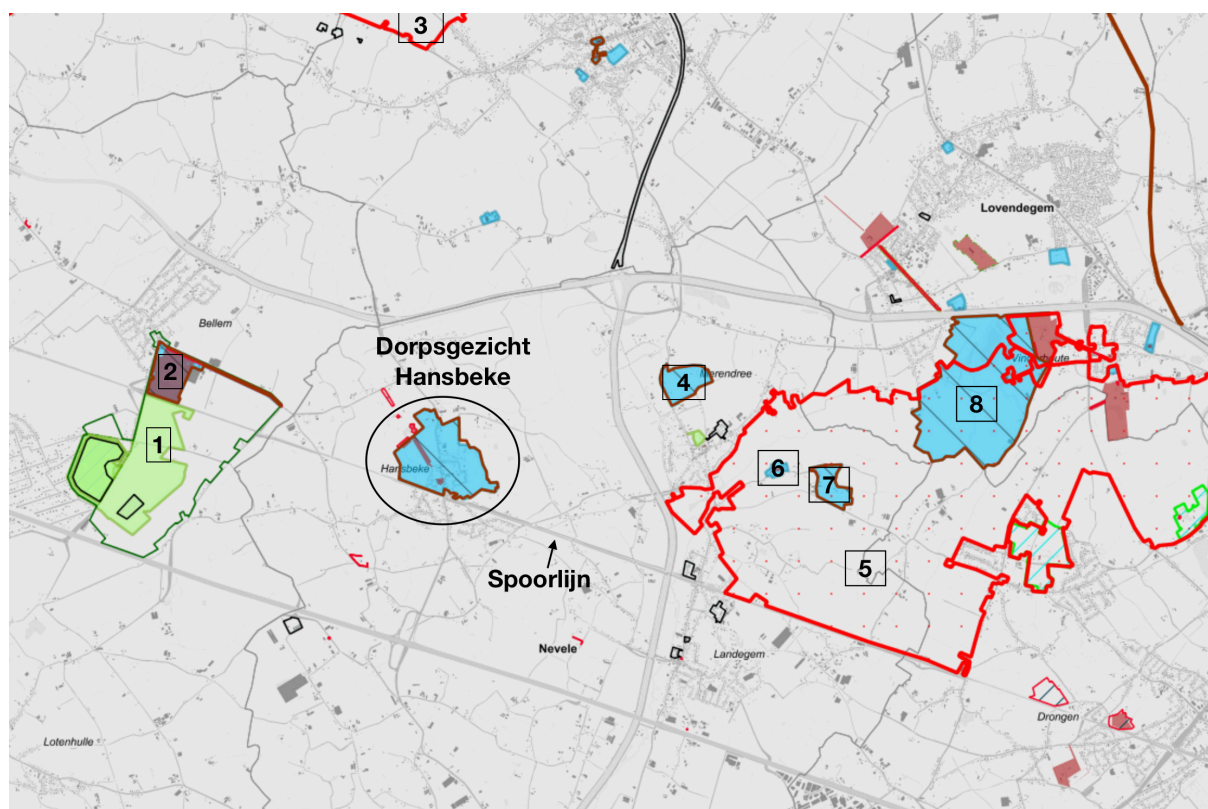
71

De dorpskern van Hansbeke wordt als het ware in twee gesplitst door de spoorlijn. Het beschermde stadsgezicht is ten noorden van deze spoorlijn te situeren. In de directe omgeving zijn er geen autostrades gelegen.

Ten zuid-oosten is er tot slot nog het beschermde landschap kasteeldomein van Poeke gelegen. Het is duidelijk dat de omgeving van het dorpsgezicht een relatief open landschap is.

Het beschermde dorpsgezicht Hansbeke ligt tussen verschillende grote beschermde gehelen. Ten westen van het dorpsgezicht ligt het beschermde landschap Kraenepoel en Markettebossen en het beschermde dorpsgezicht en monument kasteel en kerk van Bellem en omgeving. Ten noorden ligt het vastgestelde landschapsrelict Maldegemveld. Ten oosten is het beschermde dorpsgezicht kasteel Te Velde en het vastgestelde landschapsrelict vallei van de Oude Kale, Vlinderhoutse bossen en Slindonk. Binnen dit landschapsrelict is eveneens de dries van Merendree, de omgeving van enkele hoeven en de omgeving van de Van Vlaandersmolen beschermd als dorpsgezicht.

De gehelen hierboven beschreven worden hierna geïdentificeerd met genummerde foto's, die overeenkomen met de nummers aangeduid op het onderstaand plan.

1.

Beschermd landschap:
Kraenpoel en Markettebossen

2.

Beschermd monument en dorpsgezicht:
Kasteel (en kerk) van Bellem

3.

Vastgesteld landschapsrelict:
Maldegemveld

4.

Beschermd landschap:
Kasteel Te Velde en omgeving

5.

Vastgesteld landschapsrelict:
Vallei van de Kale, Vlinderhoutse bossen en Slin-
donk

6.

Beschermd landschap:
Dries van Merendree

7.

Beschermd landschap:
Omgeving van de hoeven

Beschermd monumenten hierbinnen:
Hoeves en brouwerije Colle

8.

Beschermd landschap:
Omgeving van de Van Vlaenderensmolen

3.2. Inventaris van de erfgoed-elementen

3.2.1. *Globale dorpsgezicht*

De bebouwing binnen het dorpsgezicht is voornamelijk geconcentreerd rondom de straat Hansbekedorp. De dorpskern wordt gekenmerkt door bebouwing die geconcentreerd ligt rondom de hoofdstraat, waarbij de bebouwing historisch uitstreidt via de Lindestraat naar de Doornbosstraat, langs de Melkerijstraat en op de 'kerkakker'. De historische dorpskern wordt in het zuiden begrensd door de spoorlijn. De bebouwing is niet ver uitgespreid in het open landschap hierachter. De bebouwing binnen het dorp bleef laag, waardoor vanuit de meeste plaatsen in het dorp de kerktoren steeds te zien is.

Het globale uitzicht van de straten werd geïnventariseerd, en worden hieronder per straat toegelicht aan de hand van fotomateriaal.

HANSBEKEDORP

Zuid -> Noord

Noord -> Zuid

KERKAKKERSTRAAT

Oost -> West: toegang thv. Hansbekedorp 10

Richting zuidwesten (thv. Kerkakkerstraat 14)

Richting westen (thv. Kerkakkerstraat 4)

Richting noorden (thv. Kerkakkerstraat 14)

Richting noordoosten (thv. Kerkakkerstraat 4)

MELKERIJSTRAAT

Richting noorden (thv. Melkerijstraat 10)

Oost -> West

Richting zuiden (thv. Melkerijstraat 16)

West -> Oost

Pleintje bij Melkerijstraat 16

Onverharde weg richting westen (thv. melkerij)

LINDESTRAAT

Richting oosten (thv. kruising met Hansbekedorp)

BEGIJNHOFLAAN

Richting oosten

Richting westen (thv. kruising met Doornbosstraat)

Richting westen

DOORNBOSSTRAAT

Richting noorden

Richting zuiden

Richting noorden (thv. Doornbosstraat 2A)

Richting zuiden (thv. Doornbosstraat 2A)

Richting westen (thv. kerkwegel)

VOORDESTRAAT

Richting oosten

Richting westen

VOETWEGELS

Tussen Hansbekedorp en Kerkakkerstraat

Kattewegel tussen Melkerijstraat en Kerkakkerstraat

Kerkwegel tussen Kerkakkerstraat en Melkerijstraat

LEILINDENSTRAAT NAAR HET KASTEEL

Kerkwegel in Kerkakkerstraat

Zicht vanuit de Melkerijstraat (winter)

Kerkwegel tussen Doornbosstraat en Hansbeke-dorp

Zicht vanuit de Melkerijstraat (zomer)

Voetweg parallel met de Doornbosstraat

Zijdelings zicht richting westen

PLEIN RONDOM KERK

Leilinden rondom kerkplein (zomer)

Links van de kerk, richting Kerkakkerstraat

Plein met kasseien

Rechts van de kerk, richting Kerkakkerstraat

OPEN RUIMTES

Op het plan op de volgende pagina wordt een impressie gegeven van de open ruimtes die rondom de dorpskern gelegen zijn, zonder dat dit overzicht volledig wilt zijn.

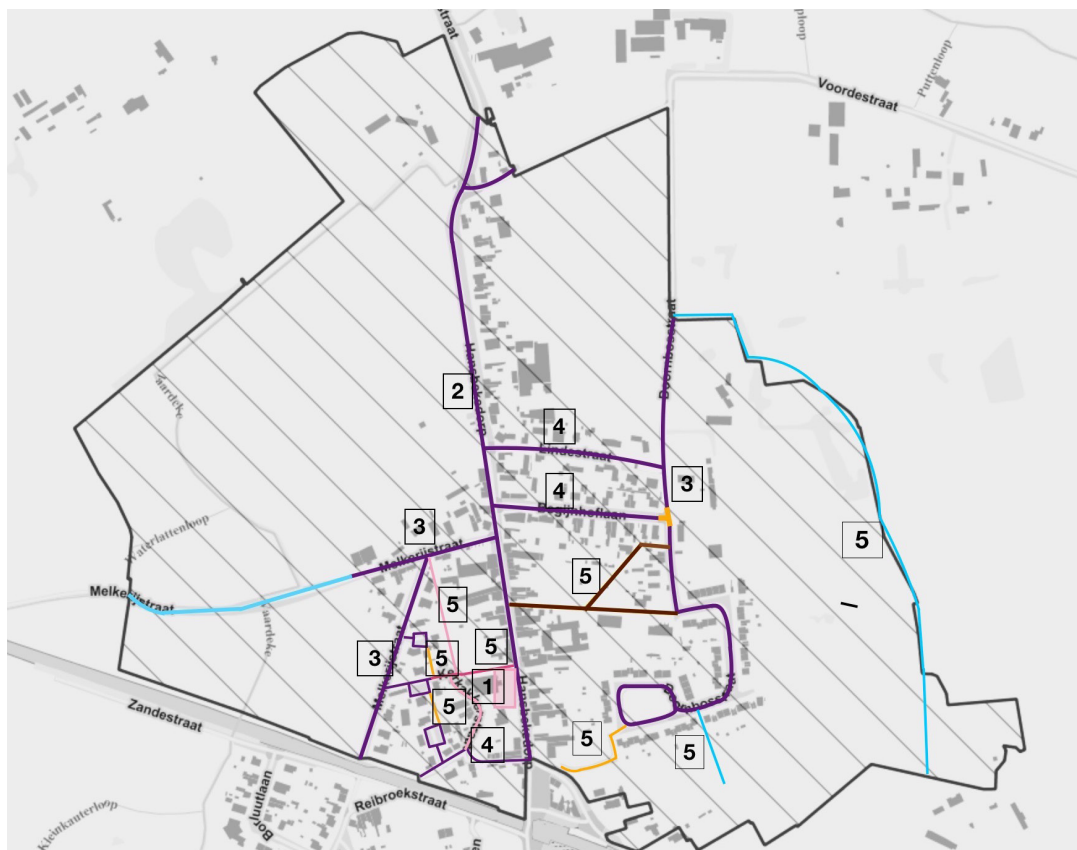
3.2.2. Wegen en verhardingen

Binnen het beschermde dorpsgezicht van Hansbeke zijn vier categorieën van wegen te onderscheiden:

1. Plein: binnen het dorpsgezicht Hansbeke komt dit overeen met het plein voor de kerk.
2. Hoofdweg: dit is de grootste weg die binnen het dorpsgezicht te vinden is, en komt overeen met de straat Hansbeke dorp.
3. Middelgrote weg: deze wegen zijn relatief breed, ze bieden plaats genoeg om voor twee auto's te laten passeren.
4. Smalle weg: dit zijn de wegen die de breedte hebben van ongeveer één auto.
5. Voetweg: wegen die enkel te voet betreden kunnen worden, deze komen overeen met de oude kerkwegels.

Op de volgende pagina worden de materialen van de verhardingen geïnventariseerd en per kleur geplaatst die overeen komen met de kleuren op het plan.

- Asphalt
- Kasseien afgeplat
- Porfier kasseien
- Klinkers van gebakken klei
- Zand
- Grind

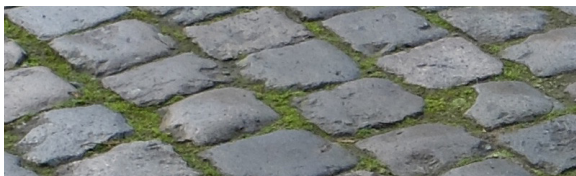

Asfalt (paars)

Het asfalt is op de meeste wegen binnen het dorpsgezicht terug te vinden.

Kasseien afgeplat (donkerroos)

Deze kasseien hebben een afgeplatte bovenkant. Ze werden aangelegd op de voetweg rechts van de kerk, tussen Hansbekedorp en de Kerkakkerstraat.

Porfier kassei (lichtroze)

De kasseien zijn vierkant en hebben een bolle bovenkant. Dit soort kasseien bevinden zich op het plein voor de kerk en werden doorgelegd op het straatje achter de kerk. Ook de zogenoemde 'Katteweg' is aangelegd in dergelijke kasseien.

Klinkers van gebakken klei (oranje)

Deze klinkers zijn terug te vinden bij de twee voetwegen die in de Kerkakkerstraat werden aangelegd. De klinkers zijn eveneens terug te vinden bij de kruising van de Doornbosstraat met de Lindestraat.

Zand (lichtblauw)

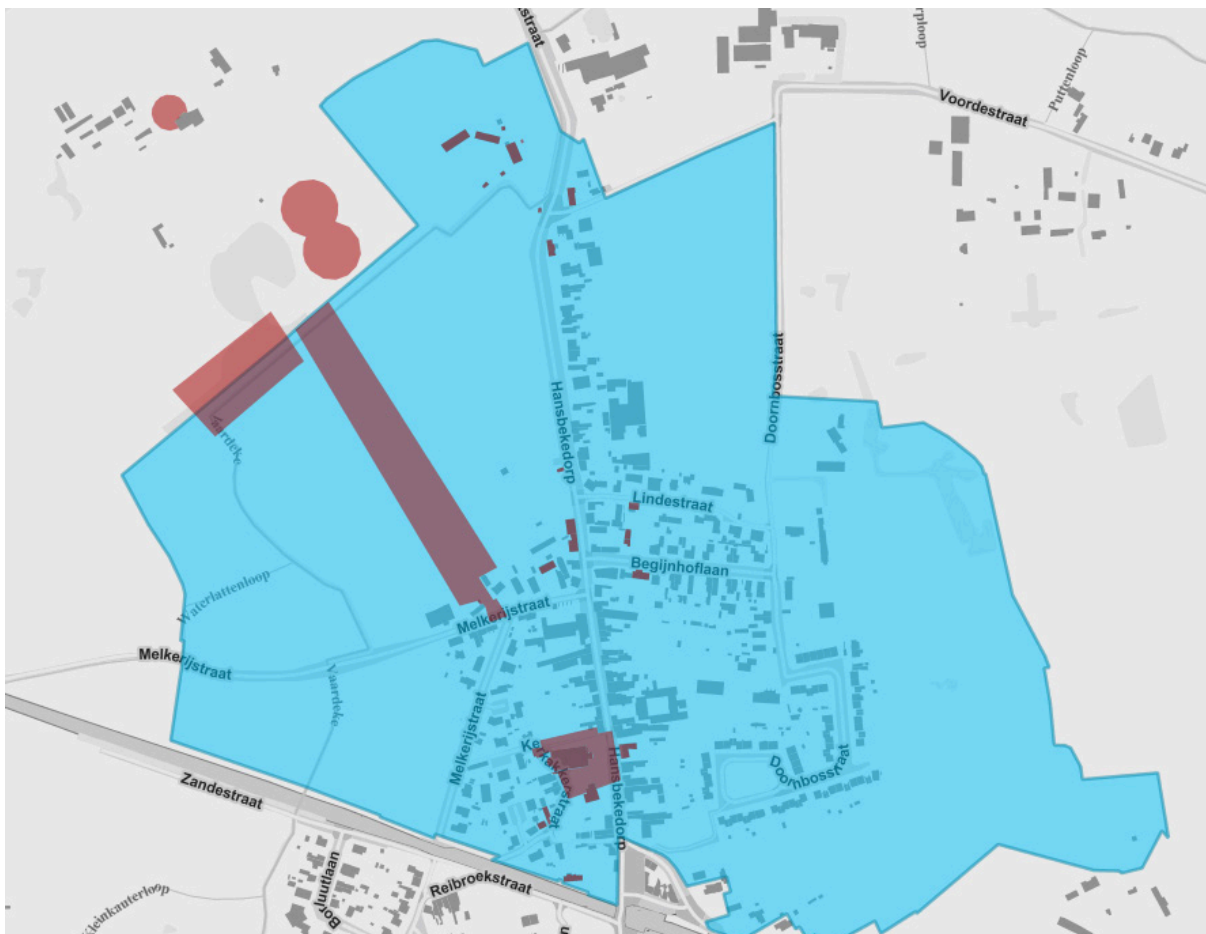
Het verlengde van Melkerijstraat en de voetweg parallel met de Doornbosstraat bestaan uit zand.

Grind (bruin)

De voetwegen tussen de Doornbosstraat en Hansbekedorp zijn uitgevoerd in grind.

3.2.3. Beschermde monumenten

Binnen het beschermde dorpsgezicht zijn er verschillende gebouwen en beplantingen beschermd als monument. Deze worden hier kort vermeld, maar worden niet verder besproken. Er wordt hier verwezen naar de individuele beheersplannen van deze monumenten. Onderstaande kaart toont de monumenten binnen het beschermde dorpsgezicht (in het rood aangeduid).

Kaart met beschermde monumenten binnen beschermde dorpsgezicht (bron: geo.onroerendergoed.be)

PAROCHIEKERK SINT PAULUS EN PETRUS

MELKERIJSTRAAT 23-25⁵⁴

PASTORIE

HANSBEKEDORP 41-43⁵⁵

KERKAKKERSTRAAT 3

KAPEL VAN OLV VAN LOURDES⁵⁶

54 Foto van Inventaris Onroerend Erfgoed

55 Ibidem

56 Ibidem

KAPEL HEILIGE PHILOMENA⁵⁷HANSBEKEDORP 90⁶⁰VAARTSTRAAT 1⁵⁸LINDESTRAAT 4⁶¹VAARTSTRAAT 2⁵⁹

HANSBEKEDORP 64-66

57 Foto van Inventaris Onroerend Erfgoed

58 Ibidem

59 Ibidem

60 Foto van Inventaris Onroerend Erfgoed

61 Ibidem

BEGIJNHOFLAAN 4**KERKAKKERSTRAAT 13⁶⁴****HANSBEKEDORP 24⁶²****LEILINDENLAAN (AAN MELKERIJSTRAAT)****KERKAKKERSTRAAT 17⁶³****LEILINDEN RONDOM KERK**

62 Foto van Inventaris Onroerend Erfgoed
63 Ibidem

64 Foto van Inventaris Onroerend Erfgoed

3.2.4. **Bouwkundig erfgoed**

De te inventariseren gebouwen werden in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed bepaald. De indeling in de verschillende typologieën zoals bepaald in hoofdstuk 2. Historische nota wordt hier ook aangehouden. Vermits enkel het exterieur van de panden beschermd is binnen het dorpsgezicht, werden hierna enkel de gevels geïnventariseerd. Bij de panden die bij de vastgestelde inventaris van onroerend erfgoed zijn opgenomen, wordt hun inventarisering gebaseerd op de informatie die hier ter beschikking wordt gesteld. Deze beschrijvingen worden indien nodig nog uitgebreid, waarbij de informatie uit de inventaris in het *italic* wordt weergegeven. De panden worden steeds beschreven volgens het volgende stramien:

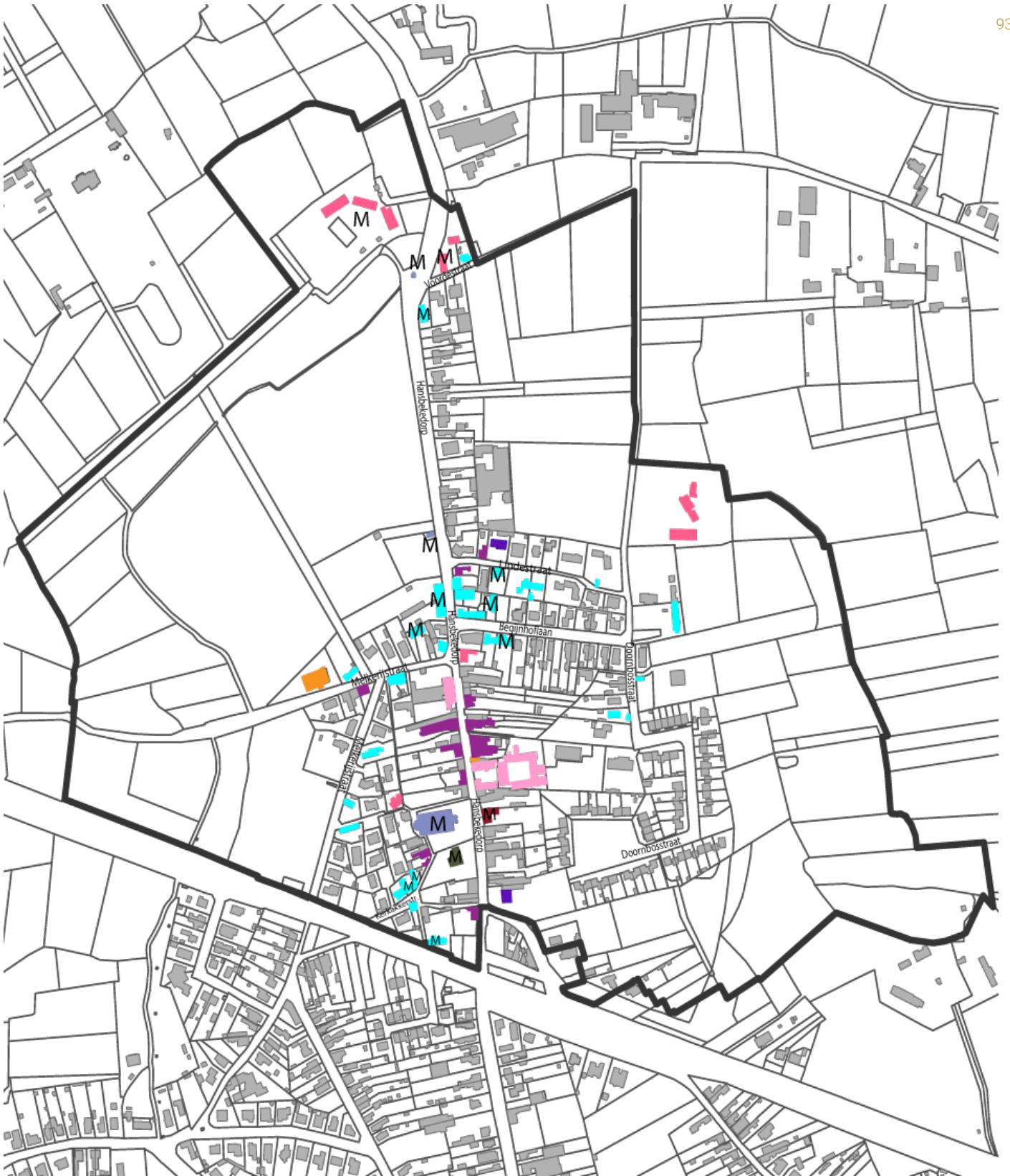
- gevels
- dak
- kroonlijst en afwatering
- schrijnwerk
- eventuele aanbouwen of bijgebouwen

Per pand worden de beeldbepalende elementen kort samengevat. Deze elementen zijn belangrijk binnen de typologie waartoe het pand behoort en maken het pand herkenbaar. Voor de typologieën '(boeren)arbeiderswoning', 'dorpshoeve' en 'dorpswoning' was het mogelijk om een extractie te maken van de beeldbepalende kenmerken van dit type bebouwing. Voor de overige types (villa, werkplaats en scholen) zijn er te weinig voorbeelden in Hansbeke om correcte algemene kenmerken van het soort gebouw op te sommen. Per pand werd vervolgens een beknopte diagnose opgemaakt. Hier werd er zowel gekeken naar concrete schade aan het pand alsook naar elementen die afbreuk doen aan de erfgoedwaarden van het dorpsgezicht. In het geval van de (boeren)arbeiderswoningen, dorpshoeves en dorpswoningen kon dit getoetst worden aan de algemene kenmerken van dit type.

Legende

- (boeren)arbeiderswoning
- Dorpshoeve
- Dorpswoning
- Villa
- Werkplaats
- School
- Religieuze gebouwen (kerk, kapel)
- Pastorie
- (Voormalig) gemeentehuis

M Beschermd als monument

Kaart met aanduiding verschillende types bouwkundig erfgoed

3.2.4.1. (Boeren)arbeiderswoningen

KENMERKEN (BOEREN)ARBEIDERSWONINGEN

Aan de hand van de inventaris van de kenmerken van de verschillende (boeren)arbeiderswoningen en door deze te vergelijken met de beschermde panden van dit type (onder meer Begijnhoflaan 4, Hansbekedorp 64-66, huis Philomena op Hansbekedorp 64-66, Kerkakkerstraat 6) zijn er enkele algemene kenmerken van deze woningen die uitgelicht kunnen worden. Deze elementen komen niet noodzakelijk bij elk van deze woningen voor, maar de vergelijking heeft uitgewezen dat het mogelijk is dat deze elementen ooit wel aanwezig waren.

- **Één bouwlaag:**
Uitgezonderd de hoeve op Hansbekedorp 37 die later opgehoogd werd, hebben alle (boeren)arbeiderswoningen slechts één bouwlaag.
- **Langse gevel met ramen naar het zuiden gericht:**
Dit element is kenmerkend voor de hoeves in het Meetjesland. De inventaris heeft uitgewezen dat quasi alle (boeren)arbeiderswoningen opgenomen in dit beheersplan dit kenmerk vertonen mits eventueel later ingebrachte ramen in de noordelijke gevel. De grotendeels blinde noordelijke gevel staat hier dus tegenover.
- **Holle dakpannen:**
De historische dakbedekking van de hoeves is terug te brengen op roodgebakken holle dakpannen.
- **Kroonlijst:**
Onder de dakrand zijn bij de meeste hoeves nog gelijkaardige houten klossen terug te vinden. Zij dienen ter ondersteuning van de dakoversteek. Bij sommige hoeves zijn er gemetste muizentanden aan de kroonlijst aanwezig. Sommige hoeves werden vanaf het begin uitgerust met een hanggoot.

- **Getoogde deuropeningen**
Het gros van de nog originele deuropeningen zijn getoogd. Bij de twee woningen op het 'begijnhofje' en bij Hansbekedorp 37 is er een deuromlijsting op neut met oren aanwezig. De getoogde deuropeningen zijn net zoals de houten ramen een versterking van het globale beeld van de (boeren)arbeiderswoning.

- **Beluikte vensters:**
De houten luikjes en het buitenschrijnwerk in het algemeen zijn vaak in een groen-witte of blauw-witte kleur geschilderd. Het is evenwel opmerkelijk dat de groen-witgeschilderde luikjes zich ten oosten van de hoofdstraat Hansbekedorp bevinden, en de huisjes met blauw-witte luikjes ten westen van deze straat. De oorsprong van deze kleuren zijn historisch te verklaren (zie historische nota).

- **Houten kruiskozijsen:**
In de achttiende-eeuwse woningen die beschermd zijn, bevinden zich nog oorspronkelijke houten kruiskozijsen met een vast bovenlicht (met het glas langs de dagkant) en twee openslaande vleugels. Een ander type schrijnwerk komt eveneens voor, bijvoorbeeld bij Kerkakkerstraat 6, waarbij er een zwaar geprofileerde houten middenstijl is en waarbij de beide raamvleugels volledig kunnen opslaan. De glaspartijen zijn onderverdeeld met houten roeden. Bij de panden die opgenomen werden in de onderhavige inventaris is dergelijk schrijnwerk soms ook nog terug te vinden, al dan niet in reconstructie. Dit versterkt het globale beeld van de (boeren)arbeiderswoning.

VOORDESTRAAT 3 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35331)

Datering: 19e eeuw met oudere kern

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, blauw-wit schrijnwerk, rood pannendak

Klein laag huis onder zadeldak (pannen, nok parallel aan de straat), gelegen achter de herberg "t Oud Gemeentehuis". Oudere kern aangepast in de 19de eeuw. De langse gevel is parallel met de straat gelegen. Het gebouw heeft één bouwlaag en is opgetrokken uit baksteen en heeft vier traveeën. Gewitte gevel op gepikte plint.

Er is een zadeldak aanwezig dat met roodgebakken holle pannen bedekt is. De bakstenen schouw heeft een schouwkap die in gebakken klei uitgevoerd werd. De nokpannen zijn met een mortel aangebracht. Er is een zinken hanggoot aanwezig.

Met rechthoekige, beluikte vensters. Getoogd deurtje.

Boven de raamopeningen zijn houten lateien aangebracht. De raamopeningen zijn rechthoekig, de deuropening is getoogd. Er zijn houten ramen met een zwaar geprofileerd kruis en roedeverdelingen aanwezig. De ramen hebben een vast bovenlicht en twee openslaande vleugels. Aan de ramen werden ook houten luiken voorzien. Ze zijn in een blauw-witte kleur geschilderd.

Het voortuintje is onverhard met een paadje naar de voordeur.

Diagnose:

Het pand bezit alle essentiële kenmerken van een (boeren)arbeiderswoning.

LINDESTRAAT 6 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35262)

Noot: tijdens de inventarisering was men bezig met de verbouwing van dit pand. Het is mogelijk dat de toestand zoals ze hieronder beschreven wordt, veranderd is.

Datering: Eind 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, groen geschilderd schrijnwerk schuur, bouwspoor deur dat wijst op voormalige indeling in twee aparte woningen, haardbalk met uitgesneden datering, bakhuisje aan straatzijde.

Lindestraat 6 en 8 vormden vroeger één geheel, maar was ingedeeld in verschillende woningen.

Twee aaneengebouwde boerenarbeidershuisjes met nagenoeg blinde straatgevel. Grotendeels gewijzigde voorgevel naar zuiden gericht (erfzijde). De voormalige hoeve heeft één bouwlaag en twee traveeën. De langse gevel bevindt zich parallel met de straat. Hieraan grenst een aanbouw met een lessenaarsdak en schoorsteen, vermoedelijk was dit een voormalig bakhuisje. Het huis werd opgetrokken uit bakstenen die nadien gekaleid werden, met een gepikte plint. Bewaarde zijgevel met muurvlechtingen (aan de westelijke kopse gevel). Zowel in de kopse als langse gevels zijn muurankers aanwezig.

Het gebouw heeft een zadeldak dat bedekt is met roodgebakken holle dakpannen. *Daklijstconsoles:* Onder dakrand aan de zuidzijde (tuinkant) bevinden zich decoratief uitgewerkte houten klossen. De houten klossen moesten de dakoversteek dragen. Hier is nu een zinken hanggoot aan aangebracht.

Behouden getoogde deurtjes. In de achtergevel is er een getoogde deuropening aanwezig en twee rechthoekige deur- of raamopeningen waar geen schrijnwerk meer aanwezig is. Er is eveneens een bouwspoor te zien van een tweede getoogde deuropening. De raam- en deuropeningen aan de straatzijde zijn rechthoekig. Momenteel is er geen schrijnwerk in de ramen aanwezig. Aan de ramen werden ook houten luiken aangebracht, die vernist zijn.

Aan de voorbouw is een waterpomp uit gietijzer aanwezig. Binnenin bevindt zich een haardbalk met het jaartal '1771' ingekerfd.

Achteraan bevindt zich een losstaande achterbouw onder een zadeldak met dakoversteek, eveneens opgetrokken uit baksteen en nadien gekaleid. Het dak is bedekt met historische rode dakpannen. Links bevindt zich een rechthoekige deuropening met houten latei hierboven, rechts een dubbele poort. In de oostelijke zijgevel bevindt zich een tweede deur. De deuren lijken historisch te zijn en hebben smeedijzeren oplegscharnieren. Het schrijnwerk van de deuren is een groene kleur geschilderd.

De zone tussen de straat en de gevels is onverhard, met een oprit en paadje naar de voordeur.

Diagnose:

Vermits tijdens de inventarisatie verbouwingswerken bezig waren, is het moeilijk om een correcte diagnose op te maken. De hoeve ontbreekt houten kruisramen in groen-witte kleur die hier vermoedelijk wel aanwezig waren (zie Lindestraat 8 en historische nota). Er werden achteraan nieuwe deuropeningen ingebracht die groter zijn dan de oude deuropeningen.

LINDESTRAAT 8 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35262)

Noot: tijdens de inventarisering was men bezig met de verbouwing van dit pand. Het is mogelijk dat de toestand zoals ze hieronder beschreven wordt, veranderd is.

Datering: Eind 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, groen geschilderd schrijnwerk, luikjes, blinde noordgevel, indeling in twee wooneenheden

Lindestraat 6 en 8 vormden vroeger één geheel, maar was ingedeeld in verschillende woningen.

Twee aaneengebouwde boerenarbeidershuisjes met nagenoeg blinde straatgevel. Grotendeels gewijzigde voorgevel naar zuiden gericht (erfzijde). De voormalige hoeve heeft één bouwlaag en twee traveeën. De langse gevel bevindt zich parallel met de straat. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen waarbij de voorgevel wit bepleisterd is, op een grijsblauwe geschilderde plint. De achtergevel is wit gekaleid op een zwart gepikte plint. Bij de kopse gevel is er zichtbaar baksteenmetselwerk en zijn er muurankers zichtbaar.

Het gebouw heeft een zadeldak dat bedekt is met holle dakpannen. *Daklijstconsoles:* Onder dakrand aan de zuidzijde (tuinkant) bevinden zich decoratief uitgewerkte houten klossen. De houten klossen moesten de dakoversteek dragen. Hier is nu een zinken hanggoot aan aangebracht.

Behouden getoogde deurtjes.

In de voorgevel zijn er rechthoekige raamopeningen met recent schrijnwerk en een rechthoekige voordeur met fronton aanwezig. Uiterst links bevindt zich een rechthoekige houten poort met oplegscharnieren. In de achtergevel zijn er twee rechthoekige raamopeningen en twee rechthoekige deuropeningen aanwezig. Het linkse raam is ingevuld met een beluikt (nieuw) houten kozijn met zware middenstijl en recent raamschrijnwerk. Het tweede raam bestaat uit houten schrijnwerk met twee openslaande vleugels en een houten rol-

luik. De deuren bestaan beide eveneens uit hout en zijn ook relatief recent. Het schrijnwerk werd in een groen-witte kleurstelling geschilderd. In het dakvlak zijn twee recente dakramen aanwezig.

Achteraan op het erf is een klein gebouwtje aanwezig. Het schuurtje heeft één bouwlaag onder een zadeldak. De kopse gevel is richting het hoofdvolume georiënteerd. Aan de rechtse zijde is een nieuwe betonnen aanbouw geplaatst. Het gebouwtje is opgetrokken uit baksteenmetselwerk dat nadien gekaleid werd, op een gecementeerde plint dat een lichtblauwe kleur kreeg. Het dak is bedekt met rode dakpannen. In de zijgevels zijn dubbele muurankers te zien, in de kopse gevel bevindt zich in de nok een boogvormig muuranker.

De zone tussen de straat en de gevels is onverhard, met een oprit en paadje naar de voordeur.

Diagnose:

Vermits tijdens de inventarisatie verbouwingswerken bezig waren, is het moeilijk om een correcte diagnose op te maken. De noordelijke gevel is doorgebroken met ramen en deuren, en is dus niet meer blind. Er is nog één houten kruisraam met luiken aanwezig. Het raam met rolluik past niet binnen deze typologie.

HANSBEKEDORP 68

Niet op de Vastgestelde Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, geglaazuurde speklagen, gepleisterde bossageplint, historische indeling in twee wooneenheden

Huis met één bouwlaag en vier traveeën. De langse gevel bevindt zich parallel met de straat. Er zijn muurankers in de voorgevel en kopse gevel zichtbaar. De voorgevel is opgetrokken uit industrieel vervaardigde baksteen met wit geglaazuurde speklagen, geglaazuurde druiplijsten en geglaazuurde ontlastingsbogen boven de raam- en deuropeningen. Kopse gevels bestaan uit grijze baksteen. Er is wit bepleisterde plint met bossage bij de voorgevel aanwezig. Het zadeldak is bedekt met dakpannen type 'tuile du nord'. Er is een houten bakgoot aanwezig. In de voorgevel zijn getoogde raam- en deuropeningen aanwezig, ingevuld met PVC-schrijnwerk. In de zijgevel zijn er twee identieke rondboogvormige raampjes aanwezig. In het dakvlak zijn twee veluxramen aanwezig. .

Diagnose:

De elementen die typerend zijn voor een (boeren) arbeiderswoning ontbreken hier. De woning werd vermoedelijk begin 20e eeuw aangepast, waarbij de dakpannen en de gevelstenen vervangen werden.

HANSBEKEDORP 60-62 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35231)

Datering: eind 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, houten klossen, witgekalkte gevel, beluikte houten kruisramen met groen-wit geschilderd schrijnwerk

Boerenarbeidershuisje daterend uit tweede helft 18de eeuw haaks ingeplant op de straat en evenwijdig met de huisjes Begijnhoflaan nummers 1-3. Samen met laatst genoemde (gedateerd 1769) en nummers 64-66 een geheel vormend, zogenaamd "het begijnhof", gegroepeerd in U-vorm rondom een met gras begroeid erf. (zie hoofdstuk 2. Historische nota)

Gewitte gevel op gepikte plint van vijf traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (pannen, nok loodrecht op de straat). Het gebouw is opgetrokken uit bakstenen die nadien gewit werden. Zijgevels afgewerkt met aandaken en muurvlechtingen, in de langse gevels en in de oostelijke kopse gevel zijn muurankers aanwezig. Het dak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Onder de dakoversteek bevinden zich decoratief uitgewerkte houten consoles die de dakoversteek dragen. Aan de dakoversteek is een zinken goot aangebracht.

Nummer 60 met getoogd deurtje in uitspringende grijze bakstenen omlijsting op neuten met oren, kroonlijst en houten kapelletje. Links ernaast sporen van gedichte deur. Houten kruisko zijnen met bewaard houtwerk en luiken. Bij nummer 60 zijn dit nieuwe gereconstrueerde kruisko zijnen, bij nummer 62 lijkt dit kruisko zijnen nog oorspronkelijk. De deur bij nummer 60 is recent. In het dak bevindt zich een dakvlakvenster.

Nummer 62. Getoogde deur met regenplankje. In de beide kopse gevels bevindt zich een getoogd zolderraampje. Het schrijnwerk werd allemaal in een groen-witte kleurstelling uitgevoerd.

Rechts is er een aanbouw bestaande uit wit gekalkte baksteen met een lessenaarsdak. In de voor-gevel bevindt zich een rechthoekige houten deur, in de zijgevel twee rechthoekige houten ramen.

Op het erf bevindt zich een historische waterpomp.

De voortuinen van de hoeves die grenzen aan het binnenerf zijn onverhard, met paadjes naar de voordeuren. Tussen de verschillende privéterreinen zijn groene afscheidingen aangebracht. Op het erf zijn er paadjes aangebracht tussen de huizen van het 'begijnhofje'.

Diagnose:

Het pand bevat alle elementen die beeldbepalend zijn en is eveneens in zeer goede staat.

BEGIJNHOFLAAN 1-3 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35186)

Datering: 18e eeuwse kern met latere aanpassingen

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, mansardedak met rode dakpannen, jaarankers, waterpompen

Aaneengebouwde huisjes, thans gelegen aan de straat maar in feite samenhangend met de erachter en ernaast gelegen huisjes, ook zogenaamd "het begijnhof", en aldus in U-vorm gegroepeerd rondom een boomgaard (zie ook Hansbekedorp nummers 60-62, 64-66) (zie hoofdstuk 2. Historische nota).

In kern 18de-eeuwse huisjes van één bouwlaag onder geknikt zadeldak met recentere dakkapellen, linker huisje tot voor enkele jaren met jaarankers 1769 in de zijgevel. De langse gevel is thans parallel met de straat gelegen. De linker zijgevel is vernieuwd. Er zijn muurankers aanwezig en in de kopse gevel bevindt zich een (teruggeplaatst) jaaranker ("1769"). Gewitte gevels op geschilderde plint: de gevels zijn thans niet meer voorzien van een witte kalei- of schilderlaag, het baksteenmetselwerk is zichtbaar. Enkel de linkse (nieuwe) gevel is wit geschilderd. Het geknikt zadeldak is bedekt met roodgebakken holle pannen. Er is een dakoversteek aanwezig, die aan de straatzijde geprononceerder is dan aan de erfzijde. De oversteek rust op licht uitkragend baksteenmetselwerk en eenvoudige klossen. Er is zinken hanggoot aangebracht.

Gewijzigde vensters, doch drie behouden steekboogdeurtjes in geschilderde bakstenen omlijsting met oren en kroonlijstje. Er zijn thans nog maar twee deurtjes aanwezig, zowel in de voor- als in de achtergevel. De raamopeningen zijn rechthoekig. Er is recent houten schrijnwerk aanwezig bij zowel de deuren als de ramen, die in een grijze kleur geschilderd zijn. De omlijsting van de linkse deur is deels weggefallen bij het plaatsen van de nieuwe kopse gevel.

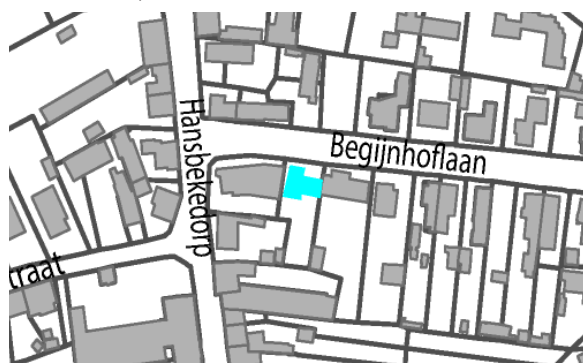
Tegen rechter zijgevel aangebouwd bakstenen dienstgebouwtje onder zadeldak. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. In het gevelvlak zijn twee garagepoorten aanwezig.

De tuintjes grenzend aan het binnenerf zijn onverhard.

Diagnose:

De gevel is niet meer gekaleid, wat het authentieke karakter van het geheel van het 'begijnhofje' aantast. Aan de zuidelijke gevel zijn er geen luiken meer aanwezig, noch houten kruisramen. De nieuwe voordeuren en de garagepoorten passen eveneens niet in het geheel. Er is geen groen-witte kleur toegepast. De afsluitingen van de tuintjes werd in minder geschikt materiaal uitgevoerd, die niet goed integreren bij het binnenerf en een erg 'gesloten' karakter hebben ten opzichte van de groenafsluitingen bij de overige gebouwen op het begijnhofje.

BEGIJNHOFLAAN 2 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35187)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, houten klossen, sporen van luikduimen, getoogde raam- en deuropeningen achteraan

Boerenarbeidershuisje, vermoedelijk in eerste helft 19de eeuw aangebouwd tegen nummer 4. Naar zuiden gerichte gevel van drie traveeën en één bouwlaag onder overkragend zadeldak (pannen). Houten modillons onder overkragende daklijst.

De langse gevel van het historisch gebouw is parallel met de Begijnhoflaan gesitueerd. Haaks op het oude gebouw is een nieuw volume geplaatst. Aan de straatzijde is een nieuwe dakkapel ingebracht, waardoor het oorspronkelijke dakniveau hier verspringt. In de gevels zijn muurankers waar te nemen. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen, aan de straatzijde is het huis geschilderd, aan de tuinzijde is het baksteenmetselwerk zichtbaar gelaten maar met een donkergrijs geschilderde plint. Het dak van het oude volume is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Het historische volume heeft een dakoversteek die rust op houten, decoratief uitgewerkte klossen.

Twee licht getoogde vensters, beluikt (groen en wit) en gevat in een grote, geelgeschilderde omlijsting met oren, flankeren een typisch steekboogdeurtje in uitspringende omlijsting van grijze baksteentjes met pilastertjes, gevat in een gelijkaardige omlijsting. De raamopeningen werden rondom rond in een grijze kleur geschilderd. Het houten raamschrijnwerk heeft een relatief zwaar geprofileerd kruis en wordt door roeden in zes raamvlakken verdeeld. Er zijn nog sporen van luikduimen aanwezig. Er is thans geen deur meer aanwezig, maar een blank glasraam. In het dakvlak is een dakraampje aanwezig.

Tegen de noordgevel recent aanbouwsel onder plat dak. Dit is thans vervangen door een nieuwe aanbouw met zadeldak.

Oude situatie - zoals gedocumenteerd op Vastgestelde Inventaris Bouwkundig Erfgoed (website geconsulteerd op 16/02/2017)

De tuin grenzend aan de straatkant is onverhard, met een paadje naar de voordeur.

Diagnose:

Er zijn geen groen-witte luiken meer aanwezig (die er wel zijn bij het aanpalende beschermde pand). In de noordelijke gevel werden nieuwe ingrepen gedaan, waardoor het dak voor een stuk verhoogd werd. Het gebouw is een zeer goede staat.

KERKAKKERSTRAAT 2 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35245)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, blauw-wit geschilderd schrijnwerk

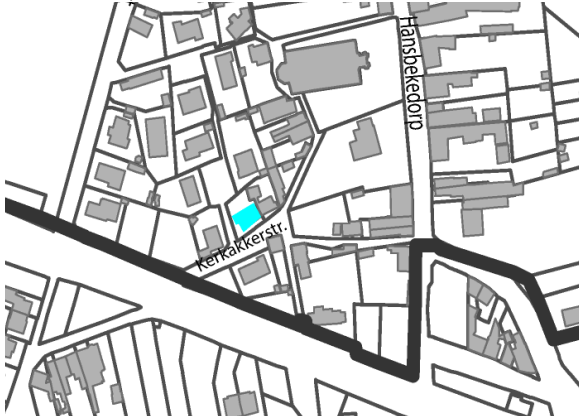
Circa 1980 gerenoveerd boerenarbeidershuisje van drie traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (pannen); vermoedelijk uit 19de eeuw. Witgekalkte gevels op gepikte plint met vernieuwde vensters en deur. De langse gevel bevindt zich parallel aan de straat. In de gevelvlakken zijn muurankers zichtbaar. Het dakvlak is ingevuld met roodgebakken mechanisch vervaardigde holle pannen. De kroonlijst wordt gevormd door twee rijen uitkragend baksteenmetselwerk, die vermoedelijk dienden om een voormalige dakoversteek te ondersteunen (thans verdwenen). Dit is nog te zien in de zijgevel. Momenteel is er een zinken hanggoot aanwezig.

De deur- en raamopeningen zijn rechthoekig met een houten latei hierboven. Ze zijn ingevuld met 20e eeuws schrijnwerk dat blauw-wit geschilderd werd. Er zijn luiken aanwezig aan alle ramen in de langse en kopse gevel. Het hekje aan de zijkant is eveneens in blauw-witte kleur geschilderd.

Diagnose:

Het schilderwerk bladdert op verschillende plaatsen af. Het oorspronkelijke schrijnwerk werd vervangen door grotere ramen. De deuropening is niet meer getoogd. De deur is vervangen door een modern exemplaar. Daarnaast is de dakoversteek die hier hoogstwaarschijnlijk aanwezig was, vervangen door een hanggoot.

KERKAKKERSTRAAT 4 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35247)

Datering: 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, houten klossen, getoogde deuropening, blauw-wit schrijnwerk, muurvlchtingen

Boerenarbeidershuisje in omhaagd voortuintje daterend uit tweede helft 18de eeuw (?); vijf traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (pannen). De langse gevel is parallel aan de straat. Rechter zijpuntgevel met aandak en muurvlchtingen. Er zijn muurankers zichtbaar. Witgekalkte gevel op gepikte plint.

Het zadeldak is ingevuld met roodgebakken holle dakpannen. *Daklijstbalkjes onder overkragend dakschild:* de dakoversteek wordt ondersteund door de houten klossen.

Korfboogdeurtje en rechthoekige vensters met kleine roedeverdeling en blauwe luiken. De openingen zijn ingevuld met een houten deur en houten (20e eeuwse) schrijnwerk. Luiken zijn aanwezig aan alle ramen in de langse en de kopse gevel. Schrijnwerk werd in het 'gravenblauw' en wit geschilderd

Aanbouwsel onder lessenaarsdak, eveneens met muurvlchtingen. Rechts is een aanbouw aanwezig, eveneens bestaande uit gekaleide baksteen. Het gebouwtje heeft een lessenaarsdak bedekt met dakpannen en hier zijn eveneens muurvlchtingen aanwezig.

De voortuin is onverhard met een verhard paadje naar de voordeur. De tuin is omheind met groen.

Diagnose:

De hoeve heeft alle elementen die de (boeren)arbeiderswoning typeert. Het gebouw bevindt zich op het eerste zicht in een goede staat.

KERKAKKERSTRAAT 23

Niet op de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed.

Datering: begin 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, pannendak, blauw-wit geschilderde luikjes, blinde noordgevel

Hoeve met één bouwlaag en vijf traveeën. De langse gevel bevindt zich parallel met de straat. Aan de straatzijde is er een grotendeels blinde gevel aanwezig. Deze oriëntering is historisch, de meeste ramen bevinden zich aan de zuidzijde. Aan de zuidzijde bevindt zich eveneens een recent aangebracht afdak. Muurankers zijn zichtbaar in de langse en kopse gevel. De hoeve werd opgetrokken uit bakstenen die nadien lichtgeel geschilderd werden met een grijs geschilderde plint. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Er is een kleine dakoverstek aanwezig die steunt op eenvoudige houten klossen. Er is een zinken hanggoot aangebracht. Rechthoekige ramen in de langse gevel aan de straatzijde, getoogd zolderraampje in de kopse gevel. Aan de tuinzijde zijn er vier beluikte rechthoekige ramen aanwezig. Raamschrijnwerk bestaat uit PVC en een veluxdakraam. De houten luiken zijn in een blauw-witte kleur geschilderd. Aan het zolderraampje is een houten luikje aanwezig.

Diagnose:

De verf van het houten luikje in de oostelijke kopse gevel bladdert af. De noordelijke gevel is nog nagenoeg blind gebleven. Er zijn geen houten kruiskozijnen meer aanwezig. De deur- en raamopeningen werden vermoedelijk vergroot en zijn niet meer getoogd.

MELKERIJSTRAAT 10 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35265)

Datering: 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, witgekalkte gevel, beluikte ramen met roedenverdeling, getoogde raam- en deuropeningen, blinde noordgevel,

Voormalig boerenarbeidershuis uit tweede helft 19de eeuw; vier traveeën en één bouwlaag met zadeldak (pannen). De achtergevel is grotendeels blind, met uitzondering van drie kleine vierkante raampjes die uiterst links en rechts in de gevel ingebracht werden. In de kopse en langse gevel zijn muurankers aanwezig. Gewitte gevel op gepikte plint met getoogde muuropeningen.

Het zadeldak is bedekt met roodgebakken rode dakpannen. *Aflijnende overhoekse muizentand* aan de voorzijde van de hoeve. Hier werd een hanggoot uit PVC aangebracht. Achteraan zijn er houten klossen aanwezig waar de kleine dakoversteek op steunt. Hier is eveneens een hanggoot aangebracht.

De getoogde raam- en deuropeningen van de zuidgevel zijn ingevuld met houten schrijnwerk met roedeverdelingen. Er zijn luiken aanwezig aan de ramen, die in een blauw-witte kleur geschilderd zijn. Er is een historiserend dakvenster in het dakvlak te zien. In de westelijke kopse gevel bevindt zich een houten luik in de nok.

De tuin aan de zuidzijde van het huis in onverhard.

Diagnose:

Het schilderwerk van de houten ramen met roedeverdeling en van de luiken bladdert op verschillende plaatsen af.

MELKERIJSTRAAT 16 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35266)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, getoogde deuropening

Voormalige boerenwoning vermoedelijk opklim-mend tot eind 18de eeuw; vijf traveeën (?) en één bouwlaag onder zadeldak (pannen). Voorheen witgekalkte gevel op gepikte plint. Thans bepleisterd en in een witte kleur geschilderd op een grijze geschilderde plint. Zadeldak bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Uitgesneden modillons onder overkragend dakschild, thans vervangen door houten kroonlijst onder de dakoversteek. Er is een zinken hanggoot aanwezig.

Vernieuwde rechthoekige vensters. Getoogd deurtje. De rechthoekige vensteropeningen zijn met (20e-eeuws) houten schrijnwerk ingevuld. De getoogde originele deuropening heeft een houten deur. Op linker travee sporen van gedichte muuropeningen. Deze zijn thans niet meer waarneembaar door de bepleisterde gevel.

Behouden rechter zijgevel met aandak en muur- vlechtungen. De muur vlechtungen zijn thans niet meer waarneembaar door de bepleistering. De aanbouw rechts is opgetrokken uit baksteen met een lessenaarsdak bedekt met dakpannen. De gevel werd eveneens wit bepleisterd. Er is een garagepoort in het gevelvlak ingebracht.

De tuin aan de voorzijde is onverhard.

Diagnose:

De gevel werd bepleisterd, dit was niet de originele toestand van het gebouw. De houten kruiskozijnen zijn niet meer aanwezig, noch de houten luiken. De ramen werden vermoedelijk vergroot. De deur is nog wel getoogd. De dakoversteek met houten klossen is niet meer aanwezig. Het grote verharde terras aan voorzijde integreert qua materiaalkeuze minder bij het geheel.

MELKERIJSTRAAT 22 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35268)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, getoogde deuropening

Boerenarbeidershuisje gelegen in omhaagde tuin en daterend uit eind 18de eeuw of begin 19de eeuw; vier traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (pannen, nok evenwijdig aan de straat). Gewitte gevel op grijsgeschilderde plint met aflijnende kroonlijst. Het gebouw heeft thans geen witte kleur meer, maar eerder een zandkleur. Zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. De kleine dakoversteek rust op uitkragend baksteenmetselwerk. Er is een hanggoot aanwezig.

Nagenoeg rechthoekige vensters met blauw-witgeschilderde luiken en gelijkaardige deur. De raamopeningen zijn ingevuld met (nieuw) houten schrijnwerk met roedeverdelingen en de blauw-witgeschilderde luiken zijn thans niet meer aanwezig. In de langse gevel bevindt zich een getoogde deuropening met een houten deur. In het dakvlak zijn er drie dakramen aanwezig.

Linker zijaanbouwsel onder zadeldak en rechts onder lessenaarsdak. De daken zijn bedekt met roodgebakken holle dakpannen. In de rechtse aanbouw is een vierkant raam met (nieuw) houten schrijnwerk aanwezig. In de linkse aanbouw in de langse gevel bevindt zich een vierkant raam, in de kopse gevel is er een rechthoekige deur- en raamopening aanwezig. In de kopse gevel zijn er eveneens lichtgaten aanwezig. Het 20e eeuws schrijnwerk van zowel de ramen als de deur bestaat uit hout. Recentere uitbreiding aan achterzijde.

De voortuin is onverhard.

Diagnose:

Er zijn geen luiken meer aanwezig. De ramen werden vermoedelijk vergroot, ze hebben geen houten kruiskozijsen meer. In de noordelijke gevel werd een groot raam ingebracht waardoor ze niet meer fungeert als blinde gevel.

MELKERIJSTRAAT 26-28

Niet op de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, be-
luikte ramen

Nummer 26 en 28 vormen historisch één geheel en worden daarom samen besproken.

Nummer 26:

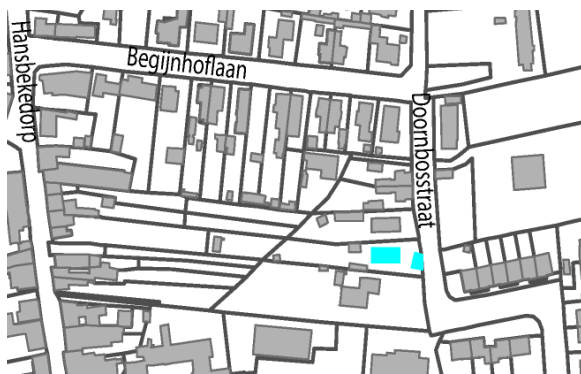
Huis met één bouwlaag en langse gevel is parallel met de straat. Het huis is opgetrokken uit rode baksteen met speklagen in gele baksteen op een arduinen plint. Er is een dakkapel aanwezig. In het langse gevel bevinden zich decoratief uitgewerkte muurankers, bij de kopse gevel zijn dit eenvoudigere exemplaren. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Er is een houten kroonlijst aanwezig die de kleine dakoverstek ondersteunt en er is een hanggoot uit PVC aangebracht. De raamopeningen zijn rechthoekig met een ontlastingsboog hierboven. De deuropening is getoogd. Het vlak tussen de ontlastingsboog en de raamopeningen werd ingevuld met decoratief gevlochten baksteenmetselwerk. Boven de raamopeningen bevindt zich een gietijzeren latei. Het raamschrijnwerk bestaat uit PVC. Aan de ramen op de gelijkvloerse verdieping bevinden zich houten luiken die in een wit-blauwgrijze kleur geschilderd zijn.

Nummer 28:

Eén bouwlaag met de langse gevel parallel met de straat. Het huis is opgetrokken uit rode bakstenen met gele speklagen op een arduinen plint. In de langse gevel zijn er geornamenteerde muurankers te zien, in de kopse gevel zijn dit eenvoudigere exemplaren. Het zadeldak is ingevuld met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Onder de kleine dakoverstek zijn houten klossen aanwezig. Er is een hanggoot aanwezig. Er zijn drie rondbogen in de gevel. De raam- en poortopeningen zijn rechthoekig. Boven de twee raamopeningen bevinden zich ontlastingsbogen. Het schrijnwerk van de ramen en de poort is recent. De luiken bij de ramen werden in een wit-beige kleur geschilderd.

Diagnose:

Het gebouw bevindt zich algemeen in een goede staat. Het oorspronkelijk schrijnwerk is niet meer aanwezig, de raamopeningen werden eveneens vergroot. De luiken zijn niet in een blauw-witte kleur geschilderd.

DOORNBOSSTRAAT 12

Niet op de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Datering: 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, witgekalkte gevels, rood pannendak

Nieuw gereconstrueerde hoeve met één bouwlaag en vijf traveeën met de kopse gevel parallel aan de straat vermoedelijk was dit de historische oriëntering omwille van het meeste zonlicht te kunnen profiteren als de langse kant naar het zuiden gericht was. Het gebouw is opgetrokken uit industrieel vervaardigde bakstenen die wit geschilderd werden. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Er is een houten kroonlijst aanwezig en een zinken hanggoot. De raamopeningen bevinden zich grotendeels aan de zuidelijke tuinkant. Aan de noordelijke kant zijn dit kleinere openingen. De openingen zijn rechthoekig en ingevuld met recent houten schrijnwerk.

Schuur met één bouwlaag. In de zij- en langse gevel zijn muurankers zichtbaar. Opgetrokken uit bakstenen die gewit werden op een zwarte plint. Het zadeldak is bedekt met combinatie van rode en gesmoorde holle dakpannen. Rechthoekige luikopening die afgedekt wordt met een historisch luikje. Op het terrein is eveneens een pomp aanwezig en een stukje historische aanbouw met een lessenaarsdak.

Diagnose:

Aangezien het hoofdgebouw nieuw opgetrokken werd, zijn er hier geen originele elementen meer aanwezig. De oriëntatie van de zuidelijke gevel werd hier wel aangehouden. Het schuurtje is nog historisch en bevindt zich in goede staat.

DOORNBOSSTRAAT 9A

Datering: 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, rood pannendak, groen schrijnwerk, blinde noordgevel

Hoefvetje met één bouwlaag en de kopse gevel bevindt zich parallel met de straat. Aan de zijde van de oprit is de gevel blind. Zichtbare muurankers in de langse gevels. Het schuurtje is opgetrokken uit bakstenen die gewit werden op een zwarte plint. De kopse gevel aan de straatkant bestaat uit snelbouwstenen. Het dak is bedekt met een combinatie van roodgebakken en gesmoorde holle dakpannen. De dakoverstek wordt ondersteund door eenvoudige houten klossen. Aan de zuidelijke kant is een hanggoot uit PVC aangebracht. De raam- en deuropeningen zijn rechthoekig, waarbij de meest linkse deur en het raampje een houten latei hebben. In het dakvlak is een klein dakraampje aanwezig. De deuren bestaan uit hout, in de meest rechtse deur is een hartje gesneden. In de raamopening bevindt zich een houten kozijn met dievenijzers in de raamopening, waarbij er nog duimluiken in het kozijn aanwezig zijn. Al het schrijnwerk werd in het groen geschilderd. Een houten aanbouw uiterst links (kippenhok).

Diagnose:

De westelijke muur werd vervangen door snelbouwstenen. Verder is het schuurtje in een goede staat.

DOORNBOSSTRAAT 7

Datering: begin 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, pannendak, aanpalend schuurtje

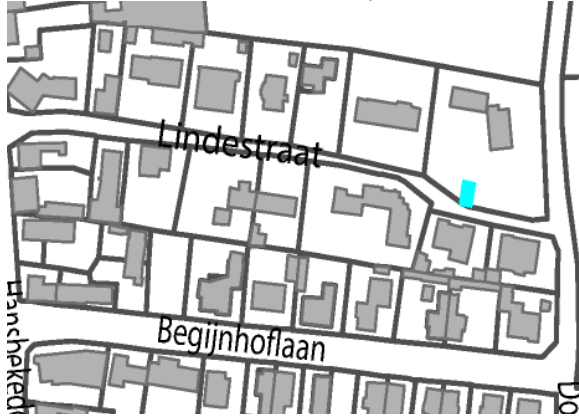
Voormalige hoeve met één bouwlaag waarbij de langse gevel zich parallel met de straat bevindt. Links bevindt zich een schuurtje, waarvan het gevelvlak terugspringt. In het schuurdeel is nog één muuranker te zien, in de kopse gevel van het hoofdvolume zijn er ook muurankers aanwezig. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen die grijs geschilderd zijn. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken tuil en noorddakpannen. Er is een bakgoot aangebracht aan de kroonlijst. De raam- en deuropeningen zijn rechthoekig en lijken vergroot te zijn. De ramen zijn ingevuld met PVC-schrijnwerk, de voordeur bestaat uit hout. Bij de schuur is een rolpoort aanwezig, met de rails bevestigd aan de buitenkant. Hier links van bevindt zich een historische houten deur met oplegscharnier en een draaislot. Deze zijn in een groene kleur geschilderd.

Heterf is deels onverhard en deels bedekt met grind.

Diagnose:

Aan het hoofdgebouw werd een niet-historische bakgoot aangebracht, bij het schuurtje een hanggoot uit PVC die niet in het historische kader past. De raamopeningen zijn vergroot en er is geen origineel schrijnwerk meer aanwezig. Er zijn ook geen houten luiken meer aanwezig. Ook de deuropening is nieuw. De gevel is vervuild en de ijzeren elementen zijn roestig.

**DOORNBOSSTRAAT 2 (SCHUURTJE) (ID INVENTARIS
BOUWKUNDIGE RELICTEN: 35263)**

Bouwkundig relict is niet opgenomen in vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed (toen al verdwenen). Enkel het schuurtje heeft nog erfgoedwaarde en wordt hier besproken.

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, pannendak, zichtbaar baksteenmetselwerk

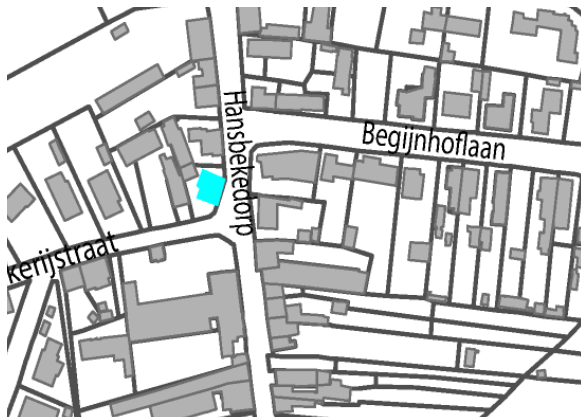
Boerenhuis met oude kern op de hoek met de Doornbosstraat (zie kaart van 1700). Gewitte gevel op gepikte plint. Beluikte getoogde vensters (aangepast), rechthoekige deurtje. Linker zijgevel afgewerkt met muurvlchtingen, duidt op een oudere kern.

Het schuurtje heeft één bouwlaag en is opgetrokken uit baksteenmetselwerk. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Er is een houten dubbele deur met roedeverdeling aanwezig die in een blauwe kleur geschilderd werd.

Diagnose:

Het boerenhuis is verdwenen en vervangen door een nieuw gebouw. Enkel het schuurtje is nog bewaard gebleven. Het schuurtje bevindt zich in goede staat.

HANSBEKEDORP 37

*Niet opgenomen op de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed.*

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: witte gevel, beluikte
ramen

Bij deze hoeve is de hoogte van de gelijkvloerse
verdieping opmerkelijk.

Huis met één bouwlaag en vier traveeën. De eerste verdieping werd verhoogd (zie hoofdstuk 2. Historische nota). In de zijgevel is een sieranker aanwezig. De hoeve is opgetrokken uit bakstenen die nadien gewit werden op een lichtgrijze plint. Het mansardedak is bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Onder de kroonlijst zijn er muizentanden aanwezig en er werd een hanggoot aangebracht. Op het gelijkvloers zijn er drie rechthoekige verhoogde raamopeningen aanwezig. De deuropening is getoogd en omlijst met rode bakstenen en een ontlastingsboog. De drie dakvensters hebben een getoogde vorm. Al het raamschrijnwerk bestaat uit PVC, de voordeur is gemaakt uit hout. De luikjes aan de ramen zijn in een rood-witte kleur geschilderd. Boven de ramen op de gelijkvloers bevinden zich rolluikkasten.

Diagnose:

De hoeve werd grondig verbouwd ten opzichte van begin 20e eeuw (zie historische nota) en er werd een nieuw mansardedak opgezet. De ramen en de luiken zijn niet in proportie. Er werden rolluikkasten toegevoegd. De luiken zijn in een rood-witte kleur geschilderd, wat niet past binnen het dorpskader.

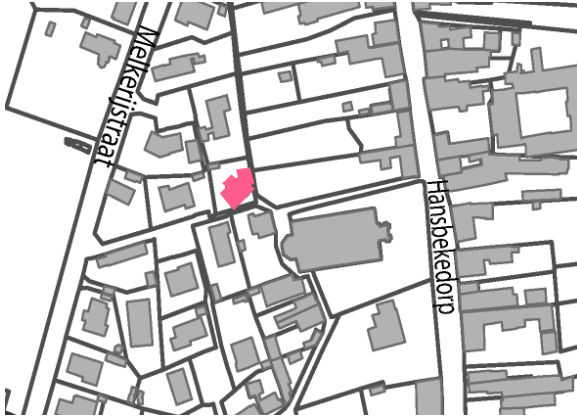
3.2.4.2. Dorpshoeve

KENMERKEN DORPSHOEVE

Enkele van de kenmerken die bij de (boeren)arbeiderswoningen werden opgesomd zijn hier ook van toepassing.

- **Één bouwlaag:**
De dorpshoeves hebben slechts één bouwlaag.
- **Niet noodzakelijk georiënteerd:**
In tegenstelling tot de (boeren)arbeiderswoningen zijn de dorpshoeves niet noodzakelijk met een langse gevel naar het zuiden georiënteerd. De hoeve met adres Kerkakkerstraat 18 heeft wel een naar het zuiden gerichte voorgevel, maar de overige panden hebben hun inplanting eerder laten afhangen van de dichtstbijzijnde weg die langs het perceel liep.
- **Holle dakpannen:**
De historische dakbedekking is terug te voeren op roodgebakken holle dakpannen.
- **Beluikte vensters:**
Bij de hoeve op Hansbekedorp zijn de luiken verdwenen. Vermoedelijk had dit pand echter ook luiken, en waren ze vermoedelijk in een groen-witte kleur geschilderd (vermits het pand in de 19e eeuw eigendom was van De Schuyter, zie hoofdstuk 2. Historische nota).
- **Houten kruiskozijnen:**
Het oorspronkelijke schrijnwerk is bij geen van deze voorbeelden in Hansbeke nog aanwezig. Het is echter waarschijnlijk dat, afhankelijk van de bouwperiode, er gelijkaardige 18e of 19e-eeuwse ramen hebben gezeten in deze panden.

KERKAKKERSTRAAT 18 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35253)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, mansardedak, witgekalkte gevel, beluikte ramen, blauw-wit geschilderd schrijnwerk

Dorpswoning van vijf traveeën en één bouwlaag onder geknikt zadeldak (pannen) met centraal klimmende dakkapel; vermoedelijk uit eerste helft 19de eeuw. Witgeschilderde gevel op gecementeerde plint met dubbelhuisopstand. Links gecementeerde zijgevel. In de langse en kopse gevels zijn er muurankers zichtbaar. De linkse zijgevel is begroeid met klimop. Het geknikt zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen.

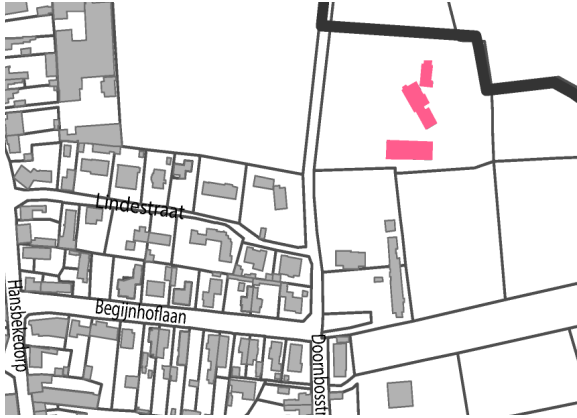
Licht getoogde vensters met luiken in vlakke omlijsting met oren. Rechthoekig deurtje. Rechts lager zijaanbouwsel. De raamopeningen zijn ingevuld met 20e-eeuws houten schrijnwerk met een vast bovenlicht. De houten voordeur heeft een glazen raampje. In de dakkapel is er houten schrijnwerk met roedenverdeling aanwezig. De luiken zijn in het gravenblauw en wit geschilderd. Boven de deur bevindt zich een bouwspoor van een gemetste ontlastingsboog. Laag afhellend achteraanbouwsel.

Het 'voortuintje' bij het gebouw is onverhard.

Diagnose:

Het gebouw bevindt zich algemeen in een goede staat. Het oorspronkelijke schrijnwerk is verdwenen.

DOORNBOSSTRAAT 1

Datering: 18e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, luiken, getoogde raam- en deuropeningen, aparte grote schuur

Noot: de site kon niet van dichtbij geïnspecteerd worden.

Hoeve met losstaande bestanddelen gebouwd op de plaats van een oudere hoeve. Op de Vander Maelenkaart zogenaamd "De Hansbroekhoeve". Boerenhuis van zes traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (pannen); baksteen met ingekerfd jaartal 1783 in rechter zijgevel. Uit de muurvlchtingen op de zijgevels blijkt dat het dak verhoogd werd en de woning vergroot. In de voor- en zijgevels zijn muurankers zichtbaar. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Zadeldak steunend op dakconsoles. De dakoversteek steunt op houten klossen onder de dakrand. Okerkleurig geschilderde gevel op gecementeerde plint. Thans is het baksteenmetselwerk te zien in plaats van een geschilderde gevel.

Licht getoogde vensters met bewaard houtwerk en witte luiken. Hoge rechthoekige deur. De raamopeningen zijn ingevuld met houten schrijnwerk met een zwaar geprofileerd kruis en roedenverdeling. De deur is eveneens uit hout vervaardigd. Er zijn houten luiken aangebracht aan de ramen.

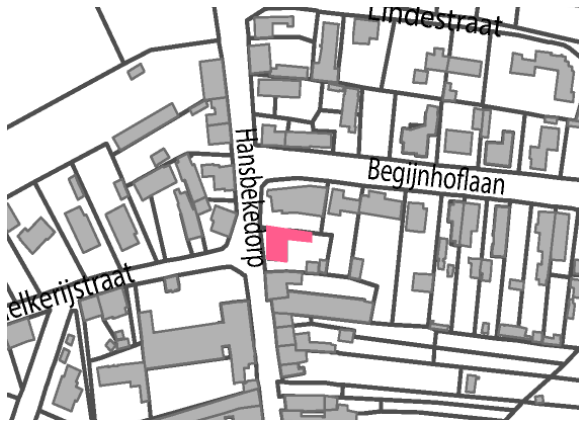
Schuur haaks ingeplant op straat en woonhuis, jaartal 1895, aangegeven door middel van bakstenen in rechter zijgevel (straatzijde), mogelijk met oudere kern. Het dak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. In het dak verhoogde inrijpoort. Telmerken op het gebint.

Het erf is onverhard, met een oprijlaan en toegang tot de woning en de schuur.

Diagnose:

De gebouwen zijn op het eerste zicht in zeer goede staat. Alle kenmerken van een dorps hoeve zijn hier aanwezig.

HANSBEKEDORP 56 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35230)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, witgekalkte gevels

Dubbelhuis uit 19de eeuw met klein voortuintje; vijf traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (pannen). De langse gevel is parallel aan de straat. In de langse en kopse gevels zijn muurankers aanwezig. Het dak is bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Er is een bakgoot aangebracht. Witgeschilderde voorgevel op gecementeerde plint met rechthoekige, vlak omlijste muuropeningen. Er zijn rechthoekige deur- en raamopeningen aanwezig. De ramen bestaan uit PVC en de voordeur uit hout. Er zijn rolluiken aanwezig. Er zijn geen sporen van luikduimen waarneembaar.

De voortuin is onverhard met een verhard paadje naar de voordeur.

Diagnose:

Er zijn geen luiken meer aanwezig. De raam- en deuropeningen werden vergroot en zijn niet meer getoogd. De openingen werden ingevuld met recent schrijnwerk. De tuile du nord-dakpannen en de bakgoot integreren moeilijk in het historische geheel. De schilderlaag is verweerd.

3.2.4.3. Dorpswoning

KENMERKEN DORPSWONINGEN

De volgende elementen komen terug bij de verschillende dorpswoningen, en zijn dus eveneens kenmerkend voor deze categorie.

- Twee bouwlagen

De meeste dorpswoningen zijn voorzien van twee bouwlagen, hoewel er enkele uitzonderingen zijn. Deze woningen onderscheiden zich op die manier van de kleine hoeves binnen het dorp.

- Geprofileerde kroonlijst met ingewerkte bakgoot:

De meeste dorpswoningen hebben geen dakoversteek zoals de hoeves, maar zij werden voorzien van een bakgoot.

- Gedecoreerd:

Verskillende huizen, zeker diegene die pas na de heropbouw na de Eerste Wereldoorlog zijn gebouwd, hebben decoratieve elementen in hun voorgevel verwerkt zoals bijvoorbeeld geglazuurde bakstenen.

- Zichtbaar metselwerk:

De gevels zijn oorspronkelijk niet beschilderd of gekaleid, in tegenstelling tot de hoeves.

HANSBEKEDORP 70

*Niet opgenomen in de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed*

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: zichtbaar baksteen-
metselwerk, witgeglazuurde speklagen, mansar-
dedak

Huis met lijstgevel, één bouwlaag en drie traveeën met de langse gevel parallel met de straat. Het huis is opgetrokken uit industrieel vervaardigde bakstenen met wit geglazuurde speklagen en wit geglazuurde muizentanden onder de dakrand. Het mansardedak is bij de knik een houten kroonlijst aangebracht. Het dak werd bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Er is een houten kroonlijst met geïntegreerde bakgoot aanwezig (in het wit geschilderd), vanbinnen vermoedelijk bekleed met zink. Er zijn twee dakkapellen in het dakvlak gelegen. De getoogde raam- en deuropeningen en de dakkapellen zijn met PVC-schrijnwerk ingevuld.

De voortuin is onverhard met een verhard paadje naar de voordeur.

Diagnose:

Het pand bevindt zich op het eerste zicht in goede staat. Het nieuwe schrijnwerk doet afbreuk aan het historische karakter van het gebouw.

HANSBEKEDORP 44-46

Niet opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed.

Datering: begin 20e eeuw

Beeldbepalende elementen: gevelopbouw, zichtbaar baksteenmetselwerk met blauw geglazuurde speklagen, getoogde raam- en deuropeningen

Twee gespiegelde huizen waarbij het meest linkse en rechtse volume hebben drie bouwlagen en twee traveeën, het middenste volume heeft één bouwlaag met twee traveeën. De twee uiterste panden hebben een puntgevel, het middenste volume een lijstgevel. De huizen zijn opgetrokken uit industrieel vervaardigde bakstenen met wit-blauw geglazuurde speklagen op een plint van imitatie natuursteen. In de zijgevel is een kruisvormig muuranker aanwezig.

De huizen hebben twee zadeldaken en een mansardedak hiertussen. De dakoversteek is afgewerkt met hout en een witte kleur geschilderd. Het dak is bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Aan weerszijden van de kopse gevels bevinden zich houten bakgoten en aan het lagere middenste volume.

Op het gelijkvloers en 1e verdieping zijn de raam- en deuropeningen getoogd, op de zolder bevindt zich een rond raampje, in het mansardedak is een dakkapel gesitueerd. Het schrijnwerk van nummer 44 (rechts) is vervaardigd uit hout en lijkt origineel, het schrijnwerk van nummer 46 (links) is vervangen door PVC.

Diagnose:

Het PVC-schrijnwerk doet afbraak aan het historische karakter. Algemeen bevinden de panden zich op het eerste zicht in goede staat.

HANSBEKEDORP 36-38

*Niet opgenomen in de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed.*

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen,
twee wooneenheden,

Beide huisnummers vormen qua volumetrie één geheel. Lijstgevel, twee bouwlagen en vijf traveeën met de langse gevel parallel met de straat. In de langse en kopse gevel zijn muurankers zichtbaar. Het gebouw is opgetrokken uit bakstenen die in een donkergrijze kleur geschilderd werden. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Er is een bakgoot aanwezig.

De getoogde raam- en deuropeningen zijn ingevuld met recent houten schrijnwerk in linkse gevel. In rechtse gevel bevindt zich een glazen vitrine met rechthoekige deuropening met een 20e eeuwse houten deur met een glazen paneel. In de rechtse kopse gevel is eveneens een glazen vitrine aanwezig. Op de eerste verdieping zijn er getoogde raamopeningen met recent houten schrijnwerk. In de kopse gevel is een getoogd zolderraampje aanwezig.

Achteraan bevindt zich een volume dat in het midden en haaks op het hoofdgebouw staat, met één bouwlaag en drie traveeën. Het zadeldak is bedekt roodgebakken tuile du nord-dakpannen. In het dakvlak zijn twee dakkapellen aanwezig. Het gebouw is opgetrokken uit bakstenen die in een donkergrijze kleur geschilderd zijn. De drie rechthoekige ramen zijn ingevuld met houten schrijnwerk en hebben rolluiken.

Diagnose:

De gevels zijn thans geschilderd, maar dit was vroeger niet het geval. Op de gelijkvloers zijn de oorspronkelijke ramen vervangen door een uitstalraam. Hier waren oorspronkelijk getoogde ramen met luiken aanwezig (zie hoofdstuk 2. Historische nota).

HANSBEKEDORP 34-34BIS

*Niet opgenomen op de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed*

Datering: 1901-1097

Beeldbepalende elementen: zichtbaar baksteen-
metselwerk met decoratieve boord, dakkapel met
trapgevel, getoogde vensteropeningen, decoratief
uitgewerkte muurankers

Burgerwoning met lijstgevel, twee bouwlagen en drie (voormalige) traveeën met de langse gevel is parallel met de straat. Het huis is opgetrokken uit rode baksteen met decoratieve boord bestaande uit gesmoorde en geelgebakken baksteen. De ontlastingsbogen boven de ramen op de eerste verdieping bestaan eveneens uit gele baksteen met een arduinen sluitsteen. Rondom de ramen werden 'negblokken' in arduin aangebracht. De baksteen en voegmortel van de dakkapel zijn afwijkend van de rest van het baksteenmetselwerk. Het gelijkvloers werd volledig verbouwd: natuurstenen parement met nieuwe raam- en deuropeningen. In het gevelvlak zijn vier decoratief uitgewerkte muurankers aanwezig.

Het zadeldak is bedekt met tuile du nord-dakpannen. De houten kroonlijst met geïntegreerde bakgoot wordt ondersteund door houten klossen en is in een bruine kleur geschilderd.

Op de eerste verdieping zijn er getoogde raamopeningen met PVC schrijnwerk aanwezig.

Diagnose:

De nieuwe winkelpui doet afbraak aan het historische karakter van het pand. Algemeen is het gebouw op het eerste zicht wel in goede staat.

HANSBEKEDORP 32

*Niet opgenomen in de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed*

Datering: 1901-1907

Beeldbepalende elementen: zichtbaar baksteen-
metselwerk met decoratieve boord, dakkapel met
trapgevel, getoogde vensteropeningen, decoratief
uitgewerkte muurankers

Burgerwoning met lijstgevel, twee bouwlagen en drie traveeën met de langse gevel is parallel met de straat. Het gebouw is opgetrokken uit rode baksteen met een decoratieve boord bestaande uit gesmoorde en geelgebakken baksteen. De ontlastingsbogen boven de ramen op de eerste verdieping bestaan eveneens uit gele baksteen met een arduinen sluitsteen. Rondom de ramen werden 'negblokken' in arduin aangebracht. De baksteen en voegmortel van de dakkapel zijn afwijkend van de rest van het baksteenmetselwerk. De gelijkvloers werd volledig verbouwd: natuurstenen parement met nieuwe raam- en deuropeningen. In het gevelvlak zijn decoratief uitgewerkte muurankers aanwezig.

Het zadeldak is bedekt met tuile du nord-dakpannen. De kroonlijst met geïntegreerde bakgoot wordt ondersteund door houten klossen en is in een witte kleur geschilderd.

Op de eerste verdieping zijn er getoogde raamopeningen met PVC schrijnwerk aanwezig.

Diagnose:

De nieuwe winkelpui doet afbraak aan het historische karakter van het pand. Algemeen is het gebouw op het eerste zicht in goede staat.

HANSBEKEDORP 27

*Niet opgenomen in de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed*

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, faience tegels, decoratief uitgewerkte sluitsteen bij de ramen op de 2e verdieping,

Burgerhuis met lijstgevel, twee bouwlagen en vijf traveeën met de langse gevel parallel met de straat gesitueerd. Het gebouw is opgetrokken uit baksteenmetselwerk, dat nog te zien is in de linkse kopse gevel. In de kopse gevel zijn er muurankers zichtbaar. De voorgevel werd bekleed met wit geglazuurde faiencetegels op een decoratief uitgewerkte gecementeerde plint. Boven de ramen en de deur op het gelijkvloers werd een decoratief motief in bordeauxkleurige tegels aangebracht. Het dak is bedekt met een combinatie van gesmoorde geglazuurde en rode tuile du nord-dakpannen. Er is een houten bakgoot aanwezig.

De raam- en deuropeningen zijn rechthoekig. Het (niet oorspronkelijke) houten raamschrijnwerk is bij alle ramen gelijk en bestaat uit één openslaande vleugel onderaan en een vast bovenlicht bovenaan. Boven de voordeur is een bovenlicht aanwezig. Boven de ramen op de eerste verdieping is een 19e-eeuwse decoratieve bekroning aangebracht. Bij alle ramen zijn nog luikduimen aanwezig.

Diagnose:

Op het gelijkvloers waren vroeger luiken aanwezig (zie hoofdstuk 2. Historische nota), deze zijn thans verdwenen. Verder zijn er geen gebreken vast te stellen, het gebouw is op het eerste zicht in goede staat.

HANSBEKEDORP 23 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35223)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, zichtbaar baksteenmetselwerk, mariabeeldje, beluikte ramen

Dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, uit tweede helft 19de eeuw. Verankerde bakstenen gevel, muurankers zichtbaar in langse en kopse gevels. De langse gevel bevindt zich parallel met de straat. Het gebouw met lijstgevel werd opgetrokken uit zichtbaar baksteenmetselwerk. Het zadeldak is bedekt met een combinatie van rode en gesmoorde holle dakpannen.

Nagenoeg rechthoekige muuropeningen en persiennes voor de benedenvensters. De raamopeningen op de gelijkvloers zijn rechthoekig en op de eerste verdieping hebben ze bovenaan afgeronde hoeken. De deuropening op de gelijkvloers heeft eveneens afgeronde hoeken. Ramen en deur zijn ingevuld met recent houten schrijnwerk. De ramen op de gelijkvloers zijn voorzien van witgeschilderde luiken met blinden. In de gevel zijn er muurankers zichtbaar. Bij de ramen op het gelijkvloers zijn er rolluikkasten aanwezig.

Rechts is er een aanbouw met één bouwlaag aansluitend op de gelijkvloerse verdieping aanwezig. Deze aanbouw werd eveneens opgetrokken uit baksteen en voorzien van hetzelfde raam als die van de gelijkvloerse verdieping.

Diagnose:

De rolluikkasten en nieuwe luiken doen afbreuk aan het historische karakter van het pand.

HANSBEKEDORP 19

*Niet opgenomen op de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed*

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, pan-
nendak, lijkdeur

*Noot: tijdens de inventarisering was men bezig met
de verbouwing van dit pand. Het is mogelijk dat de
toestand zoals ze hieronder beschreven wordt, ver-
anderd is.*

Huis met één bouwlaag en vijf traveeën met de langse gevel parallel met de straat. Het huis werd opgetrokken uit bakstenen die momenteel ontdaan zijn van bepleistering. Het zadeldak is bedekt met een combinatie van rode en gesmoorde holle dakpannen. Er is een houten bakgoot aangebracht onder de daklijst.

De rechthoekige raam- en deuropeningen zijn ingevuld met houten kruisramen (met houten roedeverdelingen). De houten deur heeft een art déco-geïnspireerd bovenlicht. Links van de deur is een bouwspoor te zien van een zogenaamde 'lijkdeur'.

Diagnose:

Een diagnose was moeilijk op te maken vermits het pand verbouwd werd tijdens de inventarisatie. Het baksteenmetselwerk is gehavend door het afkappen van kaleilagen, maar anderzijds is zo de lijkdeur wel zichtbaar.

HANSBEKEDORP 7 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35217)

Datering: ca. 1920

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, erker, decoratieve elementen, origineel houten schrijnwerk en rolluiken

Burgerhuis in klein voortuintje met gietijzeren afsluiting en hek. Gecementeerde gevel van vier traveeën en twee bouwlagen onder schilddak (pannen), daterend van circa 1920, doch met oudere kern. In de kopse gevel zijn er muurankers zichtbaar. Voorgevel gewijzigd na oorlogsschade onder meer door cementering en toevoeging van een stenen erker en (nu verwijderd) dakvenster in de vorm van een getoogde gevelbeëindiging. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en met een gecementeerd parement met decoratieve guirlandes onder ramen van de eerste verdieping. Het schilddak is bedekt roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Boven de kroonlijst is een grote bakgoot aan

Zowel op het gelijkvloers als op de eerste verdieping zijn er getoogde raam- en deuropeningen aanwezig. Raamopeningen op de eerste verdieping en deze links van de voordeur zijn voorzien van een omlijsting. De raamopeningen zijn ingevuld met houten schrijnwerk en een bovenlicht. De dubbele houten voordeur is voorzien van smeedijzeren decoratieve deurroosters. Bij de ramen zijn originele rolluiken aanwezig (die ingewerkt zijn in de gevel).

Rechts achteraan (Kerkakerstraat) bevindt zich een kleine aanbouw met plat dak, eveneens met een gecementeerd parement. Rechts van het gebouw en langsheen de Kerkakerstraat bevindt zich een muur, eveneens met cementering.

Diagnose:

Er zijn geen noemenswaardige gebreken vast te stellen.

MELKERIJSTRAAT 9 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35264)

Datering: eind 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, zichtbaar baksteenmetselwerk, mariabeeldje

Onderwijzerswoning bij een thans verdwenen schooltje, opgericht tijdens de schoolstrijd in 1879-80 op grond van de heer Borluut. In 1894 werd het schoolgebouw ingericht als melkerij en na de oprichting van de nieuwe melkerij (circa 1907) als feestzaal. Gesloopt in 1979. Een behouden arduinen gedenksteentje, op de scheiding tussen het voormalige schooltje van één bouwlaag en de hogere woning vermeldt: "Katholieke school/ Eigenaar F. Borluut-Kervyn/ Bouwmeester/ P. Steenbrugge". Bakstenen enkelhuis van vier traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (pannen). Licht getoogde muuropeningen. In de voor- en zijgevel zijn er zichtbare muurankers aanwezig. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen. De lange gevel bevindt zich parallel met de straat. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. Onder de daklijn is een bakgoot aanwezig. Centraal op de borstwering tussen de twee bouwlagen, nis met Mariabeeld. In de voor- en zijgevel bevinden zich licht getoogde raamopeningen. Het schrijnwerk in de ramen bestaat uit PVC, de voordeur werd uit hout gemaakt. In het dakvlak werden veluxramen geplaatst.

Links lager zijaanbouwsel onder afgewolfd dak. Dit gebouw werd eveneens uit baksteen opgetrokken.

Diagnose:

Het recente schrijnwerk van de ramen en deur doet afbreuk aan het historische karakter.

LINDESTRAAT 1

*Niet opgenomen op de vastgestelde inventaris
bouwkundig erfgoed*

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: één bouwlaag, be-
luitte ramen

Huis met één bouwlaag en drie traveeën met langse gevel bevindt zich parallel met de straat. In de kopse gevels zijn muurankers aanwezig. Opgetrokken uit bakstenen die nadien wit geschilderd werden met een zwarte plint aangebracht op de voorgevel. Het dak is bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Onder de dakrand is een recente grote bakgoot in kunststof aangebracht.

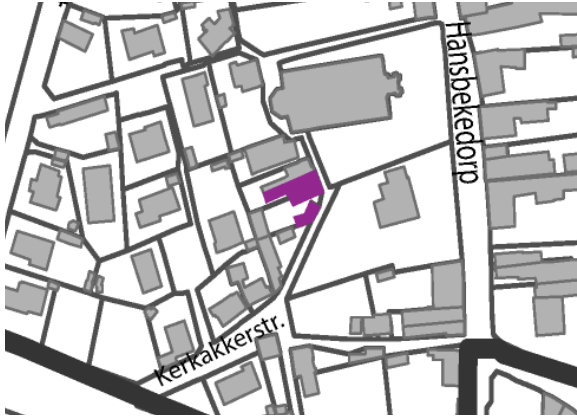
De deur- en raamopeningen zijn getoogd. Er zijn PVC-ramen aanwezig en een houten voordeur. Aan de ramen werden houten luiken met blinden bovenaan voorzien. In het dakvlak zijn twee velux-ramen ingebracht.

Het voortuintje is onverhard met een verhard padje naar de voordeur.

Diagnose:

De bakgoot past niet binnen het karakter van de woning. De ramen werden ingevuld met recent schrijnwerk en doen afbreuk aan het historische karakter. Het houtwerk bladdert af en vertoont droogscheuren. Het parement is op verschillende plaatsen vervuild.

KERKAKKERSTRAAT 14 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35251)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, zichtbaar baksteenmetselwerk, decoratief uitgewerkte muurankers, getoogde raamopeningen 1e verdieping

Hoekhuis uitzierend op gekasseid kerkpleintje, het voormalige kerkhof, ten zuidwesten van de kerk. Bakstenen gevel van drie traveeën en twee bouwlagen met houten witgeschilderde winkelpui uit eerste kwart 20ste eeuw. Het gebouw heeft een lijstgevel en is opgetrokken uit zichtbaar baksteenmetselwerk op een grijs geschilderde plint. In de kopse gevel bevinden zich eenvoudige muurankers, de muurankers in de straatgevel zijn decoratief uitgevoerd. De witgeschilderde winkelpui is thans verdwenen. Het dak is bedekt met roodgebakken tuile du nord-dakpannen. Aan de dakrand is een bakgoot aangebracht. Op de gelijkvloers bevindt zich een rechthoekige deur, geflankeerd door twee rechthoekige etalages met een arduinen vensterbank. Op de eerste verdieping zijn er drie getoogde ramen aanwezig met een natuurstenen sluitsteen en een natuurstenen vensterbank. Het 20e eeuwse schrijnwerk is uit hout vervaardigd. In de linkse kopse gevel bevindt zich nog een klein getoogd raampje.

Links van het gebouw bevindt zich een schuurtje. Het schuurtje heeft één bouwlaag. Het is opgetrokken uit zichtbaar baksteenmetselwerk. Zowel in de kopse als in de langse gevel zijn er muurankers aanwezig. Rondom de garagepoort is de gevel wit bepleisterd. Het dak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen. De dakoversteek aan de straatzijde wordt ondersteund door eenvoudige houten klossen, aan de erfzijde is een hanggoot aangebracht.

In de kopse gevel is een garagepoort aanwezig met een rechthoekige opening hierboven. De opening wordt afgesloten met een houten luik voorzien van oplegscharnieren.

Diagnose:

Het schrijnwerk en de glazen deur van het huis doen afbreuk aan het historische karakter van het pand. Verder is de algemene toestand van het gebouw en de schuur goed.

3.2.4.4. Villa

LINDESTRAAT 3 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35260)

Datering: begin 20e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, zichtbaar baksteenmetselwerk, speklagen

Alleenstaand herenhuis daterend uit eind 19de eeuw, voorheen villa van notaris Blomme, in omhaagde tuin. Bakstenen huis op arduinen plint van drie traveeën en twee bouwlagen onder schilddak met vorstkam (mechanische pannen, nok evenwijdig aan de straat). Middenrisaliet en hoekbanden met speklagen. Het schilddak is bedekt met gesmoorde en geglazuurde dakpannen van het type tuile du nord. Op het dak zijn er twee dakpijlers aanwezig. Gekorniste kordon en kroonlijst op modillons als gevelbeëindiging. In de houten kroonlijst is de bakgoot verwerkt.

Getoogde vensters, op de begane grond met persiennes en lekdrempels op consoltjes. De getoogde vorm van de ramen is niet meer zo te herkennen door het toevoegen van rolluikkasten. De raamopeningen zijn ingevuld met PVC schrijnwerk, de voordeur is gemaakt uit hout met een waaivormig bovenlicht.

Links recenter aanbouwsel, opgebouwd uit baksteen op een arduinen plint. Het dak is bedekt met roodgebakken dakpannen. De twee rechthoekige ramen werden eveneens met PVC schrijnwerk ingevuld.

De voortuin is onverhard met een verhard paadje naar de voordeur.

Diagnose:

De algehele toestand van het gebouw is goed. Er zijn op het eerste zicht geen grote gebreken op te merken. De rolluikkasten aan de ramen op het gelijkvloers en de eerste verdieping passen niet bij het karakter van het gebouw.

HANSBEKEDORP 10 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35218)

Datering: eind 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, dakkapel met trapgevel, mansardedak, zichtbaar baksteenmetselwerk, houten klossen, houten voordeur

Voormalig zogenaamd "Kasteel van Juffrouw De Schuijter". In 1958-59 aangekocht door de gemeente als gemeentehuis; thans dienstencentrum en politiebureau ingeplant in een ruime tuin. Herenhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder geknikt zadeldak (kunstleien), uit eind 19de eeuw. Rood bakstenen gebouw met grijze speklagen ter hoogte der dorpels. Traveeën gevat in verdiepte nissen. De leien dakbedekking werd gelegd in de vorm van een rensdak. De overgang van het verticale naar horizontale stuk van het dak wordt geaccentueerd door een houten lijst. De houten kroonlijst met geïntegreerde bakgoot wordt ondersteund door deels gemetste en deels houten consoles.

Rechthoekige vensters. Deur in arduinen omlijsting met bekronend balkon voorzien van ijzeren leuning. Deurtravee uitlopend in getrapt dakvenster. De raam- en deuropeningen op de gelijkvloers en de eerste verdieping zijn rechthoekig van vorm. Boven de raamopeningen bevinden zich ontlastingsbogen met arduinen aanzet- en sluitstenen. De deuropening heeft een arduinen omkadering. De ramen zijn ingevuld met houten schrijnwerk met een vast bovenlicht. De dubbele houten voordeur heeft een vast bovenlicht, met in de deuren een glaspartij die afgeschermd worden door smeedijzeren grillies. De twee uiterste dakkapellen hebben een houten dakoversteek die bedekt zijn met leien en bekroond worden door een dakpiron.

Links bevindt zich een bakstenen aanbouw met arduinen speklagen op een arduinen plint. De aanbouw heeft een plat dak. Links een rechthoekige deuropening met ontlastingsboog met arduinen aanzet- en sluitstenen, met een glazen deur. Rechts drie aaneensluitende ramen met één grote ontlastingsboog met arduinen aanzet- en sluitstenen. Er is een houten bakgoot aanwezig. Er is een hellingbaan in baksteen aanwezig voor de deur.

Rond het pand en de achterliggende tuin bevindt zich een afsluiting. Vooraan bestaat deze uit natuursteen, achteraan is de muur opgetrokken uit baksteen met afdekstenen uit natuursteen.

Achteraan het gebouw bevindt zich een begin 20e-eeuwse parktuin die publiek toegankelijk is. Op een grasplein staan verschillende monumentale bomen verspreid (zie hoofdstuk 3.2.5 houtig erfgoed). Voor het gebouw zijn er kasseien aangebracht.

Diagnose:

De algehele conditie van het gebouw is goed. Wel bladdert de verf van de houten kroonlijsten af. De natuursteen is op verschillende plaatsen vervuild. Rondom het gebouw staan verschillende storende elementen, zoals de elektriciteitscabine en de kledingcontainer die niet passen binnen het historische kader. De 'voortuin' van het gebouw is thans verhard, maar op historische foto's bleek dat dit vroeger ook integraal mee betrokken was bij de tuin.

3.2.4.5. Werkplaats

HANSBEKEDORP 30

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: twee bouwlagen, zichtbaar baksteenmetselwerk, hijsbalk, houten raamschrijnwerk, grotendeels blinde bovengevel

Gebouw met twee bouwlagen en twee traveeën. Het gebouw werd opgetrokken uit baksteen. In de voor- en zijgevel zijn er zichtbare muurankers aanwezig: in de voorgevel zijn het rechte ankers, in de zijgevel hebben ze een kruisvorm. Het schilddak is bedekt met roodgebakken holle dakpannen en nokpannen. Er is een kleine dakoverstek aanwezig. De kroonlijst bestaat uit hout.

De getoogde raamopening heeft een bakstenen ontlastingsboog, de rechthoekige poortopening heeft een natuurstenen latei. Op de eerste verdieping bevindt zich een getoogde luikopening en in de zijgevel een rond raam. Het raam op de gelijkvloers is ingevuld met houten schrijnwerk met roedeverdelingen. De dubbele poort bestaat uit hout, net zoals het luik op de eerste verdieping. Beide poorten zijn in een witte kleur geschilderd. In de voorgevel is nog een restant van een hijsbalk aanwezig (voor het luik op de eerste verdieping).

Diagnose:

Het origineel houten schrijnwerk is nog aanwezig en lijkt nog in relatief goede staat. Het schilderwerk is wel deels afgebladderd. De ijzeren hijsbalk is roestig. De gevels zijn vervuild.

MELKERIJSTRAAT 24

Datering: eind 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: wolfsdak, zichtbaar baksteenmetselwerk, speklagen uit gele baksteen

Dit pand was een voormalige melkerij, waarnaar de straat eveneens vernoemd werd.

Het gebouw heeft twee bouwlagen. Het is opgetrokken uit rode baksteen met speklagen van gele baksteen. Het wolfsdak bestaat uit een dekking van golfplaten. Er is een dakoversteek aanwezig die steunt op eenvoudige houten consoles. Er zijn getoogde raamopeningen met houten schrijnwerk (momenteel zonder glas). Links bevindt zich een rechthoekige poortopening met houten poort. Vooraan is er een veranda aangebouwd met glazen wanden en een golfplaten dak. In het gevelvlak is er op de eerste verdieping een lege nis te zien. Achteraan links is een houten terras aangebouwd en is de gevel van het gelijkvloers bepleisterd en in een groene kleur geschilderd.

Voor het gebouw staan enkele grote lindebomen die aansluiten bij de leilindenlaan die hiernaast gelegen is. De voortuin is deels verhard met betonplaten en deels onverhard.

Diagnose:

Het gebouw staat grotendeels leeg, waardoor verval optreedt. Er is onder meer geen glas meer aanwezig bij de ramen op de eerste verdieping aan de straatzijde. De loods uit golfplaten en de bouwvallige veranda geven een slordige indruk. De betonplaten die grenzen aan de straatzijde doen ook afbreuk aan het historische karakter. Aan de achterzijde is de gevel bepleisterd en groen geschilderd, waardoor dit deel apart lijkt te staan van het geheel. Dit doet afbreuk aan het historische karakter. De verharding van betonplaten gecombineerd met kasseien integreert niet bij het geheel.

3.2.4.6. Schoolgebouwen

HANSBEKEDORP 30 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35225)

Datering: midden 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: algemene opbouw van het oude klooster, bewaarde kapel, wapenschilden.

Gebouwd in 1848 in opdracht van Jean Baptiste van de Woestyne d'Hansbeke (zie wapenschild boven de deur) en naar ontwerp van Ceukelaere (Gent), voor de verzorging van bejaarde mannen en vrouwen, wezen en zieken onder leiding van de zusters franciscanessen van Crombeen. Midden 19de eeuw bouw van een klooster ten oosten. Eveneens oprichting van een kantwerkschool, later ingericht als lagere school. Kapel vernieuwd in 1884 door F. Borluut-Kervyn (zie wapenschild boven deur van kapel). Gebouwen hersteld na de Eerste Wereldoorlog door gravin de Bousies-Borluut en F. Vercruyssen.

Complex gebouwen in U-vorm rondom binnenplaats. Op achtergrond van de huidige speelplaats, breedhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (Vlaamse pannen, nok parallel met de straat). Beraapte gevel op gecementeerde plint met dubbelhuisopstand. Het dak is bedekt met geglaazuurde gesmoorde holle dakpannen. Eenvoudige kroonlijstgoot als gevelbeëindiging.

Nagenoeg rechthoekige vensters in witbepleisterde, vlakke omlijsting en versierde sluitsteen. Ardunnen wapenschild van de oprichter met jaartal boven de deur. De raamopeningen zijn ingevuld met houten ramen met roedeverdelingen. De houten deur werd in een groene kleur geschilderd. Boven de deur bevindt zich het wapenschild van Jean Baptiste Woestyne d'Hansbeke.

Flankerende achteruitspringende gedeelten van één travee later toegevoegd bij bouw van klooster erachter midden 19de eeuw. Gebouw links, twee verdieping met klaslokalen uit eerste kwart 20ste eeuw. Er is een laat 20e eeuwse uitbouw in het middenrisaliet aanwezig van het rechtse gebouw, waarvan links een brandtrap aangebracht is. Aan de straatkant, links en rechts van de toegang tot de speelplaats, bakstenen gebouwtjes van één bouwlaagoorspronkelijk met rondboogvensters, in linkergebouw veranderd tot rechthoekige vensters onder ijzeren latei, afgedekt met respectievelijke afgewolfd zadeldak (nok loodrecht op de straat) en zadeldak (nok parallel met de straat). Het wolfsdak is bedekt met gesmoorde holle dakpannen, het zadeldak met roodgebakken holle dakpannen. De raamopeningen zijn ingevuld met PVC schrijnwerk. Aan de straatzijde bevinden zich twee grote ramen met een gietijzeren latei hierboven.

Grenzend aan de straat bevindt zich rechts een gebouw met vier traveeën. Het is opgetrokken uit baksteenmetselwerk. Het zadeldak is bedekt met roodgebakken kruispannen. Er is een witte bakgoot aanwezig. Er zijn vier rondboogvormige ramen ingebracht in de langse gevel. In de kopse gevel is een rechthoekige deur aanwezig. De ramen zijn ingevuld met PVC-schrijnwerk.

De voormalige kloostertuin/binnenplaats is omgeven door de voormalige klooster- en weeshuisvleugels. Deze is enkel te bereiken via het kloosterhuis. Hier is ook de toegang tot de voormalige kapel, thans in gebruik als turnzaal. De gebouwen zijn hier eveneens opgetrokken uit baksteenmetselwerk. De bakstenen van de kapel zijn lichter van kleur dan die van de overige vleugels. De kapel is in een neogotische stijl uitgevoerd. Boven de deur bevindt zich het wapenschild van graaf de Bousies, die de uitbreiding van het klooster financierde. De toren van de kapel bestaat uit een stalen constructie, die in een latere periode vervangen werd. De daken van het complex zijn bedekt met gesmoorde dakpannen. Het schrijnwerk van de ramen is een combinatie van PVC en origineel houten schrijnwerk. De deur van de kapel bestaat uit twee openslaande vleugels met opgelegde smeedijzeren scharnieren.

De toegang tot beide kloostervleugels (noord en zuid) worden bekroond door een fronton. De deuropeningen zijn gebogen en volledig met glas ingevuld. De toegang werd bepleisterd en in een lichtgele kleur geschilderd.

In het oosten, langs de kerkwegel, is nog een restant van de voormalige kloostermuur aanwezig. Deze muur bestaat uit machinaal gevormde bakstenen. De muur is bovenaan afgedekt met roodgebakken holle dakpannen.

Diagnose:

De voormalige kloostergebouwen zijn in gebruik als school. Hierdoor moeten de gebouwen voldoen aan de noden van de school. Hierdoor zijn bepaalde ingrepen, zoals de buitentrapp aan de vleugel op de speelplaats, eerder storend voor het karakter van het gebouw maar deze zijn wel noodzakelijk voor de werking van de school. Op het eerste zicht is de algemene toestand van de gebouwen goed.

Bij de bakstenen muur is het voegwerk uitgespoeld waardoor vocht kan indringen in het metselwerk. De dakpannen die fungeren als dekstenen zijn op veel plaatsen weggevallen waardoor regenwater rechtstreeks in het metselwerk kan dringen. Op het uiteinde is de muur deels afgebroken met afbrokkelende bakstenen tot gevolg. Het andere uiteinde wordt overwoekerd door planten.

HANSBEKEDORP 35 (ID VASTGESTELDE INVENTARIS: 35226)

Datering: 19e eeuw

Beeldbepalende elementen: gevelopbouw, zichtbaar baksteenmetselwerk, decoratieve elementen in het parement

Gemeenteschool en huis van de hoofdonderwijzer, gebouwd in opdracht van F.G. Borluut naar ontwerp van M. De Noyette in 1876 (zie gevelsteen). Bakstenen gebouw (woonhuis) van vier traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (pannen, nok evenwijdig aan de straat). Vernieuwde gevelbekroning met attiek en toog. De twee middelste traveeën springen uit het gevelvlak. Het gebouw is opgetrokken uit zichtbaar baksteenmetselwerk op een gecementeerde plint. In het gevelvlak zijn decoratief uitgewerkte banden met een vierpas aangebracht. De raam- en deuropeningen zijn rechthoekig, met een segmentboog bovenaan. De sluitsteen wordt gevormd door een natuursteen. Het raamschrijnwerk bestaat uit PVC. De deur bestaat uit hout, met een vast bovenlicht met gematteerd glas hierin.

Rechts ervan langgerekt schoolgebouwtje (thans gemeentezaal). In voorgevel vensters gevat in traveenissen met tandlijst, in eerste travee met arduinen herdenkingssteen; borstweringen verrijkt met terracotta reliëftegels in vierpas. Het gebouw is opgetrokken uit zichtbaar baksteenmetselwerk op een gecementeerde plint. Het dak is bedekt met een combinatie van gesmoorde holle dakpannen (rechts) en rode holle dakpannen (links). Er is een houten bakgoot aanwezig. Er zijn vier grote en twee kleine raamopeningen aanwezig in het gevelvlak. Het houten schrijnwerk is met roeden en negen (grote ramen) en achttien (kleine ramen) vlakken verdeeld.

Haaks erop vleugel van één bouwlaag met klaslokalen (1955) met ervoor galerij uitziend op de speelplaats.

De speelplaats wordt afgesloten van de Melkerijstraat en Hansbekedorp met een ommuring uit baksteen.

Diagnose:

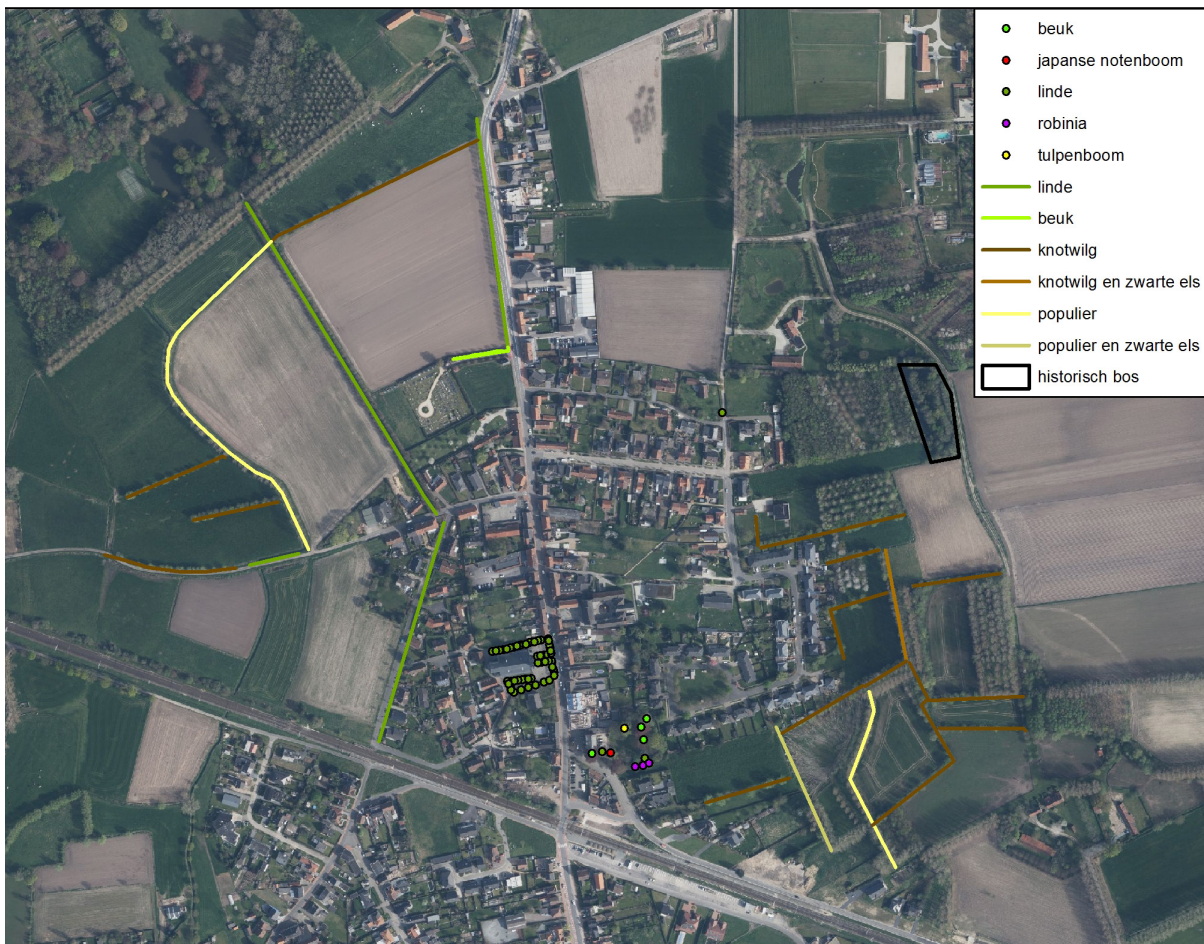
De schilderlagen van het schrijnwerk bladderen plaatselijk af en de gevels zijn een beetje vervuild. Verder lijken er op het eerste zicht geen concrete gebreken te zijn. De originele opbouw is nog bewaard, inclusief de oude indeling van de ramen waardoor het historische karakter van het gebouw bewaard bleef.

3.2.5. Houtig en landschappelijk erfgoed

De te inventariseren groenelementen werden in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed bepaald.

We beschouwen hieronder een aantal verschillende types van houtig en landschappelijk erfgoed, die in variabele mate gerelateerd zijn aan een historisch aspect of historisch gebruik.

In eerste instantie vormen de groenzones te midden van het dorp en de aanpalende kerkwegels vormen bijzondere locaties die interessant zijn als trage weg en die landschappelijk een zicht achter de schermen bieden op het dorp. Deze zijn duidelijk zichtbaar op het onderstaande plan.

Luchtfoto met aanduiding van verschillende landschappelijke elementen met erfgoedwaarde

3.2.5.1. Groen gekoppeld aan bouwkundige elementen

Er komen binnen het dorpsgezicht een aantal groenelementen voor die zich verhouden tot infrastructuur, zij het gebouwen of wegenissen. Door hun ligging versterken ze bouwkundig erfgoed of maken ze maken er deel van uit.

De leilindendreef aan de Melkerijstraat en de linden rondom de kerk maken deel uit van een beschermd monument en worden als dusdanig niet mee opgenomen in dit beheersplan.

Kapellinde

KAPELLINDE

Doornbosstraat 2A (ID Vastgestelde Inventaris 301330)

De linde met boomkapel staat op de hoek van de Doornbosstraat en de Lindestraat. De hoekboom staat in een jonge geschoren meidoornhaag die een hoogstamboomgaard op het erf bij het boerenhuis afsluit.

BOMEN IN DE TUIN BIJ KASTEEL JUFFROU DE SCHUIJTER

Hansbekedorp 10 (ID Vastgestelde Inventaris 35218)

Achter het voormalige kasteel van Juffrouw Deschuijter, momenteel het cultuurhuis genoemd, ligt een prachtig relict van een laat 19de-eeuwse tuin. Vandaag is het een drukbezocht parkje in het hart van het dorp. De mooie volgroeide bomen zijn representatief voor een plantenassortiment uit de tweede helft van de 19de eeuw. Ook de grilrig gegroeide knotlinden als reminiscentie aan een gedegeneerd loverprieel maakt hier deel van uit. Volgende exemplaren komen hier voor:

Twee exemplaren van een bruine beuk, *Fagus sylvatica* 'Atropunicea' (ID 304206 & 3043207)

Bruine beuk

Een hangende zilverlinde, *Tilia tomentosa* 'Pendula' (ID 304208)

Zilverlinde

Een Krimlinde, *Tilia europaea* (x) 'Euchlora' (ID 304198)

Krimlinde

Lindenprieel

Een Lindenprieel, *Tilia platyphyllos* (ID 304205)

151

Japanse Notenboom

Een Japanse notenboom, *Ginkgo biloba* (ID 304199)

Amerikaanse tulpenboom

Een Amerikaanse tulpenboom, *Liriodendron tulipifera* (ID 304209)

Robinia's

Enkele gewone robinia's, *Robinia pseudoacacia* (ID 304204)

Als aanvulling op de inventaris van het houtig erfgoed ten tijde van de opmaak van het beheerplan wordt vooropgesteld twee beuken toe te voegen aan het beheerplan. Deze kunnen teruggevonden worden in de bijlage met ZEN-erfgoed.

3.2.5.2. *Pastorietuin*

De pastorietuin is ommuurd met een bakstenen muur aan de noordelijke zijde, met een deurtje als verbinding naar het kerkplein. Aan de oostelijke (straat)zijde is er een smeedijzeren hek tussen bakstenen pijlers en met een natuurstenen plint aanwezig.

De tuin wordt gekenmerkt door gegroepeerde beplantingen en beboming. Er is een vijver aanwezig met een bakstenen ommuring.

3.2.5.3. Bomenrijen

Volgende bomenrijen beschouwen we als structurerend voor de grens tussen de bebouwde kern en het open landschap. Ze zijn ook gelegen op historische assen van de dorpskern.

Hansbekedorp van de Philemonakapel tot aan de begraafplaats:

Dit is een redelijk recente bomenrij van lindebomen, die de scheiding accentueert tussen Hansbekedorp (i.e. de weg en de bebouwing aan Oostelijke zijde) en het open landschap aan westelijke zijde.

Melkerijstraat in zuidelijke richting Kerkkerstraat:

De redelijk recente bomenrij van lindenbomen weerszijde van de Melkerijstraat grenst de bebouwing van de dorpskern aan westelijke zijde af naar het open landschap toe.

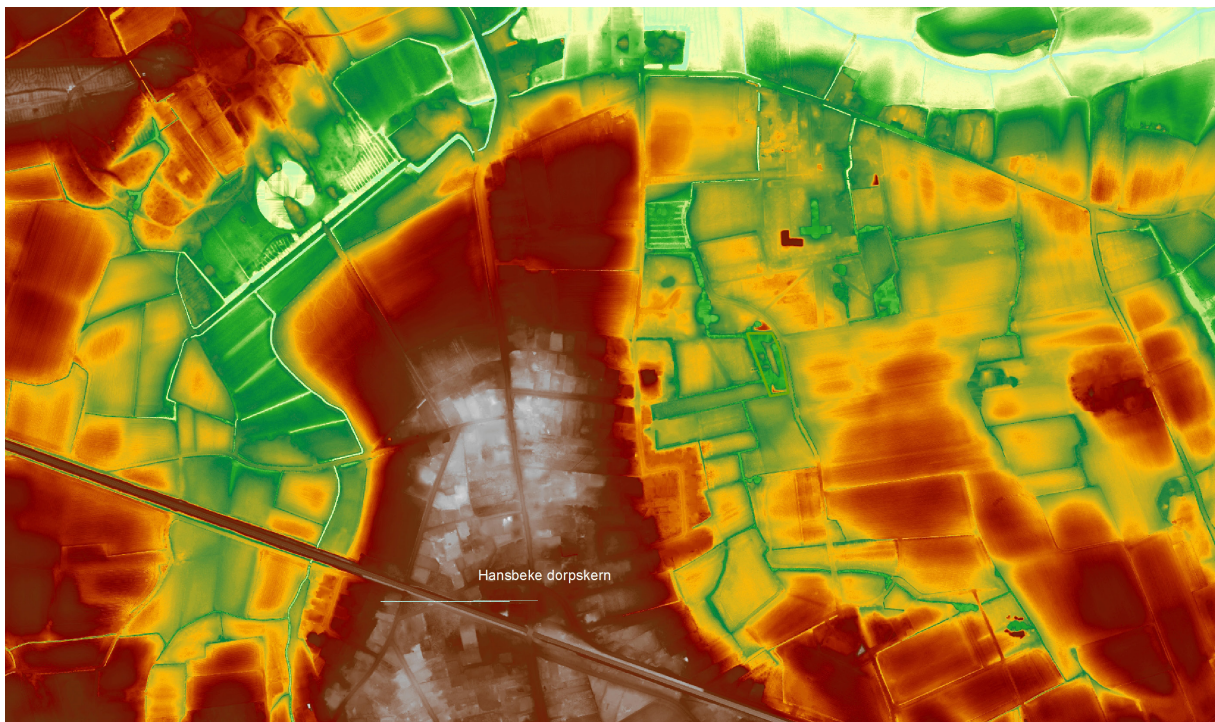
Beukendreef, ongelukkig omzoomd door taxushagen, aan de inkom van de begraafplaats op Hansbekedorp

Aanvullend worden ook meidoornhagen als landschappelijk structurerend beschouwd. Ze zijn niet, zoals de groenelementen vermeld in onderstaande paragraaf gebonden aan de hydrografische structuur, maar ze zijn wel typerend voor perceelsbegrenzings met meer specifiek de historische 'repels' of kleinschalige percelen. Er komen variabele relictten en fragmenten voor die niet uniek mee opgenomen worden, maar ze vormen wel een landschappelijke basis van waaruit in het beheersplan een aanmoedigingsbeleid kan gevoerd worden.

3.2.5.4. Groen gekoppeld aan de hydrografische structuur

In het dorpsgezicht zijn er ten oosten en ten westen van de dorpskern hydrografische structuren aanwezig die in relatie staan tot de waterloop het Vaardeken. Deze structuren zijn in vele gevallen drainagegrachten die dienden om de lager gelegen natte gronden in landbouwgebruik te kunnen nemen. Deze kunnen duidelijk onderscheiden worden van de hoger gelegen dorpskern op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHMV)

In bijlage 2 zijn de indicatieve zichtpunten van onderstaande structuren aangegeven.

Het zijn historische structuren die in hun geheel daarom niet meer volledig herkenbaar zijn in het landschap zoals voorheen. Vroeger waren de grachten in een dergelijk bocagelandschap begeleid met knotrijenbomen waarvan er vandaag nog wel relictten te vinden zijn. In de loop der jaren zijn meerdere percelen ook binnen de grachten bebost geworden, in hoofdzaak met populier of werden ook de knotbomen vervangen door populier(rijen).

Elzenbroekbos

Daarnaast komen er ook nog een enkel bosperceel voor dat spontaan kon ontwikkelen en dat ook historisch van aard is (vermelding op de kaart Vandermaelen). Het gaat over een elzenbroekbos in de natte depressies waar de grachten ten westen van Hansbekedorp bijeen vloeien en dat ecologisch en naar waterretentie een bijzondere waarde heeft.

4. BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN

4.1. Erfgoedwaarden

4.1.1. Waarden uit het Onroerenderfgoeddecreet

Voor de dorpskern Hansbeke werden in het beschermingsbesluit 1702 de volgende erfgoedwaarden vermeld: historische en wetenschappelijke waarde.

De **historische waarde** ontleent het dorpsgezicht aan het feit dat de historische structuren binnen het dorp nog grotendeels bewaard bleven. In de bebouwing binnen het dorp bleven de verschillende tijdslagen zichtbaar. De bebouwing weerspiegelt de historische ontwikkeling van het dorp, waarbij de hoeves meer richting het platteland gesitueerd zijn en de 19e-eeuwse dorpswoningen meer langsheen de hoofdstraat te vinden zijn. Daarnaast zijn de 19e-eeuwse schoolgebouwen, zowel een katholieke als een gemeenteschool, typerend voor een plattelandsdorp. In Hansbeke bleef ook de samenhang tussen de dorpskern en het landschap goed bewaard. Er is weinig uitspreiding van de bebouwing waardoor de historische setting en oriëntatie binnen het landschap goed afleesbaar is. Daarnaast werd Hansbeke zwaar beschoten tijdens de Eerste Wereldoorlog en zijn veel verbouwingen van gebouwen het gevolg hiervan.

Doordat Hansbeke een uitgesproken voorbeeld is van een boerendorp binnen het meetjesland is het dorp van **wetenschappelijke waarde**.

Naast deze waarden die in het beschermingsbesluit aangehaald worden, kunnen ook nog de volgende waarden uit het Onroerenderfgoeddecreet hier aangevuld worden:

De **stedenbouwkundige waarde** houdt verband met de stratenpatronen die nauwelijks veranderd zijn binnen de dorpskern, afgezien van de aanleg van de Begijnhoflaan en het zuidelijke deel van de Doornbosstraat. De hoofdstraat is steeds de belangrijkste straat geweest, waarlangs de belangrijkste gebouwen zoals de kerk en het gemeen-

tehuis ingeplant zijn. De overige straten waren steeds slechts 'verbindingstraatjes' naar de achterliggende weilanden en akkers.

Deze kleinere straatjes bestaan eveneens nog steeds. De voet- en kerkwegels die sinds eeuwen in het dorp gelegen waren, zijn overgeleverd tot vandaag. Zij bepalen mee de historische structuur en de benadering van het dorp, waardoor ze van grote waarde zijn.

De **architecturale waarde** is voornamelijk van toepassing op de gebouwen binnen het dorp. De gebouwen vertegenwoordigen verschillende bouwstijlen die binnen een dergelijke dorpskern teruggevonden kunnen worden. In eerste instantie zijn de (boeren)arbeiderswoningen en de dorpshoeves het meest beeldbepalend. Zij zijn meestal met de meest open gevel richting het zuiden georiënteerd en zijn gelijkaardig vormgegeven. Het meest opvallende kenmerk binnen Hansbeke zijn de geschilderde luikjes van de hoeves, ofwel in de combinatie 'gravenblauw' - wit ofwel groen - wit, afhankelijk van welke eigenaar de hoeves oorspronkelijk waren. Daarnaast zijn de 19e- en begin 20e-eeuwse dorpswoningen en villa's typerend voor een expansie van de dorpen. Ze werden veelal in een zelfde stijl gebouwd die in menig architectuurtraktaten uit die periode werden beschreven. Daarnaast hebben de aanwezige 19e-eeuwse scholen ook alle karakteristieken van dergelijke gebouwen. De katholieke school is onder meer uitgerust met een kapel en een kloostervleugel. De gemeenteschool kent de typische opbouw van een onderwijzerswoning en een klassenlokaal dat hier aangebouwd werd.

Tot slot is de **esthetische waarde** van belang. De dorpskern wordt voornamelijk gedomineerd door laagbouw. Hierdoor heeft het dorp een landelijke en pittoreske aanblik. De geschilderde luikjes van de hoeves dragen hier ook toe bij.

4.1.2. Waardebepaling Management Conservation Plan

Er zijn drie criteria van waardebepaling die hierin opgenomen worden, meer bepaald:

- de mogelijkheid van het erfgoed om als voorbeeld te dienen;
- geassocieerde samenhang waarvoor geen fysieke bewijzen overgeleverd zijn;
- en de vormelijke en esthetische kwaliteiten.

Deze drie criteria worden daarbij gekoppeld aan een graad van waarde.

- Mogelijkheid om als voorbeeld te dienen:

Binnen het dorpsgezicht Hansbeke is de historische structuur van een plattelandsdorp zichtbaar gebleven en zijn de verbanden met het omliggende landschap afleesbaar. Het betreft hier onder meer de relatie tussen dorp en het open landschap hier onmiddellijk achter gelegen, de oude voetwegels die bewaard bleven en de relatie tussen het kasteel en het dorp. Binnen deze structuren zijn 18e en 19e-eeuwse boerenarbeiderswoningen bewaard, afgewisseld met 20e-eeuwse dorpswoningen. Zowel de dorpsstructuur als de bebouwing hierbinnen zijn een gaaf bewaard voorbeeld van een straatdorp op de grens van het Meetjesland waarbij mutatie van de dorpskern beperkt bleef. De historische perceelstructuren zijn echter wel grotendeels verdwenen, vermoedelijk door ruilverkavelingen, maar het elsenbosje nabij hoeve Hansbroek en de 'kunstmatige' groenaanleg zoals de leilindendreef getuigen nog van de historische groenstructuren.

- Geassocieerde samenhang waarvoor geen fysieke bewijzen overgeleverd zijn:

Het kleurgebruik bij de hoeves ("gravenblauw" - wit en groen - wit) wordt geassocieerd met de voormalige eigenaars van deze (boeren)arbeiderswoningen, respectievelijk graaf de Borluut en families Van Vynckt, De Schuyter en Martens.

- Vormelijke en esthetische kwaliteiten:

De bebouwing binnen de dorpskern is in harmonie, deze zijn in verschillende categorieën te plaatsen die telkens een getuige zijn van een logische bouwfase van het plattelandsdorp. Het ontbreken van hoogbouw en het relatief uniforme uitzicht van de (boeren)arbeiderswoningen versterken het dorpsgezicht. Ook het open landschap dat in onmiddellijk contact staat met de bebouwing versterkt het landschappelijke karakter van het dorp. Daarnaast beperken deze kwaliteiten zich niet tot de beschermde dorpskern, maar zijn ze door te trekken in het omliggende landschap. Hier bevinden zich eveneens 18e- en 19e-eeuwse hoeves. Ook het kasteel dat in verbinding staat met de dorpskern door middel van de leilindendreef is een belangrijke visuele baken. Al deze bovenstaande elementen werken versterkend op de beschermde dorpskern en vice versa.

4.2. Burra-charter

Er zal aan de hand van de kleurcodes die bepaald werden in het Burra-charter een waardenstelling opgemaakt worden van het dorpsgezicht. De gebouwen en wegen binnen het dorpsgezicht worden een kleurcode gegeven.

Blauw: aspecten met een zeer hoge erfgoedwaarde, historisch of beeldbepalend. Deze elementen zijn essentieel.

Groen: aspecten met een hoge erfgoedwaarde, historisch of beeldbepalend. Deze elementen zijn belangrijk en ondersteunen de essentiële elementen.

Geel: deze elementen hebben geen historische of beeldbepalende waarde, maar zijn ook niet storend en dus als neutraal te bestempelen.

Rood: deze elementen hebben een negatieve waarde en zorgen ervoor dat de essentiële elementen niet of minder tot hun recht komen.

Er zijn verschillende criteria gehanteerd om te bepalen in welke categorie een gebouw geplaatst kan worden. Om te bepalen of de elementen zeer hoge erfgoedwaarde hebben of juist niet, werd er rekening gehouden met de volgende punten:

- het al dan niet aanwezig zijn van originele elementen
- versterkt het onderhavige element het dorpsgezicht?
- heeft het erfgoedelement een uitgesproken typologie?

De gebouwen die niet vanaf de straatzijde bekeken konden worden, hebben geen waarde toegekend gekend gekregen.

De waardebeoordeling werd op verschillende kaarten afgebeeld, vermits er verschillende aspecten zijn van de dorpskern.

4.2.1. Waardenbepaling gebouwen

In eerste instantie werden de verschillende waarden van de gebouwen binnen het dorpsgezicht bepaald. Uit de analyse blijkt dat tussen de meest waardevolle gebouwen, de dorpskern grotendeels is opgebouwd uit panden die als 'neutraal' te beschouwen zijn. Dit zijn allemaal relatief recente panden, maar waarbij de bouw rekening is gehouden met het globale dorpsgezicht. Ze bevatten meestal slechts één en maximaal twee bouwlagen. De stijl van de meeste gebouwen past in het landelijke karakter van Hansbeke. Er werden op de kaart enkele elementen als storend aangeduid, onder meer de aanbouw bij de voormalige melkerij, de betonnen aanbouw bij de schuur van Lindestraat 8 en een huis in Spaanse bouwstijl. Dit Spaans-geïnspireerd huis integreert niet binnen het dorp. Het is evenwel niet uitgesloten dat bij (zeer) waardevolle gebouwen zich ook storende elementen bevinden. Omdat dit niet makkelijk aan te duiden is op plan, werd het gebouw wel globaal als waardevol gezien. Dit is onder meer het geval bij de panden Hansbekedorp 34-34bis en 32. De nieuwe winkelpuien in natuursteen verstoren het globale beeld van het gebouw en bij gevolg ook van de hoofdstraat. Daarnaast geldt dit bijvoorbeeld eveneens voor een schoolgebouw bij het klooster. Een nieuw inkomportaal en brandtrap verstoren de originele gevel. De aanbouw links hiervan is historisch, maar kreeg een nieuwe muur in zichtbaar andere baksteen en werd daarom als neutraal aangeduid. Dit overzicht toont slechts enkele voorbeelden van individuele panden met storende elementen, zonder dat dit deze opsomming volledig is. Het is daarbij eveneens mogelijk dat er van de straatzijde niet altijd alle storende elementen opgemerkt konden worden.

- Zeer hoge erfgoedwaarde
- Hoge erfgoedwaarde
- Neutraal
- Storend

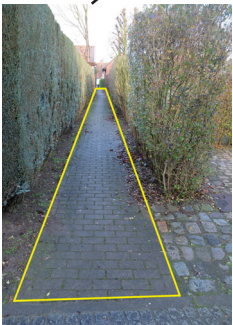
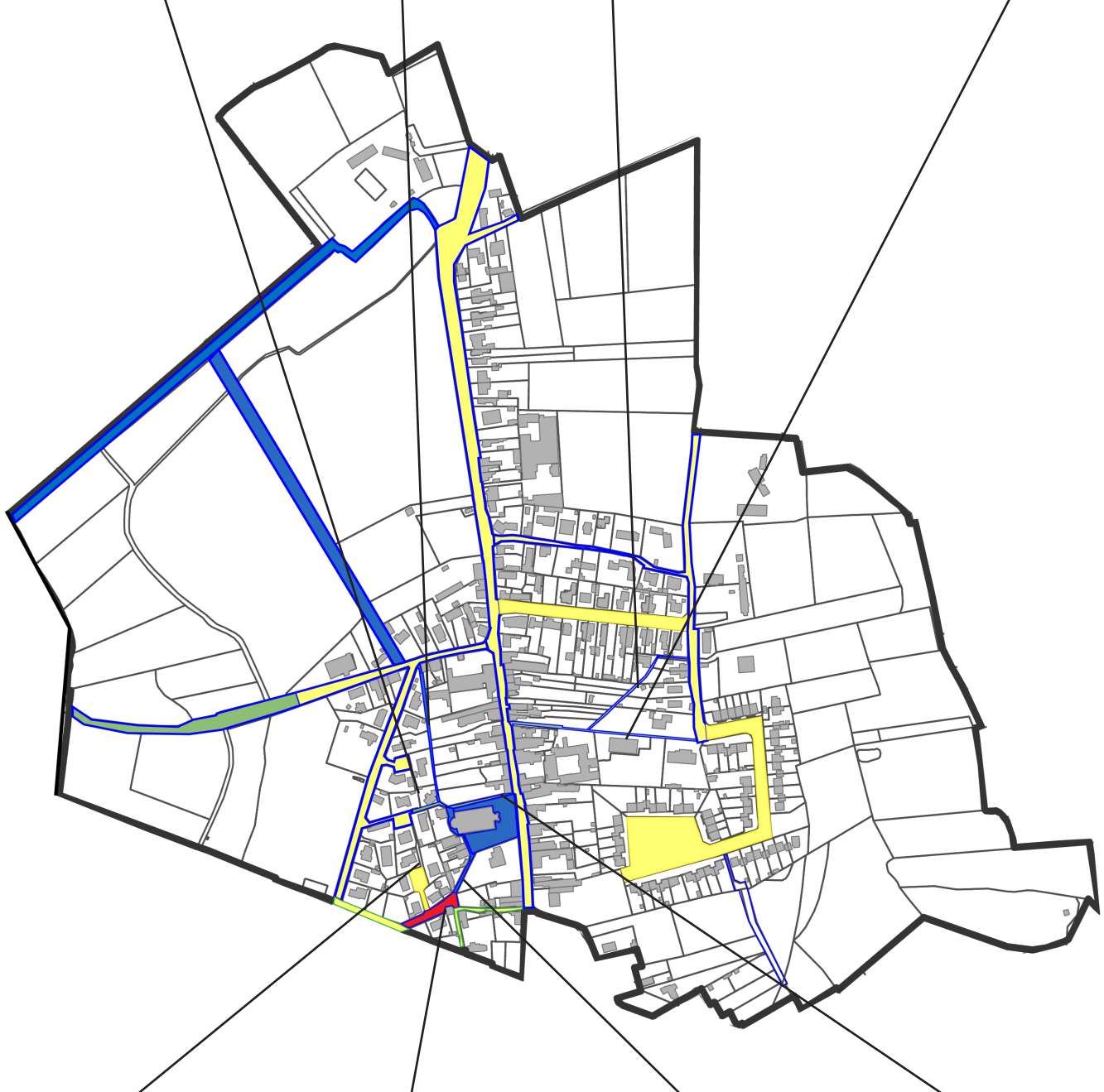
4.2.2. Waardebepaling wegen

De **tracées** van de meeste wegen binnen het dorpsgezicht bestaan sinds de 18e en de 19e eeuw (zie hoofdstuk 2. Historische nota). Hun verloop is dus zeer waardevol voor de structuren binnen de dorpskern. De Begijnhoflaan en het zuidelijke deel van de Doornbosstraat werden in de tweede helft van de 20e eeuw aangelegd en zijn daarom als neutraal aangeduid. De 'kerkwegels' die gelegen zijn tussen de verkavelingen op de Kerkakker zijn als waardevol aangeduid, hoewel ze ook pas in deze vorm aangelegd zijn bij de verkaveling van dit gebied. Het is echter aannemelijk dat doorheen deze kerkakker vroeger ook dergelijke voetwegen bestonden en ze getuigen daarom van een traditie die hier bestaan heeft. De Kerkakkerstraat werd deels aangelegd bij de verkaveling in de tweede helft van de 20e eeuw. Deze 'nieuwe' wegen werd als neutraal aangeduid. Het tracé van de Kerkakkerstraat langsheen de spoorweg en de verbinding naar Hansbekedorp (naast Hansbekedorp 7) werden pas in de 19e eeuw verwezenlijkt, na de aanleg van de spoorlijn. Ze werden als waardevol aangeduid omdat dit getuigt van de aanpassing van het wegenpatroon aan de belangrijke verandering voor de dorpskern, en waardoor nieuwe verbindingen gezocht moesten worden.

De **materialen** van de wegen kregen een aparte waardebeoordeling. Deze wordt afzonderlijk getoond op de foto's. De asfalteringen zijn globaal te beschouwen als neutraal. Zij voegen niets toe noch doen ze afbreuk aan de erfgoedwaarden. De kasseien rondom de kerk en op de Kerkakkerstraat hierachter zijn zeer waardevol vermits zij het historische karakter versterken. Op historisch fotomateriaal is te zien dat de meeste (hoofd)wegen met kasseien geplaveid waren. Op de voormalige 'beestenmarkt' (het driehoekig pleintje ten zuiden van de kerk) werd asfalt gelegd, dit is als storend te beschouwen omdat dit afbreuk doet aan één van de meest beeldbepalende plaatsen van het dorp. De grindpaden van de kerkwegels tussen de Doornbosstraat en Hansbekedorp zijn als waardevol te beschouwen, vermits deze vroeger hoogstwaarschijnlijk ook niet verhard waren.

De omgeving van deze kerkwegels kan als neutraal en zelfs als storend worden geduid. Deze eeuwenoude kerkwegels lopen langs slordig onderhouden 'achtertuinen' en hierdoor komen de erfgoedwaarden niet ten volle tot hun recht.

	Zeer hoge erfgoedwaarde
	Hoge erfgoedwaarde
	Neutraal
	Storend

4.2.3. Waardebepaling landschap

In hoofdstuk 2 (historische nota) werd aangehaald dat de open ruimtes rondom Hansbeke kenmerken vertonen van de landbouwpercelen. Het zijn kouters en bulken (grootschalige percelen op drogere gronden) en anderzijds kleinschalige repels in de nabijheid van oppervlaktewater die historisch gezien omzoomd zijn met kleine landschapselementen, in het bijzonder knotwilgen.

Bij de waardebeoordeling van de open landschappen binnen het dorpsgezicht spelen een aantal aspecten mee:

- Is de landschapsstructuur of bepalende elementen ervan historisch van aard?
- Zijn de voorkomende elementen intact en/of makkelijk herstelbaar?
- In welke mate is het landschap beleefbaar en zijn onmiddellijke omgeving dus toegankelijk?
- Zijn er elementen die afbreuk doen aan de landschappelijke waarde?

Op basis van het historische kaartonderzoek moet er vermeld worden dat de historische perceelstructuren maar in beperkte mate herkenbaar zijn binnen het dorpsgezicht, maar dit kan te wijten zijn aan het schaalniveau waarop deze in GIS kunnen vergeleken worden. Wat opvalt is dat de hydrografische structuren ten Westen en ten Oosten van de dorpskern origineel en intact lijken te zijn en als dusdanig belangrijke landschapsstructuren vormen.

Volgende zones worden onderscheiden:

De tuin van het huidige cultuurhuis (kasteel van Juffrouw de Schuijter):

Omvat relict van een laat 19de-eeuwse tuin en in die in het centrum van het dorp een publieke ontmoetingsplaats vormt.

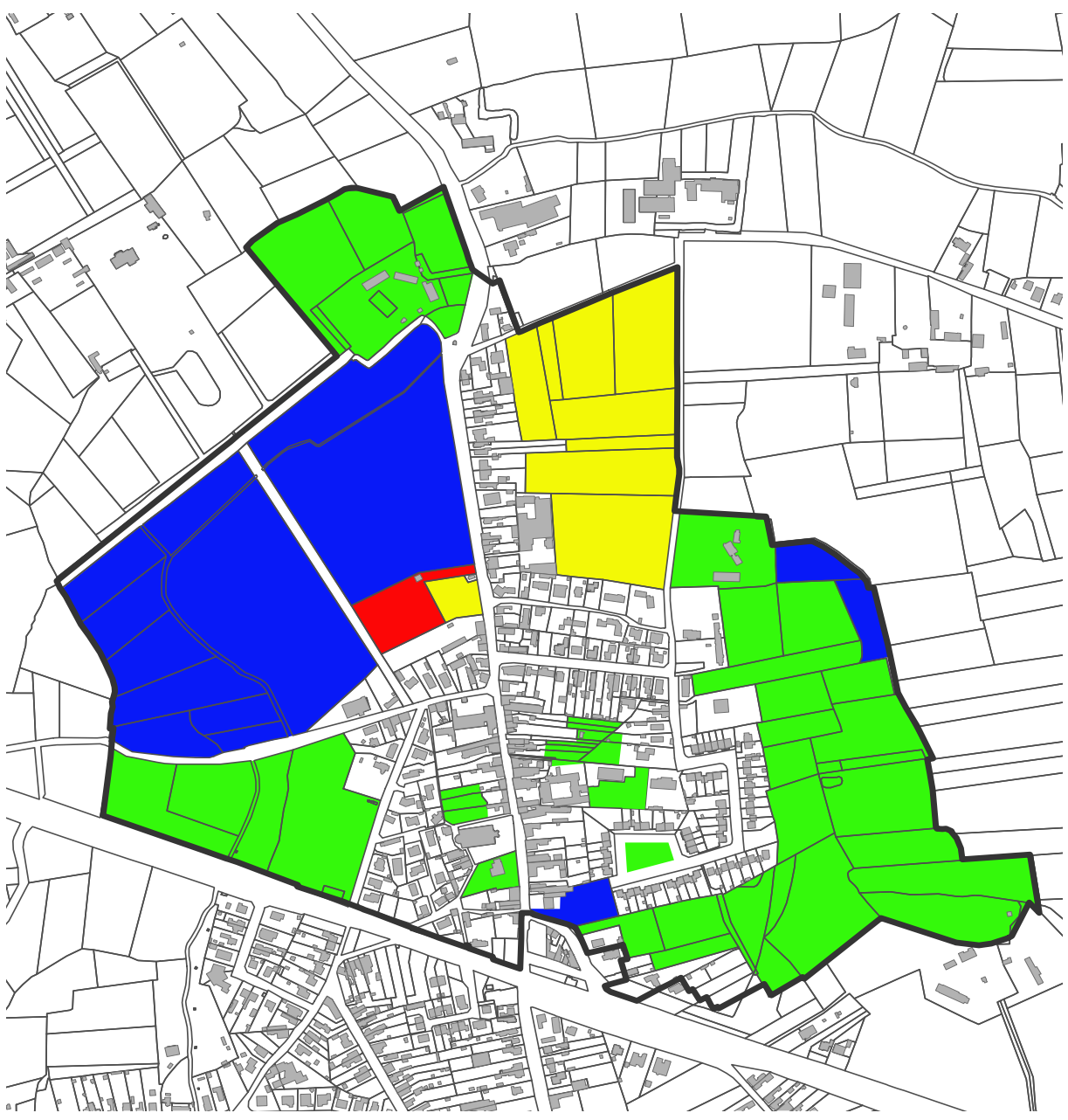
Groene binnengebieden in de dorpskern

Ten westen van Hansbekedorp:

- Het complex van akkers en weilanden weerszijden van de Leilindendreef en het Vaardeken, wat uitgezonderd op de beplanting met populier langsheen de waterloop en uitval van knotwilgen van aan de leilinden richting Hansbekedorp historisch intact is. Deze zone staat in een bijzondere visuele relatie met Hansbekedorp, de Melkerijstraat en de Leilindendreef.
- De begraafplaats die door zijn beplanting en omheining de open relatie van het dorp met het omgevende landschap doorbreekt.
- Het complex van akkers ten zuidwesten van de Melkerijstraat, wat een sterke visuele relatie heeft met de bebouwing, maar wat doorsneden werd bij de aanleg van de spoorweg en waar kleine landschapselementen grotendeels afwezig zijn.
- De landbouwgronden ten westen van Hansbekedorp ten noorden van de Philemonakappel

Ten oosten van Hansbekedorp:

- Het complex in het zuidoosten waarvan de structuur nog in belangrijke mate bepaald is door de hydrografische elementen, maar waarvan het landgebruik sterk afwijkt van de historische open kavels omzoomd met knotwilgen. Verscheidene percelen zijn bebost met populier of lokaal een boomgaard van kerselaars. Dit complex staat in beperkte relatie met zijn omgeving (bewoning) en is niet toegankelijk vanuit een rondgaand circuit.
- In de noordoostelijke hoek van bovenstaand complex komt op de plaats waar verscheidene grachten samenvloeien een historisch en natuurlijk elzenbroekbos voor, wat in noordelijke richting overgaat in parklandschap op privaat eigendom.
- -De droge gronden ten oosten van Hansbekedorp staan in beperkte relatie tot de rest van het dorp en omvat maar weinig kleine landschapselementen of historische structuren.

- Zeer hoge erfgoedwaarde
- Hoge erfgoedwaarde
- Neutraal
- Storend

5. VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER

5.1. Visie

Infrabel zal het aantal sporen die door de dorpskern Hansbeke snijden verdubbelen. Hiermee gepaard zal de overweg bij Hansbekedorp verdwijnen en wordt er een voetgangers- en fietserstunnel aangelegd. Het doorgaand autoverkeer zal omgeleid worden via een rondweg die ten noorden van de dorpskern aansluit op Hansbekedorp en ten zuiden onder de spoorlijn gaat met een tunnel. Het is evident dat deze ingrepen een andere beleving van de dorpskern met zich mee zal brengen.

Binnen deze veranderingen zal de eigen identiteit van de dorpskern van Hansbeke behouden blijven en nog versterkt worden. De aanleg van de rondweg wordt als een opportuniteit aangegrepen om het dorp op te waarderen. De visie en doelstellingen die hier aangereikt worden krijgen uitvoering in een meer gedetailleerd masterplan, waarbij concrete ontwerpopties uitgewerkt zullen worden. De herwaardering van de dorpskern is steeds in harmonie met de erfgoedwaarden. Bepaalde elementen die de identiteit van de dorpskern bepalen zullen versterkt worden, zodat de erfgoedwaarden duidelijk(er) afleesbaar zijn en blijven in de toekomst.

5.2. Beheersdoelstellingen

De doelstellingen worden opgesplitst in bebouwde omgeving - wegnnet en verbindingen - groenstructuren.

5.2.1. Hoofddoelstelling

5.2.1.1. *Transformatiekader*

Alvorens de hoofddoelstelling per onderdeel te bekijken, werd er een transformatiekader opgemaakt voor het dorpsgezicht. Het transformatiekader wil een verbinding zijn tussen de erfgoedwaarden (bepaald in hoofdstuk 4) en de concrete maatregelen die genomen worden voor de herwaardering van de dorpskern. Er wordt een uitkiende balans gezocht tussen het bijzondere karakter en de kernkwaliteiten die het dorpsgezicht bepalen en de noodzakelijke ingrepen die nodig zijn om de dorpskern te herwaarderen en de rondweg in te passen in het landschap.

Het dorpsgezicht Hansbeke kan eigenlijk opgedeeld worden in vier verschillende transformatiezones.

1. **Hoofdstraat** Hansbekedorp, plein aan het spoor en verbinding naar Merendreestraat:

De hoofdstraat is net zoals de trage wegen een belangrijk element in de historische stedenbouwkundige structuur. De bebouwing, bestrating en straatmeubilair die zich hier bevinden zijn zeer beeldbepalend in de dorpskern. Het is belangrijk om hier een eenheid te verkrijgen en storende elementen te elimineren, zodat de erfgoedelementen ondersteund en uitgelicht worden.

2. **Trage wegen-netwerk:**

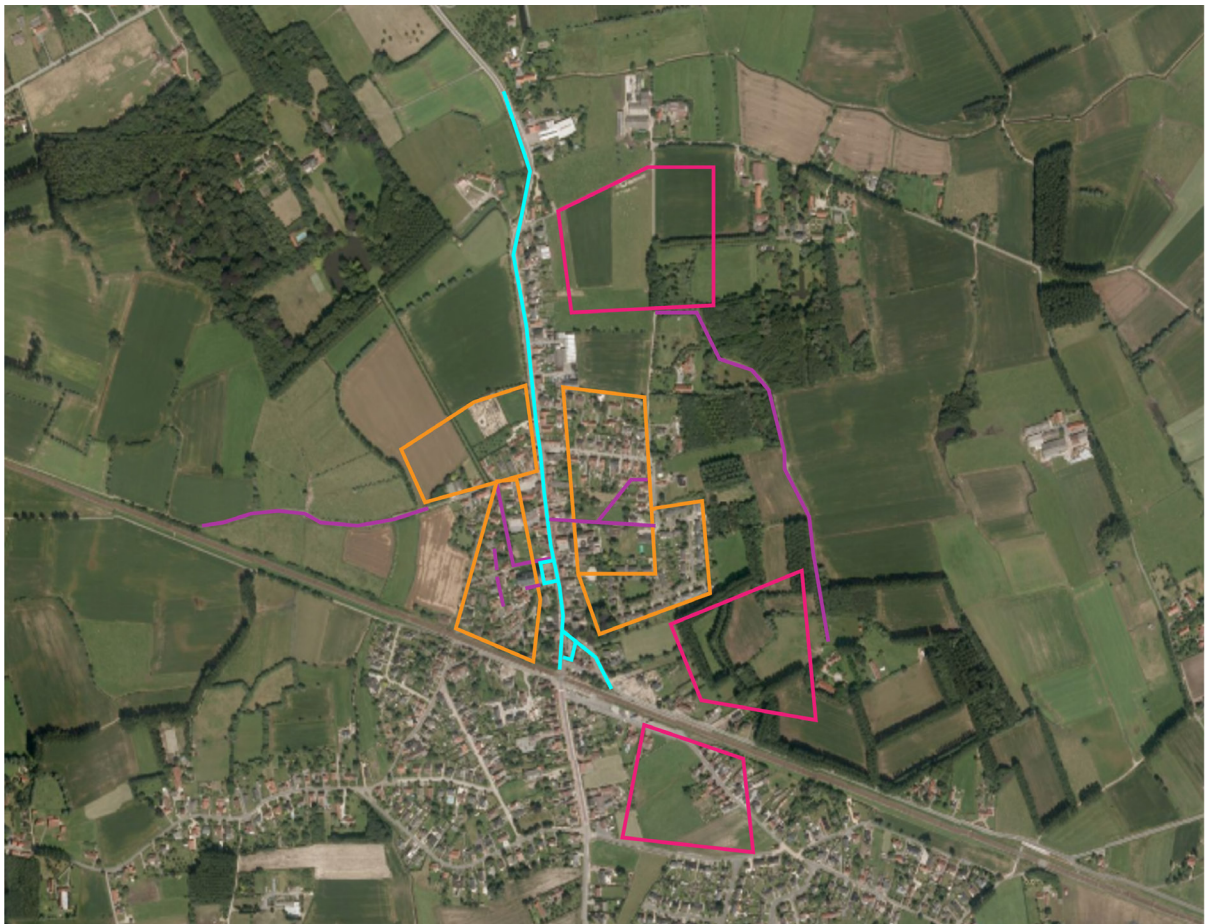
De zogenoemde 'tragen wegen' zijn grotendeels terug te voeren op historische kerk- en voetwega's. Ze vormden altijd een verbinding tussen de dorpskern en de achterliggende gebieden. Zij zijn een belangrijk stedenbouwkundig gegeven en dienen ook als voetweg bewaard te worden en kunnen actief ingezet worden bij de herwaardering van de dorpskern waar er gestreeft wordt naar een kwalitatieve beleving.

3. Achterliggende gebieden:

In de woongebieden aan weerszijden van de hoofdstraat is het typerend dat er een groot contact bestaat met het omliggende landschap. Groene kavels doorsnijden regelmatig de bebouwde oppervlaktes. Deze gebieden worden eveneens gekenmerkt door de aanwezigheid van (boeren) arbeiderswoningen en dorpshoeves, die een contact met het omliggende landschap zeker vragen omdat hun inplanting anders nietszeggend wordt. De historische en architecturale waarde van deze open ruimtes en de hoeves ligt juist in de samenhang tussen de historische hoeves en de aanwezigheid van groene kavels. Bij toekomstige inbreidingen moet er aandacht zijn voor deze groene corridors en hun relatie met de hoeves, zodat hun waarde niet afneemt.

4. Nieuwe bouwkavels:

Ten noorden aan de Doornbosstraat en in het zuiden aan de Merendreestraat is er in het RUP voorzien dat dit woongebied is. Momenteel zijn dit open gebieden. Als er nieuwe woningen geplaatst worden, moet er rekening gehouden worden met het bestaande historische karakter van het dorpsgezicht. Hierbij is net zoals bij het vorige puntje de aanwezigheid van open kavels belangrijk. Ook de verweving met het landschap door middel van groenstructuren is een essentieel element.

5.2.1.2. Wegennet en verbindingen

De algemene hoofddoelstelling is om de erfgoedkenmerken en - elementen te bewaren. Het wegennet gaat grotendeels terug op 18e-eeuwse of oudere structuren die nog grotendeels te herkennen zijn in het huidige stratenpatroon. De verhouding tussen pleinen - hoofdweg - kleinere wegen - voetwegen moet bewaard blijven. De hoofdweg heeft steeds gediend als belangrijkste as, waarlangs gebouwen zoals de kerk en het gemeentehuis gevestigd waren maar ook winkels en scholen. De functie als 'hoofdweg' moet bewaard blijven, maar waarbij de concentratie meer op detailhandel en centrumfuncties zal komen te liggen dan op de straat als doorgang. De hoofdstraat was in het verleden eerder opgevat als één langgerekt plein dan een straat met duidelijke afscheiding van het voetpad. In de toekomst zal dit teruggebracht worden waardoor het historische karakter van de hoofdstraat hersteld wordt. Daarbij is het ook belangrijk om de verspringingen in de bouwlijn te behouden, omdat dit een beeldbepalend karakter heeft in de straat. De kleinere wegen zijn nauwelijks breed genoeg voor één auto, waardoor het typische karakter van de dorpskern versterkt wordt. Dit geldt eveneens voor de voetwegen. Doordachte materiaalkeuzes die passen binnen de historische context en de categorie waartoe de weg behoort versterken de belangrijke historische plaats van deze straten binnen het dorpsgezicht. De materialen lopen ook best door over de pleinen zodat er één geheel bekomen wordt.

Het netwerk van 'trage (voet)wegen' dient behouden en verder uitgebreid te worden. De historische trage wegen die op sommige plaatsen thans verdwenen zijn, worden hersteld.

5.2.1.3. Bebouwde omgeving

De algemene hoofddoelstelling is om de erfgoedkenmerken en - elementen te bewaren. Het dorpsgezicht wordt gekenmerkt door verschillende typologieën van bebouwing en door verschillende tijdslagen die allemaal an sich herkenbaar moeten blijven. De identiteit en de typologie moet bewaard blijven en versterkt worden. Binnen het dorpsgezicht is ook het contact tussen de bebouwing en het omliggende landschap belangrijk. Daarom zijn niet enkel de voorgevels van de huizen een belangrijk, maar alle gevels van het gebouw. Sommige panden zijn thans anders georiënteerd dan historisch de bedoeling was, de huidige voorgevel was vroeger de achtergevel. Daardoor zijn bepaalde beeldbepalende kenmerken in de huidige achtergevel te zien (die vroeger de voorgevel was). Deze elementen moeten ook bewaard en geherwaardeerd worden.

De (boeren)arbeiderswoningen en hoeves worden gekenmerkt door één bouwlaag, dakbedekking met holle dakpannen, dakoversteek ondersteund door houten klossen of muizentanden, houten kruiskozijnen met beluikte vensters (blauw-wit of groen-wit geschilderd), getoogde deuropeningen en meestal is de langse gevel met ramen naar het zuiden gericht (zie ook hoofdstuk 3. Inventaris). Het is wenselijk deze elementen bij dit type gebouwen te behouden en te herstellen. Er moet uitgegaan worden van het behoud van deze beeldbepalende elementen bij restauratie- of onderhoudswerken. De gebouwen die eveneens onder dit type gebracht kunnen worden die één of meerdere van deze kenmerkende elementen verloren hebben, worden bij voorkeur hersteld om zo de erfgoedwaarden van het algehele dorpsgezicht te herstellen.

De dorpswoningen die langs de hoofdstraat gelegen zijn, zijn eveneens beeldbepalend. Kenmerkend voor deze gebouwen zijn twee bouwlagen, een geprofileerde kroonlijst met bakgoot en de gevels zijn vaak decoratief uitgewerkt (met gekleurde speklagen, guirlandes,...). Deze elementen dienen bewaard te blijven om de dorpswoningen

als typologie te kunnen blijven herkennen. Er moet uitgegaan worden van het behoud van deze beeldbepalende elementen bij restauratie- of onderhoudswerken. De gebouwen binnen deze typologie die één of meerdere van deze elementen verloren hebben, worden bij voorkeur hersteld om zo de erfgoedwaarden van het algemene dorpsgezicht te herstellen. Dit geldt evenwel enkel indien ze deze kenmerken oorspronkelijk bezaten, dit moet steeds geverifieerd worden via hoofdstuk 2. Historische nota en de inventaris en diagnose in hoofdstuk 3.

Vanuit de historische nota konden er geen algemene kenmerken gedistilleerd worden voor de villa's. Voor deze panden geldt echter ook steeds dat er uit gegaan wordt van het behoud van originele afwerkingslagen en materialen. Aanpassingen die bijvoorbeeld aan 'het kasteel van juffrouw De Schuijter' (Hansbekedorp 10) gebeuren in functie van de (her)bestemming gebeuren steeds in harmonie met de erfgoedwaarden.

De werkplaatsen in Hansbekedorp worden gekenmerkt door een functioneel uitzicht. De melkerij is momenteel in een relatief slechte staat wat leidt tot een verlies van erfgoedwaarden. Het exterieur wordt gekenmerkt door de volumetrie en speklagen in een gele baksteen, maar door de huidige 'koterijen' die aangebouwd zijn komt het geheel niet tot zijn recht. Een herstel van het oorspronkelijke uitzicht is aangewezen.

Hansbeke bezit twee scholen: het klooster is nog steeds als school in gebruik en de jongensschool doet momenteel dienst als gemeentenzaal. Deze functies zullen ook in de toekomst zo gebruikt blijven. Beeldbepalende elementen van het klooster zijn de wapenschilden van de familie van de Woestijne, de neogotische kapel, de opbouw van de klaslokalen rondom een binnenkoer en de functionele bouw in baksteenmetselwerk. Deze elementen worden bij toekomstige restauratie- of onderhoudswerken gerespecteerd en indien nodig hersteld. De voormalige jongensschool wordt gekenmerkt door de opbouw van onderwijzerswoning annex klaslokalen. Ook het baksteen-

metselwerk en de versieringen die hierin werden aangebracht en het schrijnwerk zijn belangrijke beeldbepalende elementen. Deze elementen worden bij toekomstige restauratie- of onderhoudswerken steeds gerespecteerd.

In het transformatiekader werden enkele woongebieden binnen en aan de rand van het beschermde dorpsgezicht aangeduid. In de toekomst kunnen deze gebieden ingevuld worden met nieuwe woningen. De woningen die hier gebouwd zullen worden, zijn steeds in harmonie met de erfgoedwaarden van het dorpsgezicht. De nieuwe gebouwen worden bij voorkeur geënt op de bestaande typologieën binnen het dorp. De beeldbepalende kenmerken zijn richtinggevend voor de nieuwbouwprojecten.

-Type hoevegebouw:

Behoud van de volumetrie: één bouwlaag⁶⁵, zadeldak met dakpannen, geen dakkapellen, langse gevel parallel met de straat

- Type dorpswoning:

behoud van de volumetrie: maximaal twee bouwlagen, hoger volume dan het hoevegebouw, zadeldak met gebakken dakpannen, geen grote dakkapellen in het dakvlak.

In de dorpskern zijn er eveneens gebouwen aanwezig die geen specifieke erfgoedwaarden hebben, maar die ook geen afbreuk doen aan het historische karakter van de dorpskern. Bij verbouwingen of vervangende nieuwbouw dient er rekening gehouden te worden met de erfgoedwaarden van de dorpskern Hansbeke in de volumewerking, inplanting en materiaalkeuze. Er dient gelet te worden op de integratie van de woningen in het dorpsgezicht.

⁶⁵ bouwlaag: alles boven de grond, exclusief de zolder

5.2.1.4. Groen- en landschapselementen

De algemene hoofddoelstelling is om de erfgoedkenmerken en -elementen te bewaren en gericht te versterken. In het dorpsgezicht komen diverse groen- en landschapselementen voor.

Punt- en lijnstructuren

Als eerste groenstructuur vermelden we de hoogstammige bomen die voorkomen gekoppeld aan bouwkundige elementen (in het bijzonder de tuin van het cultuurhuis) en als bomenrijen langs wegenissen. Zij maken er deel van uit of ze structureren de grens tussen de bebouwde kern en het open landschap. Voor deze groenelementen is het van belang de instandhouding na te streven door deskundig groenbeheer. Er worden geen specifieke ingrepen in functie van omvorming of aanvulling gepland. Leegtes in het bomenbestand kunnen evenwel aangevuld worden met het oog op instandhouding. De meest concrete doelstelling op het landschappelijk vlak binnen deze context is het opwaarderen van de tuin bij het cultuurhuis en zijn relatie met de omgevende publieke ruimte. Dit sluit aan bij de doelstelling om publiek ontsloten open ruimte te midden van de bebouwde zone van de dorpskern te bestendigen en op te waarderen. Ook het waardevolle bomenbestand in deze tuin wordt beschermd en in stand gehouden.

In tweede instantie zijn er overwegend de groenelementen die gekoppeld zijn aan de hydrografische structuur buiten de dorpskern, meer bepaald de (knot)bomenrijen en houtkanten langsheen de grachten en waterlopen, alsook het Elzenbroekbos. Daar geldt de hoofddoelstelling om de historische beplantingsstructuren t.b.v. de herkenbaarheid van de landschappelijke structuur aan beide zijden van het dorp te behouden, te herstellen en/of te versterken. Hier zullen ook actieve omvormingsmaatregelen aangewezen zijn.

Vlakvormige structuren

De historisch en landschappelijk meest waardevolle open akkers, weilanden en groene ruimtes zullen behouden blijven en er moet zorg en aandacht zijn voor de inpassing van de rondweg in het bestaande landschap. Daarnaast vraagt ook het herstel van de open relatie van de begraafplaats met een omgevende landschap bijzondere aandacht.

5.2.1.5. Overgangszone rondom dorpsgezicht

Het dorpsgezicht mag niet als 'eiland' beschouwd worden, aan de randen van het beschermde dorpsgezicht dienen ingrepen ook steeds in harmonie te zijn met de erfgoedwaarden. Zo vallen het zuidelijke deel van de hoofdstraat Hansbekedorp voor de spoorwegovergang en het stationsplein net buiten de afbakening van de bescherming. Om geen abrupte overgang te hebben en om een eenheid te krijgen in het gehele dorp wordt de materialisatie en uitzicht van de hoofdstraat doorgetrokken tot op deze plaats.

Hetzelfde geldt voor het beheer van landschappelijke elementen die buiten het beschermde deel gelegen zijn.

Zuidelijk deel Hansbekedorp en stationsplein ten noorden van de spoorweg

5.2.2. Nevendoelstellingen

De nevendoelstellingen komen overeen met de visie die in het masterplan uitgewerkt is. Hier wordt kort de visie toegelicht, een meer concretere uitwerking is terug te vinden in dit masterplan.

In de hoofdstraat zelf kan het langsparkeren best beperkt worden. Om tegemoet te komen aan de parkeernoden worden nieuwe parkeerplaatsen ingericht op geschikte plaatsen. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met de erfgoedwaarden.

In de verkeersborden en straatmeubilair wordt een eenheid gezocht, om in harmonie te zijn met de historische context en uitzicht van het straatbeeld. Dit geldt eveneens voor de terrassen van cafés en restaurants die in het straatbeeld gelegen zijn. De parasols die hier geplaatst worden zijn bij voorkeur op elkaar afgestemd (en zonder reclame hierop) zodat een eenheid verkregen wordt.

Op de gelijkvloerse verdieping van bestaande en nieuwe gebouwen moet de mogelijkheid komen en blijven om hier handelsruimtes in te richten. De economische activiteiten in de dorpskern kunnen zo gewaarborgd worden.

In het dorp zijn reeds enkele infoborden geplaatst. Deze worden bij voorkeur behouden en uitgebreid op verschillende plaatsen, op voorwaarde dat ze een uniform uitzicht krijgen.

Na de verbreding van de spoorlijn worden de 'restgronden' ingericht als gemeenschappelijke ruimtes. Hier kunnen onder meer speeltuintjes of moestuintjes ingericht worden.

De geluidsschermen die geplaatst zullen worden kunnen ingekleed worden, bijvoorbeeld met groen of met kunstwerken. Dit zal steeds gebeuren met respect voor de erfgoedwaarden van de historische dorpskern.

6. OPSOMMING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Het doel van het beheersplan is om een ambitie voor de komende 20 jaar te formuleren. Een aantal werken opgenomen in dit beheersplan komt in aanmerking voor betoelaging. Wat betoelaagbaar is, hangt steeds af van de vigerende regelgeving, de vigerende beleidsdocumenten en de beschikbare kredieten. De eigenaars die een premie wensen aan te vragen dienen daarvoor steeds de op dat moment van kracht zijnde richtlijnen te raadplegen.

Daarenboven moet de noodzaak van de uit te voeren werken aangetoond worden op basis van dit beheersplan en op basis van een actuele diagnose van het pand. De aanvrager moet op basis van dit beheersplan motiveren waarom men denkt in aanmerking te komen voor een premie.

De werkzaamheden die in onderhavige beheersplan opgenomen zijn, hebben louter betrekking tot het behouden en versterken van de erfgoedwaarden van de beschermde dorpskern. Er wordt verwezen naar het masterplan voor Hansbeke voor uitgebreide werkzaamheden die betrekking hebben op de ruimere context van het dorp.

6.1. Wegennet en verbindingen

175

6.1.1. Eenmalige maatregelen

De **hoofdstraat Hansbekedorp** wordt aangelegd in hetzelfde materiaal van gevel tot gevel, zonder een niveauverschil tussen rijweg en voet- of fietspad. De materialisatie wordt uitgevoerd in kasseien of platines. Er worden twee comfortstroken in beton aangelegd waar fietsers, rolstoelgebruikers en mensen met kinderwagens vlot over kunnen manouvreren. De historische kasseien op het kerkplein worden behouden, indien nodig worden hier herstellingen of vervangingen aan uitgevoerd.

Het asfalt op het pleintje aan de Kerkakkerstraat dat aansluit op het plein van de kerk (zie hoofdstuk 4. Beschrijving van de erfgoedwaarden) wordt vervangen door kasseien.

Indien de asfalt van de kleinere wegen binnen het dorp vervangen moet worden, is het een optie om hier dan kasseien of platines te leggen.

De verharding van de **trage wegen** binnen het beschermde dorpsgezicht die thans uitgevoerd zijn in betonklinkers, wordt vervangen door halfverharding of kasseien.

In het beschermde dorpsgezicht wordt het straatmeubilair (verlichtingsarmaturen, banken, vuilbakken) vervangen door straatmeubilair van eenzelfde 'familie' zodat eenheid verkregen wordt. Hierbij wordt ook gezorgd dat de plaatsing van de verkeersborden op een strategische plaats gebeurt, eventueel na een analyse door een verkeersexpert, zodat deze het algemene uitzicht van de beschermde dorpskern niet in gedrang brengt.

Bij de oprichting van nieuwe gebouwen op Hansbekedorp wordt de bouwlijn bewaard van de oorspronkelijke bebouwing. Deze mag niet afwijken zodat het algemene beeld waarbij de gevels verspringen behouden blijft.

In de hoofdstraat Hansbekedorp worden de parkeerplaatsen beperkt. Er worden nieuwe geclusterde parkeerplaatsen aangelegd. Voor hun concrete inplanting wordt verwezen naar het masterplan. De materialisatie waarin ze uitgevoerd worden sluit aan bij de materialisatie waarin de hoofdstraat is uitgevoerd (kasseien of platines).

De afscheidingen (vaak van privé-eigenaars) langsheen de trage wegen hebben bij voorkeur lage hoogtes. De afscheidingen tussen de wegen en de privé-eigendommen zijn bij voorkeur laag en (semi)doorzichtig. Afscheidingen uit ijzer, houten platen, aluminium, golfplaten,... worden vermeden. Een draadhek met begroeiing tegen is wel toegestaan.

De perceelsafscheidings worden bij voorkeur uitgevoerd in kwalitatieve materialen die aansluiten bij de erfgoedwaarden van het dorpsgezicht. Er wordt bij voorkeur gekozen voor groenschermen of kwalitatieve (bijvoorbeeld gevlochten) houten afsluitingen. Muren uit snelbouwsteen, houten platen, golfplaten, steenkorven,... zijn niet wenselijk. Indien een bakstenen muur terug gereconstrueerd kan worden op basis van historisch fotomateriaal is dit mogelijk.

Voor de landschappelijke inpassing van de aan te leggen rondweg wordt er verwezen naar het Masterplan voor de dorpskern van Hansbeke.

6.1.2. Wederkerende maatregelen

Daar waar trage wegen een grazige berm hebben, hoort de toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers door een regulier maaibeheer verzekerd te worden. Indien het maaien omwille van veiligheidsredenen voor 15 juni moet gebeuren, wordt er conform het Bermbesluit een uitzondering verleend. De werken worden idealiter mee opgenomen in de planning van maaiwerken langsheen openbare wegen onder bevoegdheid van de gemeente.

6.2. Bebouwde omgeving

Bij de werkzaamheden wordt er steeds uitgegaan van de restauratieladder:

1. Onderhoud/conserveren:

Bestaande historisch waardevolle elementen worden zoveel mogelijk behouden en blijven door regelmatig onderhoud in een goede staat.

2. Restauratie:

Bij schade aan een element wordt er aan plaatselijk herstel gedaan en wordt zoveel mogelijk van het oorspronkelijke onderdeel bewaard.

3. Vernieuwen:

Als een element te beschadigd is of een recente toevoeging is, kan er geopteerd worden om een nieuw element in te brengen. Hiervoor zijn er drie opties: kopiëren, imiteren of verbeteren. Bij de eerste optie wordt het materiaal, de vorm, afwerking, profilering en verbindingstechniek van het originele element volledig overgenomen. Bij de imitatie wordt de vorm, afwerking en profilering overgenomen maar kan het materiaal en de verbindingstechniek afwijken. Bij het verbeteren wordt de vorm en afwerking overgenomen maar kan de verbindingstechniek, materiaalkeuze of de profilering afwijken als dit nodig blijkt.

Er wordt per typologie bepaald welke werkzaamheden dienen te gebeuren ter herwaardering en het behoud van de erfgoedwaarden. Deze kenmerken werden bepaald in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen.

In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 werd er per pand aangegeven welke werkzaamheden van toepassing zijn voor het gebouw.

Bij bijkomende vragen met betrekking tot de maatregelen wordt verwezen naar de afwegingskaders die door het Agentschap Onroerend Erfgoed zijn uitgegeven. Op moment van opmaak van het beheersplan (2017) zijn de afwegingskaders voor historisch schrijnwerk en dakisolatie al gepubliceerd op de website. Voor zonnepanelen en publiciteit wordt dit in 2018 verwacht.

6.2.1. **(Boeren)arbeiderswoningen**

De maatregelen die hier uiteen gezet worden zijn gericht op het behouden en versterken van de erfgoedkenmerken van de boerenarbeiderswoningen (die bepaald werden in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen). In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 wordt per pand aangegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Materiaal-technisch vooronderzoek om historische afwerkklagen of kleurstellingen te achterhalen, is mogelijk.

6.2.1.1. **Enmalige werkzaamheden**

GEVELS

In de zuidgerichte voorgevel worden ramen en deuren behouden of indien nodig teruggebracht. Dichtgemaakte raam- en deuropeningen die duidelijk dichtgemaakt werden en wijzen op een historische opening (door dat ze de harmonie in de gevel herstellen of wijzen op een historische indeling van het pand) mogen in deze gevel terug opengemaakt worden. Dit is op voorwaarde dat er integrerend schrijnwerk wordt ingebracht, dit is een houten beplankte deur of houten ramen (zie verder: schrijnwerk).

Verbouwde deur- en raamopeningen kunnen teruggebracht worden naar hun oorspronkelijke toestand. De deuropeningen zijn getoogd.

Het baksteenmetselwerk wordt geschilderd of gekaleid (zie verder: schilderwerken) maar de structuur van de bakstenen moeten steeds zichtbaar zijn. Zo is bepleisteren en het plaatsen van buitengevelisolatie niet toegestaan. Het verwijderen van een aangebrachte pleisterlaag om terug te gaan naar het oorspronkelijke gekaleid/geschilderd baksteenmetselwerk is toegestaan. Indien uit de historische nota bleek dat de gevels oorspronkelijk niet geschilderd waren, mag de schilder- en of kaleilaag verwijderd worden. In de tabellen is aangegeven welke panden geschilderde gevels hebben.

Als de gemetste muizentanden schade vertonen worden ze hersteld door ze opnieuw op te voegen en eventueel beschadigde bakstenen te vervangen.

Beschadigd baksteenmetselwerk wordt verstevigd met een steenverharder (indien de noodzaak ervan aangetoond is) of door vervanging van de baksteen. Uitgespoeld voegwerk wordt uitgekapt en heropgevoegd. Bij de meeste gevels is hervoegen met een kalkmortel aangewezen. Sommige gevels zijn echter oorspronkelijk al met een cementmortel gevoegd. Bij herstel van deze gevels dient een compatibele mortel gekozen te worden in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

DAK

Slecht integrerende dakbedekking wordt vervangen door roodgebakken holle dakpannen. Bestaande dakbedekking uit roodgebakken holle dakpannen wordt behouden (zie ook afwegingskader 'dakisolatie').

Holle dakpan

De houten consoles die de dakoversteek ondersteunen worden indien nodig hersteld of vervangen naar het oorspronkelijke model. Bij panden waarbij de dakoversteek verdween, kan deze teruggebracht worden.

Enkel hanggoten zijn toegestaan en worden uitgevoerd in zink. Later toegevoegde bakgoten worden bij voorkeur verwijderd. Bakgoten en hanggoten uit andere materialen zoals PVC zijn niet toegestaan. Dit geldt eveneens voor de regenwaterafvoeren, deze worden bij voorkeur uit zink vervaardigd om te integreren bij het historisch geheel.

Grote, opvallende kachel- en verluchtungs pijpen worden verwijderd omdat ze het beeld verstoren. In het dakvlak worden de dakvlakvensters zoveel mogelijk beperkt. Indien een dakvlakvenster geplaatst wordt, gebruikt men bij voorkeur een venster naar het type 'velux classico'.

Type "Velux Classico"

Isolatie van het dak is enkel mogelijk langs de binnenzijde. Het plaatsen van een sarkingdak (d.i. plaatsen van de isolatie op de kepers en dus langs de buitenzijde van de dakstructuur) is niet mogelijk omdat dit de specifieke vorm van de daken te veel zou vervormen.

SCHRIJNWERK

Bestaand historisch houten schrijnwerk wordt behouden en indien nodig hersteld door middel van plaatselijk herstel met een houtpasta of plaatselijk vervangen van elementen. Als het schrijnwerk te beschadigd is om te herstellen kan er geopteerd worden om het raam te vervangen naar het bestaande historische model (zie ook "afwegingskader historisch schrijnwerk" van het Agentschap Onroerend Erfgoed). Hedendaagse ramen kunnen vervangen worden naar een historisch integrerend model. Voor de **rechthoekige raamopeningen** is dit een houten kruiskozijn met een vast bovenlicht of een houten raam met een vaste houten middenstijl waarvan de twee vleugels volledig opendraaien. Voor de **getoogde raamopeningen** zijn dit houten ramen met een zwaarder geprofileerde middenstijl met roedenverdelingen (referentie historische foto 1950 Doornbosstraat 1 in hoofdstuk 2. Historische nota).

Bij panden waar de luiken verdwenen zijn, worden deze teruggebracht. Bestaande luiken worden behouden en indien nodig hersteld. Als de luiken in een dergelijk slechte toestand verkeren, kunnen ze vervangen worden naar het historisch model.

Nog oorspronkelijke voordeuren worden maximaal bewaard en indien nodig hersteld. Hedendaagse deuren worden vervangen naar een integrerend model, die uitgevoerd zijn in hout.

OMGEVINGSAANLEG

De voortuinen bij de panden zijn bij voorkeur onverhard met uitzondering van een paadje naar de voordeur. Er worden integrerende lage groenafscheidings geplaatst.

6.2.1.2. Wederkerende maatregelen

DAK

Beschadigde of verdwenen dakpannen worden vervangen door een gelijkaardige roodgebakken holle dakpan.

Bij schade aan de houten consoles worden deze hersteld of vervangen naar het historische model.

SCHILDERWERKEN

De luikjes van de (boeren)arbeiderswoningen worden geschilderd in de toepasselijke kleuren. De historische kleurstelling, overeenkomstig met de oorspronkelijke eigenaars, kan teruggevonden worden in hoofdstuk 2. Historische nota. Enkel de kleurcombinatie wit - 'gravenblauw' en wit - groen is toegestaan. In het geval dat de oorspronkelijke eigenaar niet gekend is of deze niet teruggevoerd kan worden op de baron of de rijke grootgrondbezittende familie, kan men kiezen uit de wit - lichtblauwe of wit - groene combinatie. Er wordt gebruik gemaakt van een dampopen verfsysteem.

De gevels worden in het wit gekaleid of geschilderd met een dampopen verfsysteem omdat dit aansluit bij de historische situatie. Er wordt gebruik gemaakt van een dampopen verfsysteem. Eventueel kan er een zwarte plint toegevoegd worden.

Muurankers en ijzeren elementen worden ontroest en in het zwart geschilderd.

6.2.2. Dorpshoeve

De maatregelen die hier uiteen gezet worden zijn gericht op het behouden en versterken van de erfgoedkenmerken van de dorpshoeves (die bepaald werden in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen). In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 wordt per pand aangegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Materiaal-technisch vooronderzoek om historische afwerkklagen of kleurstellingen te achterhalen, is mogelijk.

6.2.2.1. Enmalige maatregelen

GEVELS

De gevels kunnen gekaleid of geschilderd worden maar de structuur van het baksteenmetselwerk moet steeds zichtbaar blijven. Zo is bepleisteren en het plaatsen van buitengevelisolatie niet toegestaan.

Beschadigd baksteenmetselwerk wordt hersteld met steenversteving (indien de noodzaak hiervan aangetoond is) of door vervanging. Uitgespoeld voegwerk wordt uitgekapt en heropgevoegd. Bij de meeste gevels is hervoegen met een kalkmortel aangewezen. Sommige gevels zijn echter oorspronkelijk al met een cementmortel gevoegd. Bij herstel van deze gevels dient een compatibele mortel gekozen te worden in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

DAK

Niet-overeenkomstige dakbedekking kan vervangen worden door roodgebakken holle dakpannen. Bestaande dakbedekking uit rode dakpannen wordt behouden.

Holle dakpan

Houten consoles onder de dakoversteek worden indien nodig hersteld of vervangen naar het historische model.

Enkel hanggoten zijn toegestaan en ze worden uitgevoerd in zink. Recente bakgoten worden bij voorkeur verwijderd. Afwijkende materialen zoals PVC zijn niet toegestaan. Dit geldt ook voor de regenwaterafvoeren, zij worden ook in zink uitgevoerd.

In het dakvlak worden dakvlakramen zoveel mogelijk beperkt. Indien een dakraam geplaatst wordt, is deze van het type "velux classico".

Type "Velux Classico"

Isolatie van het dak is enkel mogelijk langs de binnenzijde. Het plaatsen van een sarkingdak (d.i. plaatsen van de isolatie op de kepers en dus langs de buitenzijde van de dakstructuur) is niet mogelijk omdat dit de specifieke vorm van de daken teveel zou vervormen (zie ook afwegingskader 'dakisolatie').

SCHRIJNWERK

Hedendaagse ramen kunnen vervangen worden naar een historisch integrerend model. Voor de **rechthoekige raamopeningen** is dit een houten kruiskozijn met een vast bovenlicht of een houten raam met een vaste houten middenstijl waarvan de twee vleugels volledig opendraaien. Voor de **getoogde raamopeningen** zijn dit houten ramen met een zwaarder geprofileerde middenstijl met roedenverdelingen (referentie historische foto 1950 Doornbosstraat 1 in hoofdstuk 2. Historische nota).

Bij panden waar de luiken verdwenen zijn, worden deze teruggebracht. Bestaande luiken worden behouden en indien nodig hersteld. Als de luiken in een dergelijk slechte toestand verkeren, kunnen ze vervangen worden naar het historisch model.

Hedendaagse voordeuren worden vervangen naar een integrerend model, vervaardigd uit hout.

OMGEVINGSAANLEG

De voortuinen blijven zoveel mogelijk onverhard, met uitzondering van een verhard pad naar de voordeur, om het landelijke karakter te benadrukken.

Inherent aan de 'dorpshoeves' is hun grotere opzet en een groter erf die ze bezaten. Deze context is echter enkel bij de hoeve in de Doornbosstraat bewaard gebleven. De relatie met de omgeving en ruimtelijke opzet moet in de toekomst bewaard blijven. De gronden in de onmiddellijke nabijheid blijven steeds onbebouwd.

6.2.2.2. Wederkerende maatregelen

DAK

Beschadigde of verdwenen dakpannen worden vervangen door roodgebakken holle dakpannen.

Beschadigde houten consoles worden hersteld of vervangen naar het historisch model.

SCHILDERWERKEN

De luikjes van de dorps-hoeves worden geschilderd in de toepasselijke kleuren. De historische kleurstelling, overeenkomstig met de oorspronkelijke eigenaars, kan teruggevonden worden in hoofdstuk 2. Historische nota. Enkel de kleurcombinatie wit - lichtblauw en wit - groen is toegestaan. In het geval dat de oorspronkelijke eigenaar niet gekend is of deze niet teruggevoerd kan worden op de baron of de rijke grootgrondbezittende familie, kan men kiezen uit de wit - lichtblauwe of wit - groene combinatie. Er wordt gebruik gemaakt van een dampopen verfsysteem.

De gevels worden in het wit gekaleid of geschilderd met een dampopen verfsysteem omdat dit aansluit bij de historische situatie. Eventueel kan er een zwarte plint toegevoegd worden.

Muurankers en ijzeren elementen worden ontroest en in het zwart geschilderd.

6.2.3. Dorpswoning

De maatregelen die hier uiteen gezet worden zijn gericht op het behouden en versterken van de erfgoedkenmerken van de dorpswoningen (die bepaald werden in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen). In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 wordt per pand aangegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Materiaal-technisch vooronderzoek om historische afwerkklagen of kleurstellingen te achterhalen, is mogelijk.

6.2.3.1. Eenmalige maatregelen

GEVELS

Bij de panden met zichtbaar baksteenmetselwerk blijft dit zichtbaar, de gevels mogen niet geschilderd of gekaleid worden. Hierdoor is het plaatsen van buitengevelisolatie ook niet toegestaan. Uitzondering hierop vormen Hansbekedorp nummer 36-38, 19, 7 en Lindestraat 1. Bij het schilderen moet het baksteenmetselwerk wel steeds zichtbaar blijven. De gevels van nummer 7 zijn geceamenteerd. Indien de cementering beschadigd is, wordt ze hersteld. In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 is aangeduid welke maatregelen voor welk pand gelden.

Indien nodig wordt het baksteenmetselwerk lokaal hersteld door steenversterking (indien de noodzaak aangetoond wordt) of vervanging. Uitgespoeld of beschadigd voegwerk kan hersteld worden door de voegen uit te kappen en opnieuw op te voegen. Bij de meeste gevels is hervoegen met een kalkmortel aangewezen. Sommige gevels zijn echter oorspronkelijk al met een cementmortel gevoegd. Bij herstel van deze gevels dient een compatibele mortel gekozen te worden in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Beschadigde geglazuurde bakstenen of geglazuurde geveltegels worden hersteld of indien nodig vervangen naar het historisch model.

Decoratieve gevelelementen worden bij schade vakkundig hersteld.

De nieuwe winkelpuien van Hansbekedorp 32, 34-34bis zijn storend in het dorpsgezicht. Het verwijderen van deze puien en het terugbrengen van de historische situatie, zoals op de historische foto's te zien is (zie hoofdstuk 2. Historische nota) is mogelijk en wenselijk.

Overige storende, nieuwe elementen, zoals rol-luikkasten, kunnen verwijderd worden om de oorspronkelijke situatie te herstellen.

DAK

Slecht integrerende dakbedekking wordt vervangen door "tuile du nord" of holle dakpannen. Voor het plaatsen van dakisolatie, wordt verwezen naar het afwegingskader 'dakisolatie' van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Beschadigde houten bakgoten worden hersteld door ingerotte of kapotte onderdelen te vervangen. Indien nodig wordt de volledige bakgoot vervangen naar historisch model. Nieuwe, slecht integrerende bakgoten worden vervangen naar een beter aansluitend model. Hanggoten zijn niet toegestaan en worden indien nodig verwijderd.

Bij schade wordt de geprofileerde kroonlijst hersteld.

SCHRIJNWERK

Schrijnwerk vervaardigd uit PVC doet afbreuk aan de erfgoedwaarden van de panden en wordt vervangen door houten schrijnwerk met een eenvoudige roedenverdeling (zie ook afwegingskader 'historisch schrijnwerk' van het Agentschap Onroerend Erfgoed).

Aan de panden waar er sporen zijn van luiken kunnen er nieuwe, houten luiken aangebracht worden. De luiken worden, indien mogelijk, vormgegeven naar het historisch model (op basis van historische foto's, zie hoofdstuk 2. Historische nota). De nieuwe luiken bij Hansbekedorp nummer 23 worden verwijderd en vervangen door houten luiken.

6.2.3.2. Wederkerende maatregelen

DAK

De dakbedekking uit “tuile du nord” of holle dakpannen wordt hersteld indien deze beschadigd is. Hiervoor worden steeds dezelfde dakpannen gebruikt als er op het dak van het betreffende pand liggen.

Houten bakgoten en houten consoles worden plaatselijk hersteld of als de schade te groot is, integraal vervangen naar het historisch model.

SCHILDERWERKEN

Het schrijnwerk wordt om de vijf jaar geschilderd in de kleur zoals ze opgenomen zijn in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen. Er wordt een dampopen verfsysteem gebruikt.

Ijzeren elementen zoals muurankers worden om de vijf jaar ontroest en opnieuw geschilderd.

6.2.4. *Villa*

De maatregelen die hier uiteen gezet worden zijn gericht op het behouden en versterken van de erfgoedkenmerken van de villa's (die bepaald werden in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen). In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 wordt per pand aangegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Materiaal-technisch vooronderzoek om historische afwerkklagen of kleurstellingen te achterhalen, is mogelijk.

6.2.4.1. *Eenmalige maatregelen*

GEVELS

Het zichtbaar metselwerk wordt steeds behouden, de gevels mogen niet geschilderd, gekaleid of bepleisterd worden. Bijgevolg is het plaatsen van buitengevelisolatie ook niet mogelijk.

Indien nodig wordt het baksteenmetselwerk lokaal hersteld door steenversterking (indien de noodzaak ervan aangetoond wordt) of vervanging. Uitgespoeld of beschadigd voegwerk kan hersteld worden door de voegen uit te kappen en opnieuw op te voegen. Bij de meeste gevels is hervoegeen met een kalkmortel aangewezen. Sommige gevels zijn echter oorspronkelijk al met een cementmortel gevoegd. Bij herstel van deze gevels dient een compatibele mortel gekozen te worden in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

De arduinen plint kan bij schade hersteld worden door de scheuren te verlijmen of plaatselijk herstel met een mortel.

DAK

Bij herstelling aan het dak of dakisolatie wordt steeds het afwegingskader "dakisolatie" van het Agentschap Onroerend Erfgoed als leidraad genomen.

Beschadigde houten bakgoten worden hersteld door ingerotte of kapotte onderdelen te vervangen. Indien nodig wordt de volledige bakgoot vervangen naar historisch model. Nieuwe, slecht integrerende bakgoten worden vervangen naar een beter aansluitend model.

Hanggoten zijn niet toegestaan.

Bij schade wordt de geprofileerde kroonlijst hersteld.

SCHRIJNWERK

Het PVC-schrijnwerk dat storend werkt in het gevelbeeld wordt vervangen door houten schrijnwerk met eenvoudige profilering dat beter integreert bij het geheel (zie ook afwegingskader 'historisch schrijnwerk' van het Agentschap Onroerend Erfgoed).

Storende rolluikkasten worden verwijderd.

6.2.4.2. *Wederkerende maatregelen*

DAK

Beschadigde of ontbrekende dakpannen of leien worden vervangen door hetzelfde type.

Bij schade kan de houten kroonlijst en bakgoot plaatselijk hersteld worden of indien nodig vervangen naar het historische model.

SCHILDERWERKEN

De houten (kroon)lijsten en dakoversteken worden om de vijf jaar geschilderd in de kleur zoals ze opgenomen staat in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen. Er wordt een dampopen verfsysteem gebruikt.

Ijzerelementen zoals muurankers worden om de vijf jaar ontroest en opnieuw geschilderd.

6.2.5. Werkplaats

De maatregelen die hier uiteen gezet worden zijn gericht op het behouden en versterken van de erfgoedkenmerken van de werkplaatsen (die bepaald werden in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen). In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 wordt per pand aangegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Materiaal-technisch vooronderzoek om historische afwerkklagen of kleurstellingen te achterhalen, is mogelijk.

6.2.5.1. *Enmalige maatregelen*

GEVELS

Het zichtbaar metselwerk wordt steeds behouden, de gevels mogen niet geschilderd, gekaleid of bepleisterd worden. Bijgevolg is het plaatsen van buitengevelisolatie ook niet mogelijk.

Het baksteenmetselwerk wordt indien nodig hersteld door plaatselijk aan steenherstel (indien de noodzaak ervan aangetoond is) of -vervangings te doen. Het voegwerk kan vernieuwd worden door de voegen uit te kappen en opnieuw op te voegen. Bij de meeste gevels is hervoegen met een kalkmortel aangewezen. Sommige gevels zijn echter oorspronkelijk al met een cementmortel gevoegd. Bij herstel van deze gevels dient een compatibele mortel gekozen te worden in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Relatief recent aangebrachte elementen die storerend werken in het gevelbeeld, kunnen verwijderd worden.

DAK

Bij het plaatsen van dakisolatie wordt het afwegingskader 'dakisolatie' van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Niet-integrerende dakbedekking wordt vervangen door een dakbedekking die beter aansluit bij het historische karakter van gebouw. In geval van de voormalige melkerij geven historische foto's weer dat het hier om een dakbedekking uit leien ging. Houten kroonlijsten en consoles kunnen hersteld worden bij schade of volledig vervangen naar het historische model als de schade te groot is.

SCHRIJNWERK

Beschadigd raamschrijnwerk wordt zoveel mogelijk plaatselijk hersteld door het hout gedeeltelijk te vervangen. Als de schade te groot is, kan het raam vervangen worden naar het historisch model. Niet-oorspronkelijke ramen worden vervangen door houten ramen met eenvoudige profilering (zie ook afwegingskader "historisch schrijnwerk" van het Agentschap Onroerend Erfgoed).

De houten poorten worden zoveel mogelijk bewaard omdat zij een relict zijn van de vroegere industriële functie die aan de gebouwen toe te kennen was.

Houten kroonlijsten en consoles kunnen hersteld worden bij schade of volledig vervangen naar het historische model als de schade te groot is.

6.2.5.2. *Wederkerende maatregelen*

DAK

Beschadigde dakpannen worden ad hoc hersteld met dakpannen van hetzelfde type.

Een beschadigde kroonlijst wordt indien nodig hersteld.

SCHILDERWERK

Het houten schrijnwerk wordt om de vijf jaar geschilderd ten einde schade aan het hout te vermijden. Er wordt een dampopen verfsysteem gebruikt.

Om de vijf jaar worden de muurankers en ijzeren elementen ontroest en zwart geschilderd.

6.2.6. Schoolgebouw

De maatregelen die hier uiteen gezet worden zijn gericht op het behouden en versterken van de erfgoedkenmerken van de twee schoolgebouwen (die bepaald werden in hoofdstuk 3. Inventaris van de erfgoedelementen). In de bijgevoegde tabellen in hoofdstuk 6.5 wordt per pand aangegeven welke maatregelen van toepassing zijn.

Materiaal-technisch vooronderzoek om historische afwerkklagen of kleurstellingen te achterhalen, is mogelijk.

6.2.6.1. *Eenmalige maatregelen*

GEVELS

Het zichtbaar metselwerk wordt steeds behouden, de gevels mogen niet geschilderd, gekaleid of bepleisterd worden. Bijgevolg is het plaatsen van buitengevelisolatie ook niet mogelijk.

Het baksteenmetselwerk wordt indien nodig hersteld door aan steenversteving (indien de noodzaak ervan aangetoond wordt) of -vervanging te doen. Het voegwerk wordt indien nodig hersteld door het uit te kappen en terug op te voegen. Bij de meeste gevels is hervoegen met een kalkmortel aangewezen. Sommige gevels zijn echter oorspronkelijk al met een cementmortel gevoegd. Bij herstel van deze gevels dient een compatibele mortel gekozen te worden in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

De beraapte gevel wordt bij schade plaatselijk hersteld met een aangepaste pleister op basis van kalk. De bepleisterde raamomlijstingen worden eveneens ad hoc hersteld. Dit geldt ook voor gecementeerde plinten.

Natuurstenen elementen (o.m. maaswerk bij de kapel) die beschadigd zijn worden plaatselijk hersteld door een mortel of indien de schade te groot is, wordt de steen vervangen door dezelfde soort.

DAK

Bij herstellingen aan het dak of het plaatsen van dakisolatie wordt het afwegingskader 'dakisolatie' van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

De houten kroonlijst wordt bij schade plaatselijk hersteld.

SCHRIJNWERK

PVC-schrijnwerk kan vervangen worden door meer integrerend, houten schrijnwerk.

Houten raam- en deurschrijnwerk wordt bij schade plaatselijk hersteld of volledig vervangen (zie afwegingskader "historisch schrijnwerk" door het Agentschap Onroerend Erfgoed).

MUUR

Door de slechte toestand van de muur is het wenselijker om een deel van de muur volledig te herbouwen. Dit zal gebeuren naar het oorspronkelijke, huidige uitzicht van de muur.

6.2.6.2. *Wederkerende maatregelen*

DAK

Beschadigde dakbedekking wordt hersteld met dezelfde dakpannen als de rest van het dak (holle dakpannen of kruispannen).

SCHILDERWERK

Het houten raam- en deurschrijnwerk wordt om de vijf jaar geschilderd in een witte kleur. Er wordt een dampopen verfsysteem gebruikt.

Ontroesten en schilderen van de muurankers en ijzeren elementen.

MUUR

Het voegwerk en de bevestiging van de dakpannen wordt om de 2 jaar gecontroleerd. Indien nodig worden deze plaatselijk heropgevoegd met een kalkmortel.

6.3. Groen- en landschapselementen

Bij de werkzaamheden in het kader van groen- en landschapselementen wordt eenzelfde logica gehanteerd als voor de bebouwde omgeving:

1. Herstel/vernieuwing onder de vorm van eenmalige maatregelen:

Bij schade aan een element of structuur wordt er aan herstel gedaan om het geheel op te waarderen. Als een element of structuur beschadigd is of niet meer voorkomt in zijn wenselijke toestand, kan er geopteerd worden om een nieuw element in te brengen.

2. Onderhoud/beheer onder de vorm van wederkerende maatregelen:

Bestaande historisch waardevolle elementen worden zoveel mogelijk behouden en blijven door regelmatig onderhoud/beheer in een goede staat.

3. Tegengaan van schade en vermindering van conditie van houtig erfgoed

6.3.1. *Tuin cultuurhuis*

Om de waardevolle elementen van de tuin van het cultuurhuis te bewaren, zijn een aantal maatregelen aangewezen of verder te onderzoeken. Dit kan verder uitgewerkt worden binnen het kader van een op te maken parkbeheerplan of draaiboek (voor beheer en/of evenementen), waarin onderstaande zaken opgenomen worden.

6.3.1.1. *Enmalige maatregelen*

De gezondheidstoestand van de waardevolle parkbomen moet nauwlettend onderzocht worden. Bodemcompactie heeft een impact op de gezondheidstoestand van enkele bomen. De impact op het bomenbestand kan nader onderzocht worden door een vooronderzoek van Visual Tree Assessment (VTA) en eventuele vervolgonderzoeken. Hieruit kunnen eenmalige en wederkerende maatregelen voortvloeien tot het verbeteren van de standplaats van de boom. Indien bodemcompactie een negatieve invloed heeft, kan remediëring door de techniek van ploffen (machinale beluchting van bodemwortels) een eenmalige ingreep zijn die effect oplevert. Bijkomende aanplantingen van heesters en/of klimgroen kan de structuurvariatie van de parktuin verbeteren en een buffer vormen ten opzichte van visueel storende structuren (bv. betonplaten). Het valt ook aan te moedigen de tuin aan de voorzijde van het cultuurhuis te herstellen, die historisch gezien deel uitmaakt van de tuin aan de achterzijde. In het geval van een parktuin waarin ook exotische soorten voorkomen, kan een afwijking in de soortenkeuze ten opzichte van de gemeentelijke bouwverordening betreffende beplanting gemotiveerd worden. Op het vlak van inrichting van gebruiksfuncties is het wenselijk de aanwezige speeltoestellen elders in te planten en zo mogelijk ook uit te breiden. Hiervoor wordt er in eerste instantie gedacht aan de groene binnenruimte op het einde van de Doornbosstraat of nieuwe groene ruimtes die langsheen de Merendreestraat kunnen ontwikkeld worden. Onder andere de speelhoek, maar evenzeer de kiosk en de petanquebaan zorgen nu voor een overdreven compartimentering van dit reeds erg kleine park.

Het aanwezige pad wordt best heraangelegd met een halfverharding. Het lijkt aangewezen het historische tracé aan zuidelijke zijde langsheen de restanten van de loofgang te behouden, maar een traject rondom de contouren van de tuin te vervolledigen, in het licht van de verbinding met een vooropgestelde trage weg in noordelijke richting

6.3.1.2. Wederkerende maatregelen

De gezondheidstoestand van de parkbomen wordt jaarlijks opgevolgd. Na een VTA kan deze frequentie worden aangepast samen met de beheersmaatregelen die nodig zijn voor verbetering en bescherming van de groeiplaats en voor boomonderhoud (zoals snoei).

Er moet een draaiboek opgemaakt worden om de technische bepalingen voor evenementen te specificeren. In het bijzonder moet de bescherming van de parkbomen vooropgesteld worden. Bodemcompactie binnen de kroonprojectie van de aanwezige bomen moet hoe dan ook vermeden worden. Bij evenementen (waarbij de jaarlijkse oerwoudfuif expliciet vernoemd wordt) mogen er geen constructies of personen binnen de kroonprojectie opgesteld worden, tenzij er zwevende vloeren kunnen opgebouwd worden waarvan de steunpunten buiten de kroonprojectie liggen. Er mogen aan bomen enkel decoraties verankerd worden die geen schade kunnen teweegbrengen aan de bast.

6.3.2. Elzenbroekbos

6.3.2.1. *Wederkerende maatregelen*

Het Elzenbroekbos maakt intrinsiek deel uit van de hydrografische afwateringsstructuur ten oosten van Hansbekedorp. Waterbeheersingswerken mogen de doorstroming van oppervlaktewater garanderen, maar de waterbergende functie van het Elzenbroekbos moet gevrijwaard blijven. Tijdens en na de werfwerkzaamheden bij aanleg van de toekomstige rondweg moet de watervoering richting het Elzenbroekbos gevrijwaard blijven. Minimale werken zijn een beheer van nietsdoen, maar volgende beheersmaatregelen zijn nodig voor een optimale instandhouding van het bos:

- Hakhoutbeheer van bomen nabij de oevers
 - o om oevererosie door omvallende bomen te vermijden;
 - o bladval en dus slibvorming en verlanding van de waterpartij te beperken;
 - o zonne-instraling op oevers te bevorderen.
- Gerichte exotenbestrijding van de bamboe langsheen het pad aan oostelijke zijde

6.3.3. Kleinschalige landschapselementen

We onderscheiden in de kleinschalige landschapselementen (KLE's) de solitaire bomen (uitgezonderd de parkbomen in de tuin van het cultuurhuis) en lijnvormige landschapselementen. Laatstgenoemde bestaat uit de bomenrijen van laan- of knotbomen, houtkanten en hagen.

Langsheen de hydrografische structuren van sloten, grachten en beken stonden historisch gezien veel meer lijnvormige landschapselementen (knotbomen en houtkanten) dan vandaag nog het geval is. Er is actueel een gemeentelijk subsidiereglement in voege waarbij aanplanting en onderhoud van knotbomen en houtkanten ondersteund wordt, maar het voorliggende beheerplan wil dit verder stimuleren en uitbreiden. Het subsidiereglement dat in het jaar 2003 in voege ging, heeft immers geen kentering kunnen teweegbrengen om het herstel te bevorderen. Verder wil het beheerplan ook een aantal andere markante elementen en structuren stimuleren, zoals de solitaire bomen (waaronder de Kapellinde) en hagen (in het bijzonder de voorkomende meidoornhagen).

6.3.3.1. *Eenmalige maatregelen*

Het subsidiereglement vermeldt de soorten die aanmerking komen voor subsidies bij aanplanting, maar in het algemeen vermeldt de gemeentelijke bouwverordening betreffende beplanting d.d. 1998 welke soorten mogen aangeplant worden:

- *Acer campestre* (Veldesdoorn)
- *Alnus glutinosa* (Zwarte els)
- *Alnus incana* (Grauwe els)
- *Betula pendula* (Ruwe berk)
- *Betula pubescens* (Zachte berk)
- *Carpinus betulus* (Haagbeuk)
- *Castanea sativa* (Tamme kastanje)
- *Corylus avellana* (Hazelaar)
- *Crataegus monogyna* (Eénstijlige meidoorn)
- *Cytisus scoparius* (Brem)
- *Euonymus europaeus* (Kardinaalsmuts)
- *Fagus sylvatica* (Beuk)
- *Fraxinus excelsior* (Gewone es)
- *Hedera helix* (Klimop)

- Ilex aquifolium (Hulst)
- Juglans regia (Okkernoot)
- Ligustrum vulgare (Gewone liguster)
- Lonicera periclymenum (Wilde kamperfoelie)
- Populus alba (Witte abeel)
- Populus canescens (Grauwe abeel)
- Populus tremula (Ratelpopulier)
- Prunus avium (Zoete kers)
- Prunus spinosa (Sleedoorn)
- Quercus petraea (Wintereik)
- Quercus robur (Zomereik)
- Rhamnus catharticus (Wegedoorn)
- Rhamnus frangula (Sporkehout)
- Rosa canina (Hondsroos)
- Rosa rubiginosa (Egelantier)
- Rubus, sectie Rubus (cfr Rubus fruticosus) (Braam)
- Salix alba (Schieuwilg)
- Salix aurita (Goorde wilg)
- Salix caprea (Waterwilg)
- Salix cinerea (Grauwe wilg)
- Salix fragilis (Kraakwilg)
- Salix viminalis (Katwilg)
- Sambucus nigra (Gewone vlier)
- Sorbus aucuparia (Lijsterbes)
- Tilia cordata (Kleinbladige linde)
- Tilia platyphyllos subsp. cordifolia (Grootbladige linde)
- Ulmus minor complex (Gewone iep)
- Viburnum lantana (Wollige sneeuwbal)
- Viburnum opulus (Gelderse roos)

Op vraag van betrokkenen bij de opmaak van het beheerplan wordt ook de mogelijkheid geboden om Zwarte populier en een aantal oude cultivars van Canadese populier aan te planten:

- Populus nigra
- Populus x canadensis 'Marilandica'
- Populus canadensis 'Serotina'
- Populus canadensis 'Blauwe van Eksaarde'
- Populus canadensis 'Regenerata'

In het kader van de toekomstige rondweg wordt het aanleggen van lijnvormige landschapselementen als een belangrijke flankerende maatregel beschouwd om de historische hydrografische structuren te accentueren en zodoende ook de rondweg visueel voor de omgeving te bufferen. Zo wordt de rondweg landschappelijk niet geaccentueerd. Ook bij toekomstige woonuitbreidingen die in het masterplan worden opgenomen, is de integratie van groenelementen een belangrijk aandachtspunt.

6.3.3.2. Wederkerende maatregelen

Het gemeentelijk subsidiereglement ondersteunt ook het onderhoud van knotbomen en houtkanten onder de vorm van knotten en hakhoutbeheer. Ook het voorliggende beheerplan wil dit stimuleren, maar tevens uitbreiden naar het beheer van solitaire bomen en hagen.

De solitaire bomen en bomenrijen langs openbare wegen worden idealiter ook mee opgenomen in een routine van Visual Tree Assessment (VTA) en eventuele vervolgonderzoeken op basis waarvan het nodige beheer kan afgestemd worden. De resultaten van deze onderzoeken kunnen de basis vormen van een op te maken groenbeheerplan.

6.3.4. Begraafplaats

6.3.4.1. *Eenmalige maatregelen*

Om de landschappelijk waardevolle open ruimte van op de begraafplaats en de dreef er naartoe terug visueel te ontsluiten, wordt vooropgesteld de taxushaag aan noordelijke zijde te verwijderen.

De akker ten oosten van de begraafplaats wordt in het masterplan weerhouden als een mogelijke locatie voor bijkomende parkeerruimte bij ceremonies. Indien hier een dergelijke overflowparking aangelegd zou worden, wordt er nagestreefd waterinfiltratie te maximaliseren en de groenaanleg op dit perceel overtuigend te integreren in het ontwerp. Daarbij hoort het integreren van doorzichten en openheid van het landschap.

6.3.4.2. *Wederkerende maatregelen*

De solitaire bomen en dreef worden idealiter ook mee opgenomen in een routine van Visual Tree Assessment (VTA) en eventuele vervolgonderzoeken op basis waarvan het nodige beheer kan afgestemd worden.

De solitaire bomen en dreef worden idealiter ook mee opgenomen in een routine van Visual Tree Assessment (VTA) op basis waarvan het nodige beheer kan afgestemd worden.

6.3.5. Pastorietuin

6.3.5.1. *Eenmalige maatregelen*

Schade aan de bakstenen ommuring aan de kant van het plein en aan de straat wordt hersteld door plaatselijk steenverharding toe te passen bij verpoederd metselwerk (als de noodzaak ervan aangetoond kan worden) of door de bakstenen plaatselijk te vervangen door bakstenen met hetzelfde formaat, kleur en uitzicht als het omliggend metselwerk.

De bekroningen van het hek aan de straatkant worden bepleisterd met kalkpleister en naar het originele model.

Barsten in de natuurstenen plint van de ommuring aan de straat worden hersteld met een restauratiemortel.

Het houten schrijnwerk van het poortje wordt hersteld door plaatselijk beschadigde stukken te vervangen.

Het voegwerk wordt indien nodig hersteld door de voegen uit te kappen en op te voegen met kalkmortel.

Ontbrekende dakpannen die fungeren als afdeksteen op de ommuring grenzend aan het plein worden hersteld naar het oorspronkelijke model.

De bakstenen vijverwanden worden indien nodig eveneens hersteld door plaatselijk bakstenen te vervangen met bakstenen van hetzelfde formaat, kleur en uitzicht als het omliggend metselwerk. Het voegwerk wordt hersteld met een kalkmortel.

6.3.5.2. *Wederkerende maatregelen*

Het hekwerk en beslag van het poortje wordt ontroest en geschilderd ten einde schade aan het metselwerk en natuurstenen plint te voorkomen.

De bakstenen vijverwanden worden periodiek met een ecologisch product tegen algenvorming behandeld.

Het houten schrijnwerk van het poortje wordt periodiek geschilderd of vernist om schade aan het hout door indringend vocht te voorkomen.

6.4. Overgangszone rondom het dorpsgezicht

6.4.1. Eenmalige maatregelen

De materialisatie van Hansbekedorp uit kasseien of platines wordt doorgetrokken tot het stationsplein en een stukje van de Merendreestraat (zoals aangeduid op onderstaand plan).

Ook het te plaatsen straatmeubilair wordt bij voorkeur in de zones rondom de beschermde dorpskern doorgetrokken, zodat in het gehele dorp Hansbeke een eenheid ontstaat en niet enkel in het beschermde gedeelte.

6.5. Samenvattende tabellen

Gebruikte afkortingen:

HBD = Hansbekedorp

VS = Voordestraat

LS = Lindestraat

BHL = Begijnhoflaan

KAS = Kerkakkerstraat

MS = Melkerijstraat

DBS = Doornbosstraat

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating
WEGENNET EN VERBINDINGEN EENMALIGE MAATREGELN			
1.	MATERIALISATIE		
	Aanleg kasseien of platines van gevel tot gevel	x	
	Aanleg twee comfortstroken in beton tussen kasseien of platines	x	
	Herstel kasseien rondom kerkplein	x	
	Vervangen asfalt aan Kerkakkerstraat door kasseien	x	
	Vervangen asfalt van de kleinere wegen door kasseien of platines	x	
	Vervangen verharding trage wegen door halfverharding of kasseien	x	
2.	STRAATMEUBILAIR		
	Aanbrengen straatmeubilair uit één 'familie'	x	
	Aanbrengen verkeersborden op strategische plaats		
3.	BOUWLIJN		
	Behouden bouwlijn oorspronkelijke bebouwing	x	
4.	PARKEREN		
	Aanleg geclusterde parkeerplaatsen in dezelfde materialen als hoofdstraat	x	
5.	PERCEELAFSCHEIDINGEN		
	Afscheidingen uit groenschermen, hagen, lage bedrading of draadhek met begroeiing aanbrengen (met verschillende hoogtes)	x	
	Reconstructie bakstenen muur als afscheiding	x	
EENMALIGE MAATREGELN			
		Wederkerend	vrijstelling toelating
1.	PERCEELAFSCHEIDINGEN		
	Regelmatige onderhoudsnoei van de groenafscheidings	Periodiek	x

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating	VS 3	LS 6	LS 8	HBD 68	HBD 60-62	BHL 1-3
BOERENARBEIDERSWONINGEN EENMALIGE MAATREGELLEN									
	Materiaal-technisch vooronderzoek	x	x	x	x	x	x	x	x
1.	GEVELS								
	Openmaken ramen en deuren op voorwaarde aanbrengen integrerend schrijnwerk	x			x	x			x
	Verbouwde raam- en deuropeningen terugbrengen naar oorspronkelijke toestand	x			x	x			x
	Zichtbaar houden structuur bakstenen bij kaleien of schilderen	x		x	x	x		x	x
	Verwijderen pleisterlaag en opnieuw schilderen/kaleien	x				x			
	Herstel beschadigde muizentanden	x						x	
	Herstel baksteenmetselwerk	x		x	x	x	x	x	x
	Heropvoegen	x		x	x	x	x	x	x
2.	DAK								
	Vervangen slecht integrerende dakbedekking door roodgebakken holle dakpannen	x					x		
	Herstel houten consoles	x			x	x		x	x
	Vervangen houten consoles naar het oorspronkelijke model	x					x		
	Terugbrengen dakoversteek	x					x		
	Aanbrengen hanggoten uit zink	x			x	x			x
	Aanbrengen regenwaterafvoeren uit zink	x			x	x	x		x
	Verwijderen grote kachel- en verluchtingspijpen	x			x	x			
	Isolatie dak langs de binnenzijde van het dak (na raadplegen afwegingskader dakisolatie)	x		x	x	x	x	x	x
3.	SCHRIJNWERK								
	Herstel bestaand historisch (of naar historisch model) houten schrijnwerk	x		x				x	
	Vervangen schrijnwerk naar historisch model: rechthoekige raamopening	x			x	x			x
	Vervangen schrijnwerk naar historisch model: getoogde raamopening	x					x		
	Herstel beschadigde luiken	x		x	x	x		x	
	Terugbrengen luiken naar historisch model	x			x	x			x
	Herstel oorspronkelijke (of naar historisch model) voordeuren	x				x		x	
	Aanbrengen deur naar historisch model	x		x	x	x	x		x
4.	OMGEVINGSAANLEG								
	Aanleg onverharde voortuinen	x	x	x	x	x		x	x
	Aanplanten integrerende lage groenafscheidingsen	x	x	x	x	x		x	x
WEDERKERENDE MAATREGELLEN									
		Terugkerend	Vrijstelling toelating						
1.	DAK								
	Vervangen beschadigde of verdwenen dakpannen	ad hoc		x	x	x	x	x	x
	Herstel schade houten consoles	ad hoc		x	x	x	x	x	x
	Vervangen houten consoles naar het historische model	ad hoc		x	x	x	x	x	x
2.	SCHILDERWERKEN								
	Schilderen luikjes in toepasselijke kleuren (lichtblauw - wit, groen - wit)	om de 5 jaar		x	x	x	x	x	x
	Wit kaleien of schilderen buitengevels	om de 5 jaar		x	x	x	x	x	x
	Eventueel schilderen zwarte plint	om de 5 jaar		x	x	x	x	x	x
	Zwart schilderen muurankers en ijzeren elementen	om de 5 jaar	x	x	x	x	x	x	x

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating	KAS 18	DBS 1	HBD 56
DORPSHOEVE EENMALIGE MAATREGELEN						
0.	VOORONDERZOEKEN					
	Materiaal-technisch vooronderzoek	x	x	x	x	x
1.	GEVELS					
	Zichtbaar houden structuur bakstenen bij kaleien of schilderen	x		x	x	x
	Herstel baksteenmetselwerk	x		x	x	x
	Heropvoegen	x		x	x	x
2.	DAK					
	Vervangen slecht integrerende dakbedekking door roodgebakken holle dakpannen	x				x
	Herstel houten consoles	x		x	x	
	Vervangen houten consoles naar het oorspronkelijke model	x				x
	Terugbrengen dakoversteek	x				x
	Aanbrengen hanggoten uit zink	x		x	x	x
	Aanbrengen regenwaterafvoeren uit zink	x		x	x	x
	Isolatie dak langs de binnenzijde van het dak na raadplegen afwegingskader "dakisolatie"	x		x	x	x
3.	SCHRIJNWERK					
	Herstel historisch (of naar historisch model) raamschrijnwerk	x			x	
	Vervangen raamschrijnwerk naar historisch model	x		x		x
	Herstel beschadigde luiken	x		x	x	
	Terugbrengen luiken naar historisch model	x				x
	Aanbrengen deur naar historisch model	x		x	x	x
4.	OMGEVINGSAANLEG					
	Aanleg onverharde voortuinen	x	x	x	x	x
	Behouden van onbebouwde gronden	x	x		x	
WEDERKERENDE MAATREGELEN						
		Terugkerend	Vrijstelling toelating			
1.	DAK					
	Vervangen beschadigde of verdwenen dakpannen	ad hoc		x	x	x
	Herstel schade houten consoles	ad hoc		x	x	x
	Vervangen houten consoles naar het historische model	ad hoc		x	x	x
2.	SCHILDERWERKEN					
	Schilderen luikjes in toepasselijke kleuren (lichtblauw - wit, groen - wit)	om de 5 jaar		x	x	x

Opsomming werkzaamheden

Wit kaleien of schilderen buitengevels	om de 5 jaar		x	x	x
Eventueel schilderen zwarte plint	om de 5 jaar		x	x	x
Zwart schilderen muurankers en ijzeren elementen	om de 5 jaar	x	x	x	x

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating	HBD 70	HBD 44-46	HBD 36-38
DORPSWONING EENMALIGE MAATREGELLEN						
0.	VOORONDERZOEKEN					
	Materiaal-technisch vooronderzoek	x	x	x	x	x
1.	GEVELS					
	Zichtbaar houden baksteenmetselwerk	x	x	x	x	x
	Bij schilderen structuur baksteenmetselwerk zichtbaar houden	x				x
	Herstel cementering Hansbekedorp 7	x				
	Herstel beraapte gevel Hansbekedorp 19					
	Herstel baksteenmetselwerk door steenversterking of vervanging	x		x	x	x
	Herstel voegwerk	x		x	x	x
	Herstel of vervangen beschadigde geglazuurde bakstenen of geveltegels	x		x	x	
	Herstel schade decoratieve gevelelementen	x			x	
	Verwijderen winkelpuien en herstel oorspronkelijke situatie Hansbekedorp 32, 34-34bis	x				
	Verwijderen storende, nieuwe elementen	x	x	x	x	x
2.	DAK					
	Vervangen slecht integrerende dakbedekking door tuile du nord of holle dakpannen	x				
	Dakisolatie na raadplegen afwegingskader "dakisolatie"	x		x	x	x
	Herstel beschadigde bakgoten	x		x	x	x
	Vervangen bakgoot naar historisch model	x				
	Herstel geprofileerde kroonlijst	x		x	x	x
	Regenwaterafvoeren worden uit zink vervaardigd	x		x	x	x
3.	SCHRIJNWERK					
	Indien nodig herstel beschadigd oorspronkelijk schrijnwerk				x	
	PVC of slecht integrerend schrijnwerk vervangen door houten schrijnwerk naar historisch model	x		x	x	x
	Terugbrengen luiken naar historisch model	x				x
	Verwijderen luiken en vervangen door houten luiken	x				
WEDERKERENDE MAATREGELLEN						
		Terugkerend	Vrijstelling toelating			
1.	DAK					
	Vervangen beschadigde of verdwenen 'tuile du nord' dakpannen door dezelfde soort	ad hoc		x	x	x
	Herstel schade houten consoles	ad hoc		x	x	x
	Vervangen houten consoles naar het historische model	ad hoc		x	x	x
	Plaatselijk herstel houten bakgoten	ad hoc		x	x	x
2.	SCHILDERWERKEN					
	Schilderen schrijnwerk	om de 5 jaar		x	x	x
	Zwart schilderen muurankers en ijzeren elementen	om de 5 jaar	x	x	x	x

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating	LS 3	HBD 10
VILLA EENMALIGE MAATREGELEN					
0.	VOORONDERZOEKEN				
	Materiaal-technisch vooronderzoek	x	x	x	x
1.	GEVELS				
	Zichtbaar houden baksteenmetselwerk	x	x	x	x
	Herstel baksteenmetselwerk door steenversterking of vervanging	x		x	x
	Herstel voegwerk	x		x	x
	Herstel arduinen plint door verlijmen scheuren of plaatselijk herstel met een mortel	x		x	x
2.	DAK				
	Dakisolatie na raadplegen afwegingskader "dakisolatie"	x		x	x
	Herstel beschadigde bakgoten	x		x	x
	Herstel geprofileerde kroonlijst	x		x	x
	Regenwaterafvoeren worden uit zink vervaardigd	x		x	x
3.	SCHRIJNWERK				
	PVC of slecht integrerend schrijnwerk vervangen door houten schrijnwerk naar historisch model	x		x	x
	Verwijderen storende rolluikkasten	x		x	
WEDERKERENDE MAATREGELEN					
		Terugkerend	Vrijstelling toelating		
1.	DAK				
	Vervangen beschadigde of verdwenen dakpannen of leien door hetzelfde type	ad hoc		x	x
	Herstel of vervangen beschadigde kroonlijst	ad hoc		x	x
	Herstel houten bakgoot	ad hoc		x	x
2.	SCHILDERWERKEN				
	Schilderen schrijnwerk	om de 5 jaar		x	x
	Ontroesten en zwart schilderen muurankers en ijzeren elementen	om de 5 jaar	x	x	x

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating	HBD 30	MS 24
WERKPLAATS EENMALIGE MAATREGELN					
0.	VOORONDERZOEKEN				
	Materiaal-technisch vooronderzoek	x	x	x	x
1.	GEVELS				
	Zichtbaar houden baksteenmetselwerk	x	x	x	x
	Herstel baksteenmetselwerk door steenversterking of vervanging	x		x	x
	Herstel voegwerk	x		x	x
	Verwijderen recent aangebrachte storende elementen	x			x
2.	DAK				
	Dakisolatie na raadplegen afwegingskader "dakisolatie"	x		x	x
	Vervangen niet-integrerende dakbedekking door beter passend materiaal	x			x
	Herstel of vervangen houten kroonlijsten en consoles	x		x	x
	Regenwaterafvoeren worden uit zink vervaardigd			x	x
3.	SCHRIJNWERK				
	Herstel beschadigd raamschrijnwerk	x		x	x
	Vervangen raamschrijnwerk naar historisch model	x			x
	Vervangen niet-oorspronkelijke ramen door houten ramen	x			x
	Behoud en herstel houten poorten	x		x	x
WEDERKERENDE MAATREGELN					
		Terugkerend	Vrijstelling toelating		
1.	DAK				
	Vervangen beschadigde of verdwenen dakpannen door hetzelfde type	ad hoc		x	x
	Herstel of vervangen beschadigde kroonlijst	ad hoc		x	x
2.	SCHILDERWERKEN				
	Schilderen schrijnwerk	om de 5 jaar		x	x
	Ontroesten en zwart schilderen muurankers en ijzeren elementen	om de 5 jaar	x	x	x

Opsomming werkzaamheden

		Eenmalig	vrijstelling toelating	HBD 30	HBD 35
SCHOOLGEBOUW EENMALIGE MAATREGELEN					
0.	VOORONDERZOEKEN				
	Materiaal-technisch vooronderzoek	x	x	x	x
1.	GEVELS				
	Zichtbaar houden baksteenmetselwerk	x	x	x	x
	Herstel baksteenmetselwerk door steenversterking of vervanging	x		x	x
	Herstel voegwerk	x		x	x
	Herstel beraapte gevel	x		x	
	Herstel gecementeerde plinten	x			x
	Herstel natuurstenen elementen of vervangen door dezelfde soort	x		x	x
2.	DAK				
	Dakisolatie na raadplegen afwegingskader "dakisolatie"	x		x	x
	Herstel houten kroonlijst	x		x	x
	Regenwaterafvoeren worden uit zink vervaardigd	x		x	x
3.	SCHRIJNWERK				
	Vervangen PVC- of slecht integrerend schrijnwerk door houten schrijnwerk naar historisch model	x		x	x
	Houten raam- en deurschrijnwerk wordt plaatselijk hersteld of volledig vervangen	x		x	x
4.	MUUR				
	Heropbouw deel van de muur naar oorspronkelijk model	x		x	
WEDERKERENDE MAATREGELEN					
		Terugkerend	Vrijstelling toelating		
1.	DAK				
	Vervangen beschadigde of verdwenen dakpannen met holle dakpannen of kruispannen	ad hoc		x	x
2.	SCHILDERWERKEN				
	Schilderen schrijnwerk in een witte kleur	om de 5 jaar		x	x
	Ontroesten en schilderen muurankers en ijzeren elementen	om de 5 jaar	x	x	x
3.	MUUR				
	Nazicht voegwerk	om de 2 jaar		x	x
	Indien nodig heropvoegen met kalkmortel	ad hoc		x	x

Eenmalig	vrijstelling toelating
----------	---------------------------

**TUIN CULTUURHUIS
EENMALIGE MAATREGELEN**

0.	VOORONDERZOEKEN		
	Visual Tree Assessment en eventuele vervolgonderzoeken door gecertificeerd boomverzorger of techniker (ETW- / ETT certificaat)	x	x
1.	BOMEN		
	Verbetering en bescherming van de groeiplaats op basis van vooronderzoek	x	
	Boomonderhoud op basis van vooronderzoek	x	x
2.	GROEN		
	Bijkomende beplanting met heesters en/of klimgroen	x	
3.	INFRASTRUCTUUR		
	Vervolledigen wandelpad rondom tuin bij heraanleg	x	
	Herlocalisatie speeltoestellen buiten de tuin van het cultuurhuis	x	x

WEDERKERENDE MAATREGELEN

Terugkerend	Vrijstelling toelating
-------------	---------------------------

1.	EVENEMENTEN		
	Boombeschermende maatregelen	ad hoc	
2.	BOMEN		
	Verbetering en bescherming van de groeiplaats op basis van vooronderzoek	x	
	Boomonderhoud op basis van vooronderzoek	cyclisch	x

Eenmalig	vrijstelling toelating
----------	---------------------------

**ELZENBROEKBOS
WEDERKERENDE MAATREGELEN**

Terugkerend	Vrijstelling toelating
-------------	---------------------------

1.	BOMEN		
	Hakhoutbeheer (6/12-jaarlijks)	cyclisch	x
2.	EXOTEN		
	Bestrijding invasieve bamboe	cyclisch	x

Eenmalig	vrijstelling toelating
----------	---------------------------

KLEINSCHALIGE LANDSCHAPSELEMENTEN EENMALIGE MAATREGELEN			
0.	VOORONDERZOEKEN		
	Visual Tree Assessment en eventuele vervolgonderzoeken	x	x
1.	KNOTBOMEN EN HOUTKANTEN		
	Heraanplant	x	x
WEDERKERENDE MAATREGELEN			
		Terugkerend	Vrijstelling toelating
1.	KNOTBOMEN EN HOUTKANTEN		
	Knotten (3/6-jaarlijks)	cyclisch	x
	Hakhoutbeheer (6/12-jaarlijks)	cyclisch	x
2.	SOLITAIRE BOMEN EN BOMENRIJEN		
	Boomonderhoud en snoei	cyclisch	x
3.	HAGEN		
	Snoei (jaarlijks)	cyclisch	x

Eenmalig	vrijstelling toelating
----------	---------------------------

**BEGRAAFPLAATS
EENMALIGE MAATREGELEN**

0.	VOORONDERZOEKEN		
	Visual Tree Assessment en eventuele vervolgonderzoeken	x	x
1	GROEN		
	Groenaanleg parkeerruimte	x	

WEDERKERENDE MAATREGELEN

		Terugkerend	Vrijstelling toelating
1.	BOMEN		
	Boomonderhoud en snoei	cyclisch	x

Eenmalig	vrijstelling toelating
----------	---------------------------

**TUIN PASTORIE
EENMALIGE MAATREGELN**

1.	OMMURING		
	Herstel baksteen door steenverharder of plaatselijk vervangen	x	
	Hervoegeen met kalkmortel	x	
	Herstel scheuren natuursteen met restauratiemortel	x	
	Vervangen dakpannen als afdeksteen	x	
2.	BAKSTENEN VIJVERWANDEN		
	Herstel baksteen door plaatselijk te vervangen	x	
	Heropvoegen	x	
3.	SCHRIJNWERK		
	Plaatselijk herstel houtwerk	x	

WEDERKERENDE MAATREGELN

		Terugkerend	Vrijstelling toelating
1.	OMMURING		
	Ontroesten en schilderen smeedijzeren hekwerk en beslag	Om de 5-7 jaar	x
2.	BAKSTENEN VIJVERWANDEN		
	Behandelen met ecologisch product tegen algenvorming	periodiek	x
3.	SCHRIJNWERK		
	Schilderen of vernissen houten schrijnwerk	Om de 5-7 jaar	

Eenmalig	vrijstelling toelating
----------	---------------------------

**OVERGANGSZONE
EENMALIGE MAATREGELEN**

1.	MATERIALISATIE		
	Aanleg kasseien of platines van gevel tot gevel	x	
	Aanleg twee comfortstroken in beton tussen kasseien of platines	x	
2.	STRAATMEUBILAIR		
	Aanbrengen straatmeubilair uit 'één familie'	x	
	Aanbrengen verkeersborden op strategische plaatsen	x	

7. VOORSTEL TOT OPVOLGING EN EVALUATIE

De gemeente Nevele volgt de uitvoering van het beheersplan op. Minstens om de vijf jaar wordt een opvolgingsrapport opgemaakt dat voorgelegd wordt aan het Agentschap Onroerend Erfgoed. Afhankelijk van de aard van de ingrepen kan een nauwere opvolging nodig zijn. De rapportering dient hierop afgestemd te worden.

Er zijn enkele beheersmaatregelen die als prioritair beschouwd worden:

- Aanleggen van de hoofdstraat Hansbekedorp in hetzelfde materiaal (platines of kasseien) van gevel tot gevel;
- Vervangen asfalt van het pleintje in de Kerkakkerstraat door platines of kasseien;
- Vervangen straatmeubilair door meubilair van dezelfde familie;
- VTA-onderzoek van de bomen in de tuin van het cultuurhuis en het uitvoeren van de maatregelen die dit onderzoek voorschrijft;
- Opmaak draaiboek voor technische bepalingen bij evenement in tuin van het cultuurhuis;
- Herinrichting van de tuin van het cultuurhuis om de erfgoedwaarden op te waarderen.

Uitgezonderd het VTA-onderzoek van de bomen in de tuin van het cultuurhuis en eventueel het vervangen van het asfalt van het pleintje in de Kerkakkerstraat, zijn de bovenstaande werken gerelateerd aan de heraanleg van de dorpskern na de verbreding van de spoorweg en de aanleg van de rondweg rond Hansbeke. Als één van deze prioritaire werken werd voltooid, wordt er een rapport opgemaakt en overgemaakt aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Volgende werkzaamheden hebben een nauwere opvolging nodig en worden frequentere gecommuniceerd met het Agentschap Onroerend Erfgoed:

- Werkzaamheden aan het bomenbestand in het cultuurhuis, kleine landschapselementen en solitaire bomen;
- Toelatingsplichtige werkzaamheden van particuliere eigenaars (zie verder) worden door de gemeente Nevele gecommuniceerd door middel van een tussentijds rapport aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Privé-eigenaars rapporteren aan de gemeente Nevele als ze werkzaamheden, die opgenomen staan in het beheersplan, hebben uitgevoerd. De werkzaamheden zullen opgevolgd worden zoals beschreven in de tabel, tenzij de opdrachtgever zich genooddaakt ziet om van deze timing af te wijken.

8. BIJLAGEN

Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)	Hoofdstuk 1. Identificatie
Lijst van geplande werkzaamheden	Hoofdstuk 6.5. Samenvattende tabellen
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Hoofdstuk 6.5. Samenvattende tabellen
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Bijlage 1
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed	Niet van toepassing
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Niet van toepassing
Lijst van cultuurgoederen	Niet van toepassing
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	Niet van toepassing
Zichtpunten lijnstructuren	Bijlage 2
Popp-kaart	Bijlage 3